

Frazeološki rječnik Raklja

Percan, Romana

Master's thesis / Diplomski rad

2017

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **University of Pula / Sveučilište Jurja Dobrile u Puli**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://um.nsk.hr/um:nbn:hr:137:088804>

Rights / Prava: [In copyright](#)/[Zaštićeno autorskim pravom.](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2025-02-16**

Repository / Repozitorij:

[Digital Repository Juraj Dobrila University of Pula](#)

Sveučilište Jurja Dobrile u Puli
Filozofski fakultet
Odsjek za kroatistiku

ROMANA PERCAN

FRAZEOLOŠKI RJEČNIK RAKLJA

Diplomski rad

Pula, 2017.

Sveučilište Jurja Dobrile u Puli
Filozofski fakultet
Odsjek za kroatistiku

ROMANA PERCAN

FRAZEOLOŠKI RJEČNIK RAKLJA

Diplomski rad

JMBAG: 0303011137, redovita studentica

Studijski smjer: Hrvatski jezik i književnost

Predmet: Dijalektologija hrvatskoga jezika: Terenska istraživanja

Znanstveno područje: Humanističke znanosti

Znanstveno polje: Filologija

Znanstvena grana: Kroatistika

Mentorica: izv. prof. dr. sc. Lina Pliško

Pula, rujna 2017.

Sadržaj

1. Uvod.....	2
2. Govor Raklja.....	3
3. Metodologija istraživanja.....	5
4. Rezultati istraživanja	6
4.1. O Rječniku frazema.....	6
4.2. Rječnik.....	8
5. Zaključak.....	103
Literatura.....	105
Summary.....	110

1. Uvod

Frazeologija kao znanost zadire u brojna područja ljudskoga života, a frazeološka nam istraživanja otkrivaju i donose saznanja ne samo o vidljivim i skrivenim obrascima i tvorevinama pripadnika određene kulture, već nam omogućavaju uvid u to kako određeni pripadnici različitih kultura konceptualiziraju spoznajne vrijednosti, modele ponašanja, norme, međuodnose, vjerovanja, životni prostor i okruženje putem vlastitoga jezika u jedan osobiti svijet koji su stvorili prema svojim shvaćanjima, zamislima i ostvarenjima unutar toga jezika.

U posljednje vrijeme dolazi do uspona frazeologije kao jezikoslovne discipline, a zadatak je svake znanstvene discipline da se sustavno izgrađuje u dvama područjima: teorijskom i praktičnom. Upravo se stupanj razvijenosti frazeologije kao discipline najbolje vidi pri izradi stručnih frazeoloških rječnika koji objedinjuju navedena dva segmenta. (B. Kovačević 2008: 463-519) Istraživanje frazeologije općenito te istraživanja dijalektne frazeologije provode se posljednjih dvadesetak godina, a najčešće se obrađuju frazemi nekoga od mjesnih govora ili širega područja. Marija Turk (1998: 263-298) opisala je frazeologiju krčkih govora, a Sanja Bogović (1999: 143-163) frazeologiju ikavsko-ekavskoga govora Drage. Dinko Matković (2004.) sakupio je frazeme i poslovice govora Vrboske na otoku Hvaru, Mihaela Matešić (2006: 37-81) bavila se frazeologijom mjesnoga govora Vrbovskoga, a Marija Malnar (2011: 101-119) istražila je somatske frazeme u govorima Čabra.

Projekt pod nazivom *Istraživanje hrvatske dijalektne frazeologije*¹ donosi zavidan broj znanstvenih frazeoloških radova pa se danas s pravom govori o zagrebačkoj frazeološkoj školi. Izdajamo knjigu M. Menac–Mihalić i Antice Menac *Frazeologija novoštokavskih ikavskih govora u Hrvatskoj s rječnikom frazema i značenjskim kazalom s popisom sinonimnih frazema* (2005.), zatim knjigu *Frazeologija križevačko-podravskih kajkavskih govora s rječnicima* (J. Maresić i M. Menac–Mihalić, 2008.) te *Frazeologiju splitskoga govora s rječnicima* (M. Menac-Mihalić i A. Menac, 2011.), ali i niz članaka koji se bave dijalektnom frazeologijom naših triju narječja. *Hrvatski frazeološki rječnik* Antice Menac, Željke Fink-Arsovski i Radomira Venturina (2014.) prvi je hrvatski frazeološki jednojezičnik.

U dijalektnoj je frazeološkoj literaturi frazeologija istarskih mjesnih govora slabije zastupljena. Navest ćemo nekoliko podataka: frazeologiju mjesnoga govora Krčula opisale su Marija Barišić i Silvana Vranić (2008: 133-144), a opisujući mjesni govor Kršana, Nada Peršić (2002: 73-84) dijelom je obuhvatila i frazeologiju ovoga mjesnog govora. Elena Grah

---

¹ Voditeljica je projekta prof. dr. sc. Mira Menac-Mihalić.

(2003: 97-109) donosi frazeme u mjesnome govoru sela Krbavčići, a o frazemima u bužetskim govorima pisala je Nataša Vivoda. (2002: 53-58) O frazemima u istarskim govorima zasad nalazimo podatke i u rječnicima mjesnoga govora Medulina (M. Peruško, 2010.), a izdvojit ćemo i rječnik zaseoka Mrkoči kao izuzetno vrijedan prinos hrvatskoj dijalektologiji i frazeologiji jer je autor u rječnik unio i veliki broj frazemskih natuknica. (R. Runko, 2014.).

Frazeme koji se odnose na čovjeka, njegovu vanjštinu, osobine kao što su dob, uzrast, mentalne i karakterne osobine, stanje, kao što su zdravlje i bolest, smrt te odnos prema drugim ljudima u mjesnome govoru Raklja konceptualno su analizirale Lina Pliško i Romana Percan. (2017: 221-246)

2. Govor Raklja

Govor Raklja, mjesta s petstotinjak stanovnika na jugoistočnome dijelu istarskoga poluotoka te teritorijalne i administrativne pripadnosti općini Marčana, prema klasifikaciji čakavskih dijalekata Dalibora Brozovića (1988: 88) i Josipa Lisca (2009: 30-31) pripada jugozapadnome istarskom dijalektu. To je najrasprostranjeniji dijalekt u Istri, u koji ulaze i drugi mjesni govori ove općine. U dijalektološkoj se literaturi ovi govori u posljednje vrijeme intenzivnije istražuju i opisuju te nastaju recentni radovi, prvenstveno Line Pliško koja je opisala sljedeće mjesne govore: Krnice (Pliško 2003: 61-69), Orbanića (Pliško 2006: 83-93), Hreljića kao prilog poznavanju govora općine Marčana (Pliško 2007: 123-135) te Hreljića i romanizme u spavaćoj sobi (Pliško 2016: 27-38). Lina Pliško je u marčanskoj općini istražila i mjesne govore naselja: Peruški (Pliško 2008: 739-751), Lobarika (Pliško 2011: 176-187), Kavran (Pliško 2017: 249-265), Šegotići (Pliško i Matanović 2016: 123-134), a s Davidom Mandićem i govor Marčane (2007: 323-338), sve u cilju doprinosa hrvatskoj dijalektologiji spoznajama o skupini marčanskih govora.

I u starijoj se literaturi u raspravama Josipa Ribarića i Mieczysława Maleckog spominju mjesni govori Marčane, Krnice, Filipane, Prodola i Raklja, a istraživanje koje je 1964. proveo Mate Hraste trebalo je pokazati koliko su jugozapadni istarski govori štokavski, a koliko čakavski. Najveći je dio opisa rakljanskoga govora bio vezan uz opise jezičnih značajki Balotina pjesničkoga jezika pa je Iva je Lukežić (1988: 249-270), upravo analizirajući pjesnički opus Mate Balote, indirektno opisala mjesni govor Raklja. Stjepan Vukušić (1985.) pisao je o prozodiji Balotina *Dragog kamena*, a Petar je Šimunović (1988: 271-282) usporedio rezultate svojih terenskih istraživanja rakljanske

čakavštine s Balotinim pjesničkim jezikom. David Mandić (2016: 85-119) priredio je prvo akcentuirano izdanje i lingvističku analizu *Dragoga kamena*.

U govoru Ramlja glavna je značajka vokalizma ikavski refleks jata u korijenskom i nastavačnom morfemu te pojava nekoliko stalnih ekavizama, kao što su *sěno, dělo, pětēh, vėrovati, Nėmačka*. Vokalski inventar čine glasovi *a, e, i, o* i *u* te slogotvorno *r*. Poluglasovi su se redovito vokalizirali u *a*.

Zanimljivosti su zabilježene u prijelazu *ra > re* (*krėsti, rėsti, srėsti, urėsti, rėbac*), konsonantska skupina /*čr*/, adrijatizmi, obezvučenje završnih zvučnih suglasnika, rotacizam, protetsko *j* itd. Vokalizacija slabih jerova prisutna je u maloj skupini uvijek istih riječi: *màlini* ‘mlinovi’, *màlinar, mǎšu* ‘misu’ (*mǎša), *nǎmon* ‘mnom’ i *kadī* ‘gdje’ (uz inačicu *di*).

U većini jugozapadnoistarskih govora pa tako i u govoru Ramlja, nenaglašeno početno *o* prelazi u *u*: *ubečǎnje, Usǐp, uvī, ubǎjti, usūšen, ublǒg*.

Ramljanski je naglasni sustav noviji troakcentski bez prednaglasnih i zanaglasnih dužina.

Suglasničku se inventar sastoji od 23 fonema, glasovi *č* i *ć* svedeni su na tzv. “srednje č”. Očuvane su stare konsonantske skupine **čr, *zđj, *zgj, *tj, *dj, *jt, *jd*, fonetska neutralizacija završnoga -*m* u -*n*, rotacizam u glagolu moći, prilogu *ontar*, protetsko *j* itd. U ovome se idiomu pojednostavljuju suglasničke skupine na početku riječi (*šėnica, dī, čėla*) i u sredini (*jėna, jėno, nīnega, svejėno*).

U gramatičkim je oblicima jednosložnih imenica muškoga roda zastupljena kratka množina (*brǎti, sīni, zīdi, pūti*), a zabilježen je i stariji genitivni, tzv. nulti nastavak (*līt, ūst, rīb, rūk, glāv, mǎter*).

Od zamjenica izdvajamo ramljanski oblik posvojne zamjenice za treće lice ženskoga roda – *njejà, njejė / njojǎ, njojė*. Uz upitnu zamjenicu *čǎ*, koja ima kratki silazni naglasak, javlja se i odgovarajuća neodređena zǎmjenica s dugim naglaskom *čǎ*. Genitiv te zamjenice je *česa* (*nīčesa, svǎčesa*).

Zamjenica *koji, koja, koje* ima kontrahirani oblik: *kī, kǎ, kō*.

Glagoli *biti* i *htjeti* (*stīti*) imaju samo kratke prezentske oblike, nema aorista i imperfekta, a oblici su glagola *biti* za tvorbu kondicionala: *bīn, bīš, bī, bīmo, bīte, bī*. Infinitiv je neokrnjen. Oblici glagola sa značenjem ‘ići’ tvore se od dviju osnova: *gre(d)-* i *hod-*.

Na sintaktičkoj razini izdvojit ćemo drugačiji položaj klitika u rečenici: *čėmo bėn, je dǒšla ūra, čė bėn Bǒg pomǒči, sǎn stīla, bīte pǒšli*.

Rakljski naglasni sustav nigdje nije detaljno analiziran i opisan, ali prema dosadašnjim već spomenutim istraživanjima rakljski govor u velikoj mjeri čuva staro mjesto naglasaka i inventar koji čine dugi silazni akcenat, kratki silazni i akut, bez prednaglasnih i zanaglasnih dužina. Prema Milanu Mogušu (1977: 53) taj se tip naglasnoga sustava naziva noviji tronaglasni sustav, a govor Raklja tip je toga sustava te se kao takav najvećim dijelom i podudara sa sustavima drugih jugozapadnih istarskih govora.

3. Metodologija istraživanja

Cilj je istraživačkoga rada bio sastavljanje rječnika frazema mjesnoga govora Raklja, a **zadatak** je istraživanja obuhvatio sakupljanje frazema rakljskoga govora terenskim istraživanjem.

Istraživanje i metode istraživanja

Istraživanje frazema u mjesnome govoru Raklja obavljeno je posebno sastavljenim Upitnikom za terensko istraživanje frazema. U sastavljanju Upitnika koristila sam se frazeološkom građom koju sam, kao izvorni govornik, prikupljala višegodišnjim zapisivanjem u svakodnevnom kontaktu sa stanovnicima Raklja. U taj sam početni korpus dodala frazeme koji su zapisani po frazeološkim rječnicima i znanstvenim radovima iz dijalekatske frazeologije te provjeravala jesu li zastupljeni i u govoru Raklja. U ispitivanju su informanti potvrdili ili nisu potvrdili određeni frazem te dodavali niz drugih frazema koji nisu bili obuhvaćeni upitnikom. Na taj sam način dobila korpus frazema koji su dijelom ovoga rječnika.

Terensko je istraživanje trajalo od 2014., kad sam počela bilježiti frazeme koji su bili dijelom mog završnoga rada pa do 2017., kad sam se odlučila proširiti istraživanje za diplomski rad. Dio ovjera, koje su navedene uz svaki frazem, ekscerpiran je iz snimljenoga istraživanja, a budući da sam izvorna govornica rakljskoga idioma, dio je oprimjerenja autorski.

Prikupljene frazeme u ovome Rječniku zaključno promatram u kontekstu drugih organskih i neorganskih govora, konzultirajući dostupne hrvatske frazeološke dijalekatske, standardnojezične te nekoliko (frazeeoloških) rječnika stranih jezika (njemačkoga i talijanskoga).

U istraživanju rakljske frazeologije sudjelovali su Rakljanci, izvorni govornici, različitih dobnih skupina. To su:

Marija Percan (rođena 1927. – umrla 2017.)

Nada Mirković (rođena 1921.)

Ana Catela (rođena 1925.)

Ivan Percan (rođen 1935.)

Ljuba Catela (rođena 1937.)
Đani Catela (rođen 1937.)
Fumica Catela (rođena 1941.)
Emil Mirković (rođen 1955.)
Josip Percan (rođen 1960.)
Denis Percan (rođen 1963.)
Mauricio Vale (rođen 1963.)
Ivica Percan (rođen 1972.)
Tihomir Percan (rođen 1982.)
Serđo Valić (rođen 1983.)
Nada Percan (rođena 1988.)

4. Rezultati istraživanja

4.1. O rječniku frazema

Istraživanje je pokazalo da mjesni govor Raklja obiluje bogatstvom različitih frazema pa je od prikupljenih sveza riječi uslijedio njihov poredak u rječniku prema utvrđenoj abecednom redu.

Rječnički se članak u rječniku sastoji od nadnatuknice, natuknice, odnosno frazema, definicije frazema i njegove semantičke pretvorbe i značenja te rečeničnih primjera u kojima se frazemi uklapaju u kontekst u samome govornom činu.

Nadnatuknica se određuje prema vrsti riječi i glavna je sastavnica frazema, a u rječniku je otisnuta debelim slovima. Prema morfološkom principu, nadnatuknice se određuju ovim redom:

imenice: *īsti kako piplič, pijàn kako prasàc, dōjti do besīde, drivena Marija*

poimeničene riječi: *nīmati trī čīste, svè čīste, ni za dōbro, ni za zlō*

pridjevi: *kàko zaliveñ, i gōja i bōs, kùhan i pečèñ, rèči i bīlih i cīnih*

prilozi: *glèdati svè cīno, vrči se dakōrdo, stāti slābo, bīti nàruku, bīti po stāru*

brojevi: *nī pēt nī šèst, òrko stō, nīšto za svīñ desèto, sād su dvā, na přven kōraku*

zamjenice: *držāti do sèbe, bīti vānka sèbe*

glagoli: *za krepāti, za umrīti, govōriti kàko se prīstoji*

Sadrži li frazem imenicu, obrada je pod njezinom natuknicom (primjerice frazem *ulovīti Bōga za brādu* navodi se pod natuknicom *Bōg* u izboru glavne natuknice), a ako ih ima više,

obrada je pod prvom imenicom (*držàti trî kantûna od hîže*, navodi se pod natuknicom *kantûn*).

Ako u frazemu nema imenice, nego on sadrži pridjev ili više njih, obrada slijedi pod pridjevom, odnosno pod prvim pridjevom kao nadnatuknicom, npr. *dôšlo je do gûstega*, izbor nadnatuknice je *gûst*, a u frazemu *cîrno na bìlo je cîrno*.

Ako se frazem javlja bez imenice i pridjeva, a sadrži glagol ili više njih, obrađen je pod glagolom, odnosno pod prvim od njih, npr.: *govôriti kâko se prîstoji*, nadnatuknica je *govôriti*.

Rječnik donosi glagolske sveze riječi (*dôjti do besîde*), zatim tzv. minimalne frazeme kao što su *spòd glâsa, prîko nòči*, svezu riječi s oznakama rečenice (*čâ bi rêči, čâ je po srîdi, za kî račûn...*) ili sveze riječi iz različitih područja života čovjeka (*više od trèset lît je bârba dèla po Svèti Ivàn na šakamèntu; búkati kâko bàk Borîniča; sikîra je u mèd pàla, dèlati za kòru krûha...*).

Kod poredbenih frazema izbor glavne natuknice slijedi prema pravilu da se bilježi riječ koja dolazi nakon poredbene riječi „kao“, npr. *sûh kâko bakaläj*, nadnatuknica je *bakaläj*; u frazemu *čîsto kâko u crîkvi* nadnatuknica je *crîkva*, a u frazemu *tânak kâko štikadènte je štikadènte*.

Dio frazema zabilježen je infinitivom navedenih glagola, npr.: *imàti nôs, imàti u mâlen prËstu, čapàti vrâga, bûsati se u prËsa, dîgnuti sìdro, dobîti po glâvi, poljûbiti vrâta*.

Frazemi se, osim u prezentu, javljaju i u drugim vremenima:

Prezent: *nîsi čîst, svît se ubràča, vîdi se z reoplàna, pîše na čèlu, vrâg ne dâ mîra*.

Perfekt: *je dôšla zâdnja ura, tovâr se na Ŭčki sledîja*

Futur: *kâko kòli čèš, nêče mu bìti krîv pàrat*

Kondicional: *bi rêka krščân, vrâg bi ga znâ*

Većina je frazema u rječniku monosemična; izrazu jednoga frazema najčešće je pridružen jedan sadržaj, a višečlani frazemi u rječničkoj građi, čija su pojedinačna značenja povezana i podudarna bar u jednom semu, ulaze u red frazemske polisemije. (Turk 1998: 298)

U mjesnome govoru Raklja takvi su sljedeći frazemi:

stàti na žûlj: 1. 'povrijediti koga', 2. 'dirnuti u osjetljivo mjesto'

mlâtiti prâznu slâmu: 1. 'raditi beskoristan posao', 2. 'brbljati koješta' 3. 'beskorisno govoriti'

zabâdati nôs di ne râbi: 1. 'biti znatiželjan', 2. 'miješati se u tuđe poslove'

U rječničkome korpusu određeni je broj frazemskih jedinica kojima značenja višu nisu bliska ili je prvotna povezanost izgubila transparentnost, a oni čine frazemske homonime. Navest ćemo nekoliko primjera:

tûçi z glavôn u zîd: 1.'silom htjeti nešto postiçi', 2. 'ustrajati u svom naumu', 3.'uzaludno se kajati'

ni sîmo ni tâmo: 1.'nikako/loše', 2. 'napola obavljeno' 3. 'neodređeno'

ne vîdi pr̃st sprîd nõsa: 1. 'gusti mrak, magla', 2. 'biti zaglupljen'

rôža uvẽnjena: 1.'osoba bez životne snage', 2. 'napuštena osoba'

grãna osûšena – 1. 'nesretna osoba', 2. 'bolesna osoba'

Iza nadnatuknice navode se svi frazemi koji imaju zajedničku nadnatuknicu, a svaki se frazem navodi abecednim redom i svaki put pod izdvojenom natuknicom. Natuknice su u rječniku tiskane malim slovima, a sve nadnatuknice, natuknice i oprimjerenja frazema zapisani su na mjesnom govoru Raklja i zabilježeni u novijem troakcenatskom sustavu čiji inventar čine dugi silazni naglasak, kratki silazni i akut, bez prednaglasnih i zanaglasnih dužina.

Frazemi lokalizmi

Rezultati istraživanja pokazali su da rakljanski govor bilježi onimsku građu i određeni je korpus frazema razumljiv samo stanovnicima Raklja. Navedeni se frazemi odnose na stvarne osobe i njihova vlastita imena, nadimke i njihove osobine, zatim na geografske pojmove, tipična zanimanja i slično. Takvi se frazemi nazivaju lokalizmima, a navest ćemo neke od njih: *hodîti kãko Ivîč za Mâron, stančunîvati kãko kûma Mîcka, kušeljãti kãko Škrôko, šût kãko Pãzda, krîžati pòli Kãte Čabrûnke, dèlati po Svèti Ivàn, pòjti po vòlju u Savičèntu, Hodàni z krãtkima nogãmi, tovãr se na Ūčki sledîja, brèk je pòša na Labîštinu, bûkati kãko bãk Borîniča.*

4.2. Rječnik

â/bê

ni â, ni bê – neodređeno, ništa ne reći, šutjeti (*Nî rêka nî â, nî bê, sãmo je mûča.*)

adrësã

dôjti na krîvu adrësã – krivo optužiti *koga* (*Tô čã si mi rêka, dôšlo je na krîvu adrësã, ja nîsan njîma dãla nãnke cènta.*)

Agãta

Svêta Agãta, snîg na vrãta – 5. veljače, očekuje se snijeg (*Vãjk su nãši starîji govôrili „Svêta Agãta, snîg na vrãta“.*)

ãmen

ãmen Bõže – napokon (*Ãmen Bõže da je tâko fînulo.*)

i ãmen – gotovo, svršeno (*To je tâko, i ãmen, ne mõremo vîše niš ucinîti.*)

rêči àmen – završiti razgovor (*Rêči àmen i fini vèč s ton štôrijon.*)

ãñdeja

ãñdeja çuvâr – onaj koji bdije nad ÷ijim životom (*Jã znân da ìman svôga ãñðela çuvâra.*)

lîp kãko ãñdeja – jako je lijep *tko* (*To ðite je lîpo kãko mâli ãñdeja.*)

àrat

ìma àrat u svojìñ rukãh – steći zanat, zaposlio se *tko* (*Sãd ìma àrat u svojìñ rukãh, je pòçeja ðèlati u Ûljaniku.*)

ârija

ðizati preârija - stvarati nered, raznositi (*Cìlu kãmaru je ðigla preârija.*)

dôjti do ârije – dolaziti k sebi (*Mâloj je bìlo slãbo, kòmoç je ðòšla do ârije.*)

živiti od ârije – živjeti bez ièega, životariti (*Mã çã živi od ârije!*)

ãš

hîtiti àša – dobitak (*Na krãju je òn hîtija àša!*)

bãba

pasãla bãba z kolãçi – prekasno je za *što*, zakasnio je *tko* (*Pasãla je bãba z kolãçi, sãd se pîpaj kãko znãš.*)

baciljãti

nîš ne baciljã – budi bez brige; ne zanima *koga* (*Nîš ne baciljãj, kad se bûdemo vîdile, çemo pòjti na kafê.*)

bãçva

bãçva prez dnã – proždrljivac (*Nîkad ne fini ìsti, on je bãçva prez dnã.*)

pijãn kako bãçva – jako pijan (*Njojì mladìç bûde pijãn kako bãçva.*)

bãk

bîsan kako bãk – jako bijesan (*Vîše pûti san ga vîdila da je bîsan kako bãk.*)

bûkati kako bãk Borìniça – plakati bez odreðena razloga (*Çã bûçeš kãko bãk Borìniça!*)

rôviti kãko bãk Borìniça - plakati bez odreðena razloga (*Çã rôviš kãko bãk Borìniça!*)

bakalãj

sûh kãko bakalãj – jako mršav (*Ti mâli van je sùh kãko bakalãj.*)

bãkuja

imãti bãkule po glãvi – biti hirovit (*Jèno mãlo si çvřknut, ìmaš bãkule po glãvi!*)

bãlavac

bãlavac oko vrãta vîsi – nezreo je *tko* (*Bi se uženìja, ma još mu bãlavac oko vrãta*

všsi.)

bànak

sìsti se za bànak – početi pregovarati (*Lîpo se sìdimo za bànak pak se dogovôrimo kâko čemo se razdîliti.*)

spòd bànka – tajno, nelegalno (*Znàla san da mu je spòd bànka ništo dà da mu zapòsli sîna.*)

bânda

držàti se z bânde – ne miješati se u što (*Bèpo se držî z bânde, nèka sâmi zîdaju hîžu.*)

dûžan na svè bânde – pun dugova je tko (*Posûdila je šòldi, sàd je dûžna na svè bânde.*)

na sve četìre bânde svîta – na sve strane (*Njîhova dîca su pòšla na sve četìre bânde svîta.*)

stâti z bânde – ne miješati se u što (*Svâki pût kàd se sîn i nevîsta*

poprèčkaju i poprèhtaju, stâra stojî z bânde.)

vûçi na svôju bându – raditi samo u svoju korist (*Takòva je, vûče na svôju bându.*)

z drùge bânde – suprotno (*Ta medežîja je dôbra za tlâk, mà z drùge bânde škòdi bubrîgima.*)

bârba

bârba si ti – mangup je tko (*Bârba si ti, tèbi nî za vèrovati.*)

bârka

rodîti se u bârki – ne zatvarati vrata za sobom (*Ča si se rodîja u bârki da nîsi zatvorîja vrâta za sòbon.*)

vrâjža bârka i bròd – psovka, označava nešto zanemarivo (*Vrâjža bârka i bròd, razbîla se lampadîna.*)

bi se mòga posâditi bašèlak u ũho – ima jako prljave uši tko (*Upèri si ũši, bi se mòga posâditi bašèlak u tvòje ũši.*)

bâšta

bâšta da jê – površno (*Pomèla je hîžu bâšta da jê.*)

bâva

je bâve – ima zraka (*Kad bimo bili dòšli do vrh Škrîl, vâjk je bìlo màlo bâve.*)

besîda

besîda je vîra – vjerovanje na riječ (*Nâšin stârin nîsu râbili ukâti, njîma je besîda bìla vîra.*)

bîti od besîde – od riječi, biti pouzdan (*Môj bârba je od besîde.*)

da bîn rèkla besîdu - ni pomisliti ružno na koga (*Da bîn rèkla besîdu zâ nju.*)

dăti besîdu – obavezati se, obećati (*Nikî dān mi je mûž dâ besîdu da vîše
nêçe vrăgu kăplje pîti.*)

dôjti do besîde – uspijevati progovoriti (*Kômoč je dôšla do besîde.*)

dôjti na jënu besîdu – popriçati (*Poklepôdne dôjdi na jënu besîdu poli mène.*)

držăti se besîde – ispuniti obećano (*Lîpo je kad se krščăn drži besîde.*)

hîtiti besîdu – popriçati (*Dôjdi danăs poklepôdne pòli mène, hîtiti çëmo jënu besîdu.*)

imăti besîdu – imati neçije obećanje (*Za tû particèlu ìma njegòvu besîdu.*)

lîpa besîda utvăra svăka vrăta – na lijep naçin može se puno postiçi (*Tò je stăra ìstina
da lîpa besîda utvăra svăka vrăta.*)

ne rëçi besîdu - ni pomisliti ružno na koga (*Nîsan rëkla besîdu ză njëga.*)

ne rëçi ni jenê besîde – šutjeti (*Nî rëka ni jenê besîde kad je çûja da ìma krîvo.*)

prëz besîd – šuteçi (*Ustăla je prëz besîd kad su njòj rëkli da je mâli vozîja vitûru.*)

skužăjte jënu besîdu – red je da nešto kaže tko (*Skužăjte jënu besîdu, vi ste dôsti tëga
rëkli, sad săn jâ na rêdu.*)

ustăti prëz besîd – ostati bez rijeçi (*Kad san çûla da je pòšla stăti kjă od njëga, ustăla
săn prëz besîd.*)

ušla je besîda iz ustî – nehotice reçi što nije trebalo (*Kad săn bîla pòli njê, ušla njoj je
besîda iz ustî pak je rëkla vîše nëgo ça je râbilo.*)

uzëti besîdu iz ustî – reçi upravo ono što je sugovornik htio reçi (*Jûšto si mi ũza
besîdu iz ustî, săn i jâ jûšto tò stîla rëçi.*)

bîlo

rëçi i bîlih i cînih– izvrijeđati, napasti koga (*Da si hi sămo çûja, su si rëkle i bîlih i
cînih.*)

bîs

püknuti od bîsa – razljutiti se, pobjesnjeti (*Nëka püknu od bîsa svè divòjke, jâ vòlin
Zôru.*)

blăgo

blăgo od çovîka – nije çovjek (*Takòvega jòš nîs vîdila, on je blăgo od çovîka.*)

držăti za blăgo – uvrijeđen je tko (*Mă çă me držiš za blăgo?*)

blăgoslov

dăti blăgoslov – izgrditi koga (*Săn mu çûda tëga rëkla, săn mu vëro
dăla blăgoslov.*)

blăto

kăko blăta – mnogo (*Ôn ìma šòldi kăko blăta, ne znâ kămo bi š njîma.*)

zvûçi z blăta – pomoçi da se izvuçe iz nevolje tko (*Na vrîme se zvûka z blăta,*

debðto je finuja u pržunu.)

živo blàto – veliko blato (*Ne hòj tàmo, tôteka je živo blàto.*)

Blàž

Svèti Blàž, dáj nan dàž – poslovica, molitva (*Svèti Blàž, dáj nàn dàž, čèmo dðjti u Vodnjàn na blàgoslov grla.*)

Bòg

ako Bòga znàš - molim te, preklinjem te (*Ako Bòga znàš, poslušaj me uví pút.*)

àmen Bòže – napokon (*Àmen Bòže da je tàko finulo.*)

Bòg Bògova - odlično, sjajno (*Bòg Bògova vàn se to ponèslo.*)

Bòg će pomòči – bit će dobro (*Nímaj stràha, Bòg će pomòči.*)

Bòg će ti plàtiti – zaslužuje sve dobro *tko* (*Fàla čà si mi pomògla, Bòg će ti plàtiti.*)

Bòg dà, vràg ùzeja - kako došlo, tako otišlo (*San čùja da su ukrèli pršùte, Bòg dà, vràg ùzeja!*)

Bog dáj – nadamo se (*Bog dáj srìču i zdràvlje!*)

Bog dáj zdràvlje – želim ti zdravlje (*Bog dáj, zdràvlje, bàrba Martìne!*)

Bòg ga je ùza h sèbi – umro je *tko* (*Bòg ga je ùza h sèbi da više ne pàti.*)

Bòg nì tàko stìja – nepravedno, protiv Božje volje (*Múž njoj je mlád ùmra, mà Bòg nì tàko stìja.*)

Bòg s tòbon – što ti pada na pamet (*Bòg s tòbon, čà tàko na plàho ubùčen grèš po uvòj zìmi na mòre?*)

Bòg te blagoslovìja – želim ti sreću (*Bòg te blagoslovìja, dòbra ti partèncà.*)

Bòg te pomòga – želim ti dobro (*Tàko te Bòg pomòga...*)

Bòg vàn dáj srìče i zdràvlja – želim vam uspješan život (*Dìca mòja, sàd ste se uženìli i Bòg van dáj srìče i zdràvlja.*)

Bògu čùvaj – nikako, ni u kojem slučaju (*Bògu čùvaj da mu to povíš, bìn ti zamìrila.*)

Bògu za plàkati – žalosno, šteta što je tako (*Bògu je za plàkati, znàš, da òni nète dèlati.*)

Bòg znà – ne zna se o čemu ništa (*Bòg znà od kèga ròda i pôroda je òna dòšla u Ràkalj.*)

Bòže mi pròsti – isprika za rečeno (*Bòže mi pròsti, ne znàn zàšto sàn to nànke rèkla.*)

cìli bòjži dån – od jutra do večeri (*Cìli bòjži dån nì nìš ùja ni pìja.*)

cìlu bòjžu nòč – cijele noći (*Cìlu bòjžu nòč nìsan òka sklopìla.*)

cřka da Bòg dà – kletva (*Cřka da Bòg dà, sàmo mu tó želìn!*)

čà Bòg dà – rodit će se prema Božjoj volji (*Svejèno ko je mùški eli žènska, če bìti čà*

Bôg dá.)

dâj Bôže - neka se ostvare želje (*Dâj, Bôže, sâmo nêka ustâne uvâko.*)

dâr od Bôga – dragocjen je *tko* (*Pòkle toliko lít to dîte njîn je dâr od Bôga.*)

dobiti svôga Bôga - biti kažnjen, dobiti batine (*Kâd dôjdemo dôma, ti češ
dobiti svôga Bôga!*)

îma Bôga – zaslužena pravda, pravda je zadovoljena (*Ste vîdili ça ga je tukàlo, sâ
rêkla da îma Bôga, krîv je!*)

kadî Bôg nîma svôga – daleko (*Su pòšli dalêko, kadî Bôg nîma svôga.*)

kâko Bôg dá – kako bude (*Nêka bùde kâko Bôg dá.*)

kâko Bôg zapovîda – kako se očekuje, po svim pravilima (*Se kapîmo, to češ učinîti
kâko Bôg zapovîda eli češ puštîti.*)

kêga Bôga – što (*Kêga Bôga si vřga u glâvu?*)

kî Bôg ti je – što mu je sada (*Kî Bôg mu je da se ne mòre frmâti?!*)

kô Bôg dá - bude li sreće (*Kô Bôg dá dâžda, če bìti i kumpîra*)

krèsti Bôgu dâne – gubiti vrijeme, ljenčariti (*Tî mladîč sâmo spî, po cîle dâne krêde
Bôgu dâne.*)

molîti kâko Bôga – moliti, preklinjati (*Mòlin te kâko Bôga, nemôj nînemu tó
povîdati.*)

ne dâj Bôže – kojim slučajem, toga se treba čuvati (*Ne dâj, Bôže, da su tà vrâta pàla
na njêga.*)

nêka te Bôg čûva – želim ti dobro (*Sînko môj mîli, nêka te Bôg čûva po svîtu.*)

nêka vâs Bôg žîvi – neka vam bude dobro (*Nêka vâs Bôg žîvi čûda lít skûpa.*)

nî Bôg nî vâzda – ništa (*Danâs je vîdila svòje súsede, nîsu njòj rêkli nî Bôg nî vâzda.*)

nîš pod mîlin Bôgon - baš ništa (*Nîš pod mîlin Bôgon nîs krîv.*)

ôntar je Bôg po zêmlji hodîja – bila su to bolja vremena (*E, kâd smo mî bìli mlâdi,
ôntar je Bôg po zêmlji hodîja.*)

pîtaj Bôga - ne zna se, tko bi znao (*Ne znân, pîtaj Bôga kolîko vrîmena trîba smòkvi
da urêste, fòrši kakòvo lítô.*)

pojîsti Bôgu nòge – sve odreda pojesti (*On je u lítima da bi pojîja ànke Bôgu nòge.*)

pôjti Bôgu za kurîra – umrijeti (*Je pòša i Tône učêra Bôgu za kurîra.*)

pôjti tàmo di je Bôg rêka lâku nôč – zabit (*Su i ôni pòšli žîviti tàmo di je Bôg rêka
lâku nôč.*)

polâgati Bôgu račûne – umrijeti, umirati (*Je dôšla ûra da se Bôgu polòže račûni.*)

po râne Bôga – zar toliko (*Po râne Bôga, ça toliko šòldi si dâla za postòle?*)

svâki bòjži dân – neprestano (*Vêč dvâ mîseca, svâki bòjži dân, pàda dâž.*)

tàko te Bòg pomòga – uistinu, stvarno (*Tàko te Bòg pomòga, čà to jè ìstina?*)
tentàn od Bòga i Majke Bòjže – jako je nemiran *tko* (*Nànke da si tentàn od Bòga i
Majke Bòjže da ne dàš mîra.*)

ubîti Bòga – jako istući koga (*Kàd je dòša dòma, ubîla je Bòga u njêmu kolîko
ga je stûkla.*)

ulovîti Bòga za brâdu – hvaliti se postignutim uspjehom, učiniti nešto neostvarivo
(*Tî, mâli, parâš da si ulovîja Bòga za brâdu!*)

vîti svôga Bòga – snosit ćeš posljedice (*Sàd kàd se uženîla za njêga, vîti će ôna svôga
Bòga.*)

za Bòga mîlega – za ime Bojže (*Za Bòga mîlega, pûš me na mîru.*)

zafâliti se Bògu - biti zadovoljan, moglo je i gore (*Zafâlin se Bògu da sàn ustàla žîva.*)

za vâjme Bòga – zaboga (*Za vâjme Bòga, dâj mi to uvàmo.*)

bòk

češljâti se na bòk – češljati se u stranu (*Ti je nâpro lîpo otkàd se češljaš na bòk.*)

glèdati po bòku – zamjeriti se *komu* (*U zâdnje vrîme jèna pršòna me glèda po bòku.*)

hîtati na bòk – iskrivljeno hodati (*Kad grê, hîta jèno màlo na bòk, kàko i njegòv
bârba.*)

hodîti po bòku – hodati naginjući se na jednu stranu (*Se dòbro nâpija i sàd grê po
bòku.*)

stâti na bòk – nakrivljeno *tko* ili *što* stoji (*Stâla je na bòk dok njoj je govôrija da je
ôna krîva ča nîsu pòšli žîviti kjâ iz Ràklja. Ubûci se lîpo, stàn ti stojî na
bòk, lâmpa ti dôjde uzâda.*)

stâti uz bòk – podržavati *koga* u čemu (*Ti si kàko i ôn kad mu stojîš uz bòk.*)

bòl

zàla te bòl popàla – željeti zlo *komu* (*Nâpro si porèdan i zàla te bòl popàla!*)

bòlest

bòlest je pokosîla – umrijeti od bolesti (*Nîka bòlest njîn je pokosîla i mäter i òca.*)

vûče bòlest – bolestan je duže vrijeme *tko* (*Vèč dòsti vrîmena vûče nîku bòlest.*)

boljîhav

bîti boljîhav – boležljiv (*Otkàd se ta mâlîca rodîla, je boljîhava.*)

bòmba

kàko da je bòmba pàla – veliki nered (*Kàko da njîn je bòmba pàla u kòrat,
svè njîn je rashîtano.*)

bòs

gòja i bòs –ništa ne posjedovati (*Je gòla i bòsa, nîš nî dònîla sòbon.*) –**v. goja**

Bösna

i mîrna Bösna – stvar je zaključena (*Fûma je dõbila Milîje, Âna Rõšovicu, a Tône
Prodõle i sãd je mîrna Bösna.*)

brâda

gläditi brâdu – biti zadovoljan (*Ðovàni je dõbija lípu pênziju iz Merike, fîno je glädija
brâdu kad su mu poslãli ček.*)

brät

brät brätu – čini se, otprilike (*Brät brätu ko je na mãši bilo dvãjset ljûdi.*)
žîviti kãko brãča – živjeti u slozi (*Õni dvã se slãžu i žîve kãko brãča.*)

brëk

kãko brëk i mãčak – ne slagati se, ne podnositi se (*Žîve skûpa i se vëro võle kãko brëk
i mãčak.*)

kãko vëžen brëk – ograničen je u kretanju *tko* (*Brîžan, ne mõre nîkamor, je kãko
vëžen brëk.*)

razvëženi brëk – slobodan, bez ograničenja je *tko* (*Dõma su prãvi, ma kãd ìdu kãmo
od hîže, su kako razvëženi brëki.*)

brîga

bãš me brîga – ne mari *tko* za *koga* (*Bãš me brîga čã će šinjõra za mẽne rëči.*)

bõli me brîga – svejedno je *komu* (*Bõli me brîga kãmo je põša, mi smo se rastãvili.*)

čã me brîga – ne tiče se *koga* (*Mã čã me brîga kãd će jõpet dõjti, su me štuflãli.*)

hîtiti se u brîgu – brinuti se (*Hîtilla se u brîgu od pensîra.*)

hîtiti brîgu na vesëlje – oraspoložiti se (*Hîti brîgu na vesëlje i hõj nãprid!*)

îma pûnu glãvu brîg – zaokupljen je brigama *tko*, **v. glãva**

nî me brîga – ne tiče se *koga što* (*Nãnke mãlo me nî brîga za nîjhove stvãri.*)

brîme

nosîti tãško brîme – *nekomu* je tãško *što* (*Baldõtina mãti je svãko brîme u živõtu nosîla
sãma.*)

brîškula

hîtiti brîškulu – zaigrati na karte (*Na plãci põli Drãge je bîla oštarîja i tãmo bi põkle
mãše mũški vãjk hîtilla brîškulu.*)

břk

smîjati se spod břka – podrugljivo se smijati (*Dõk mu je pokažîvala kadî su bîla
dřva, smîja njoj se spod břka!*)

rëči u břk – reći istinu u lice (*Segûtra mu je rëkla u břk da lãže!*)

skrësati u bŕk – izravno reći *komu što* (*Skrësala mu je u bŕk svè čà je pensàla da mu trĭba rëči.*)

bŕkast

je bŕkasta – vrlo složena i zamršena situacija (*Je situâcija nãpro bŕkasta.*)

bŕlog

pôjti u bŕlog – poći u krevet (*Ne mòren više glèdati na òči, zâjno grên u bŕlog.*)

brljùha

dàti jênu za brljùhu – udariti iza uha (*Mâli, çu ti dàti jênu za brljùhu!*)

brmbòčkati

ne brmbòčkaj – ne brbljaj (*Fĭni brmbòčkati!*)

bròj

ne znâš njĭn bròja – mnogo (*Mâla je dòbila šênce, ne znâš njĭn bròja.*)

nĭsu svè kòze na bròju – nije pri sebi *tko* (*U zâdnje vrĭme se vĭdi da mu nĭsu svè kòze na bròju.*)

v. kòza

nĭsu mu svĭ na bròju – nije pri sebi *tko* (*Gòja je pòša vãnka, nĭsu ni njĕmu svĭ na bròju.*)

brùkviçi

tùçi brùkviçe – drhtati (*Dòša je z bârkon na Blàz, vâlje je tùka brùkviçe od zĭme.*)

brzĭna

fĭlmskon brzĭnon – jako brzo (*Tò ti je bìlo fĭlmskon brzĭnon kâko se sãmo zmàkla dòma u Pãpine.*)

hĭtiti u pĕtu brzĭnu – jako ubrzati (*Kãd je dòša do Bolovãna, hĭtija je u pĕtu brzĭnu i ùša je da ga nĭdan ne vĭdi.*)

bubrĭg

žĭviti kãko bubrĭg u lòju – živjeti u blagostanju (*Nĭš mu ne fãli, žĭvi kako bubrĭg u lòju.*)

bulĭn

držàti za bulĭna – ismijavati *koga* (*Vĕro ga držĕ za bulĭna, òn tò ne vĭdi.*)

bumbãk

imãti bumbãk u ušĭ – praviti se gluh (*Nãnke da ĭma bumbãk u ušĭ, nĭš ne çùje kãd njòj se çã rëçe.*)

bũmbar

hòj bũmbaru svĭriti – daj, uozbilji se; dosadio si (*Ti mi štampĭvaš, hòj lĭpo bũmbaru svĭriti, ja te nĕçu više slùšati.*)

bũra

džizati büru za niš – izazivati nemir bez ikakva razloga (*Vèro mu ne rabi džizati toliku büru za niš.*)

doletiti kàko bürà – upasti (*Kàd je čüja da mu je dõšla pòli màtere, doletija je kàko bürà.*)

büsola

zgubiti büsolu – izgubiti smjer (*Zasvìn je zgubija büsolu, ne znà ča dèla.*)

butíga

butíga je utvòrena – hlače su otkopčane komu (*Butíga mu je bila utvòrena, pišoprèš mu je do kràja bija dõli, a òn tó ni vidiya.*)

skočiti do butíge – kupovina na brzinu (*Skòči do butíge i kùpi unò za súde pràti.*)

cèditi

zàjno cèditi – klonuti (*Je skopàla dvì ùlike i zàjno je cèdila.*)

centamènte

na centamènte – iz čista mira, odjednom (*Na centamènte mu je pòčela grdo govòriti.*)

cidìlo

puštiti na cidìlu – napustiti koga kada mu je najpotrebnije; ostaviti koga neka se sam snalazi (*Sàd kàd mi je nàjviše trìbalo, puštija si me na cidìlu.*)

ciganàti

ciganàti ništo – moliti koga što (*Svàki dån ništo ciganà, niš njoj više ne dån.)*

cijèna

astronòmška cijèna – previsoka cijena (*Kùpiya je vitùru kà ìma astronòmšku cijènu.*)

bìti na cijèni – vrijedno je što (*Njihov je terèn na cijèni jer je uz sàmo mòre.*)

dàti spòd cijène – sniženje (*Sàn kùpila trì kile orád, mi hi je Faragùna dà spod cijène.*)

cìto

stàn' cìto – šutjeti, ne smetati (*Stàn' cìto, dīca spē.*)

críkva

čisto kàko u críkvi – jako čisto (*Kàd dõjdeš u njojù hīžu, vidiš da je čisto kàko i u críkvi.*)

cřn

povìdati hi cřnih i bìlih – pričati nadugo i naširoko (*Je zrmàn segùtra bija pòli nàs pa nàn je povìda i cřnih i bìlih.*)

zavìti u cřno – posljedica smrti bliske osobe (*Zgubìla je mūža, zavijèna je u cřno.*

Njojâ smřt me zàvila u cřno.

(Zavijèna je u c̄rno otkàd njoj je mùž ustà mřt na bròdu.)

c̄rnac

dèlati kàko c̄rnac – naporno i mukotrпно raditi *(U minjèri je dèla kàko c̄rnac po cìle dâne.)*

crnîna

nositi crnînu – žalovati *(Jòš vāj̄k za mùžon nòsi crnînu.)*

c̄rno

c̄rno na bìlo – potpuno jasno, napismeno, kao pisani dokaz *(Sàd svè lipo stàvimo c̄rno na bìlo pòli ukāta, da se znā cigòvo je čà.)*

c̄rno se píše – loše se predviđa komu *(Pòkle svèga uvèga, c̄rno mu se píše.)*

dèlati na c̄rno – raditi bez dozvole, na nezakonit način *(Pòli njèga, kàko bìmo rèkli, svì dèlaju na to c̄rno, kàko se rèče.)*

glèdati c̄rno – pesimist je tko *(Na svè glèda c̄rno, nìderi ne vidi niš dobrèga.)*

nabàviti na c̄rno – kupiti nelegalno što *(Mi se pâr da je bārku kùpija na c̄rno.)*

čà

ča bi rèči – zbog čega *(Čà bi rèči da nèčeš dōjti na fèštu?)*

dònke čà – nego što *(Dònke čà nègo je tâko kàko si rèkla!)*

jè čà jè – osrednje *(Uvì bakalāj jè čà jè.)*

čà dīš – što kažeš *(Čà dīš, bìmo pòšli bràti špàruge?)*

čàst

bīti spòd čàsti – ne priliči komu, srami se tko *(Od njèga posūditi čà, njèmu je tô spòd čàsti.)*

slūži na čàst – pohvalno, ima tko zasluge za što *(Slūži mi na čàst da sàn tèn brīžnen čovīku mògla pomòči.)*

svàka čàst – čestitam, zasluđuje priznanje tko *(Svàka ti čàst da si tô rèkla, nèka vīde da*

nīmaš stràha od takòvih!)

čèlo

píše na čèlu – jasno je *(Píše mu na čèlu da ne kušeljâ ìstinu.)*

čèsta

bīti na čèsti – ostati bez ičega *(Ūmra njīn je òtac i sàd su, brīžna dīca, svì na čèsti.)*

hītiti na čèstu – izbaciti iz kuće ili posla koga *(Mīmu Pičàncovu je màčeha hītīla na čèstu kad je imàla sàmo četrnājst līt.)*

čîn

dovësti prid götov čîn – dovesti na gotovo koga (*Dovëla ga je prid götov čîn kad mu je rëkla da je zbäbna.*)

čîne

dëlati čîne – izvoditi gluposti (*Dëla čîne za ne pôjti u škôlu.*)

čïst

imäti čïst obrâz – biti pošten (*Möre pôjti kamo čë, ìma čïst obrâz.*)

nîmati tri čïste – ništa ne znati, nemati pojma, ne biti sposoban (*Znâš da nîma tri čïste.*)

nîsi čïst – nisi pri zdravoj pameti (*Mä mi se parâ da nî ôn čïst, vëro nî čïst!*)

čïsta

svë čïsto – sve, bez iznimke (*Ûzeli su njøj svë čïsto, svë ça jë, brízna, imäla.*)

svë čïste – one sve (*Svë čïste su učëra döšle u vrta i pojìle su salätu, vräjze kôkoše!*)

čïsto

bïti na čïsto – znati sve o komu, čemu (*Se poznâmo, säd smo lïpo na čïsto!*)

čïtovät

bïti čïtovät – jedar, zdrav (*Čïtoväto je to dïte, drëk mu büdi.*)

čovïk

bïti svøj čovïk – finansijski neovisan čovjek (*Lïpo su zgojìli tëga mladïča, svøj je čovïk, a mi se pâr da več ìma i svøjju famëju*)

čovïk na čovïka – ravnopravno, podjednako (*Čovïk na čovïka, tô ni čüдно.*)

čovïk na sliku i prîliku Bøga – čovjek po uzoru na Boga (*Čovïk je učïnjen na sliku i prîliku Bøga.*)

čovïk na svojën mïstu – čovjek kojemu se ništa ne može zamjeriti, pošten i ispravan čovjek (*Töne je čovïk na svojën mïstu.*)

čovïk od besïde - čovjek koji drži svoju riječ (*Vïruj ti mëni da je ôn čovïk od besïde.*)

čovïk od svïta – čovjek koji je puno proputovao i poznaje svijet (*Baldta je bïja čovïk od svïta.*)

da čovïk pükne od smïha – smiješan je tko (*Da čovïk pükne od smïha kad ga vïdiš u tïn bragëšami.*)

mäli čovïk – običan čovjek (*Za mälega čovïka je u sväko vrïme i väjkbïlo tëško.*)

načinïti čovïka – napredovati po osobinama (*Žëna je načinïla čovïka od njëga.*)

postäti drügi čovïk – promijeniti se, preporoditi se (*Ste vïdili da se möre uz mřvu völje postäti drügi čovïk.*)

svøj čovïk – neovisan čovjek (*Käd si svøj čovïk, nïdan ti nïš ne möre.*)

těžak čovik – naporna osoba (*Nisan mōgla znāti da je táko težak čovik. Smīron ništo pritēndi, nē bin ràda š njin žīviti, težak je čovik.*)

čřv

řma čřva u gužici – nemiran je *tko* (*Tolřko řřnda křko da řma čřva u gužici.*)

čřciti

čřciti dōma – ljenčariti, ništa ne raditi (*Po cřle dāne čřci dōma i niš ne dēla.*)

čřdo

čřdo bōjže – neočekivano, nepredviđeno, neobično (*To je čřdo bōjže da mu je pōša na funerā.*)

čřdo jēno – to je nevjerojatno (*Čřdo jēno křko njōj ne dā mřra.*)

čřdo od ditēta- posebno nadareno dijete (*Od mřlih nōg Pātrik je břja čřdo od ditēta.*)

čřk

sām kako čřk – usamljen je *tko* (*Žřvi sām kako čřk.*)

to je hřža za čřke, za čřke, ne za ljūde – u kući nitko ne živi, prazna kuća (*Pēnte je rēka da to je hřža za čřke, za čřke, ne za ljūde.*)

dakōrdo

vřči se dakōrdo – dogovoriti se (*Sād hōmo popřti jēnu kād smo se vėč vřgli dakōrdo.*)

dān

brojřti dāne – nestrpljivo čekati (*Smřron brojřti dāne da njōj mřž dōjde dōma z brōda.*)

cřli bōjži dān – od jutra do mraka (*Cřli bōjži dān mi je zřma.*)

čā dāni – puno vremena (*Čā dāni je vėč pasālo od ōntar.*)

dān i nōč – uvijek (*Dān i nōč si ne mōre nřjti mřra.*)

dān se protēga – dan se produljio (*U mřřu se dān lřpo protēgne.*)

do sūdnjega dāna – zauvijek (*Mōre čėkati, ma čė čėkati do sūdnjega dāna.*)

gubřti dāne – uzaludno trošiti vrijeme (*Gřbiš tōte dāne, a tāmō te čėka za řinuti dēlo.*)

řde křko da trř dāna nř řja – pohlepno jede *tko* (*To je rėči řsti, křko da trř dāna ni řja.*)

mřli dān – kratki dan (*Več u angřštu se vřdi da je mřli dān.*)

mřčan dān – težak dan (*Nikād je svřki dān břja mřčan.*)

ne vřti dāna ni nōči – biti u iščekivanju (*Ne vřdin dāna ni nōči da se řin tornā dōma z brōda.*)

ne znā se čā nōsi dān, a čā nōč – budućnost je neizvjesna (*Danās, řinkō mōj, ne znā se čā nōsi dān, a čā nōč.*)

odbrōjeni dāni – umire *tko* (*Nřpro je bōlan, su i njēmō odbrōjeni dāni.*)

po cřli bōjži dān – neprestano (*Po cřli bōjži dān sāmō řuma i přje.*)

po vās dān – cijeli dan (*Pastřri su nikāda po vās dān čřvali ōvce.*)

pòd stâre dâne – u starosti (*I tô dõčkati pòd stâre dâne, nî lâka.*)

puštiti za cîne dâne – ostaviti po strani za slučaj potrebe, za teška vremena (*Da ìman kakòvo šòldo, puštìla bin hi za cîne dâne.*)

sùdnji dâ – posljednji dan (*Kâd će to bìti, na sùdnji dâ?*)

svâki bòjži dâ – neprestano (*Svâki bòjži dâ pũše bũra.*)

u pô bìlega dana – usred dana (*U pô bìlega dâna su njìn tâti dõšli u hìžu i ukrèli šòlde.*)

u srì bìlega dâna – usred dana, naočigled sviju, iznenada (*U srì bìlega dâna se pijàn popišâ pod lõžon.*)

uzèti dâ za nôč – promijeniti uobičajeni ritam života (*Odkâd uvô pîšen, ùzela san dâ za nôč, iz nôči na dèlo, z dèla pîsati.*)

danâska

domîšljati se kâko danâska – točno se *tko* sjeća *koga*, *čega* (*Se domîšljan kâko danâska kakòva je bìla njìhova hìža, kâko mâla san z bàbon tàmo hožèvala.*)

žìviti od danâska do sùtra – živjeti ne misleći na budućnost (*Nìdan od njìh ne dèla, žìve od danâska do sùtra.*)

dâska

drìta kâko dâska – bez oblina, mršava (*Nìma cìc, ni guzìc, drìta je kâko dâska.*)

fâli jena dâska u glâvi – nije pri zdravoj pameti *tko*, blesav je *tko* (*Fâli mu jèna dâska u glâvi kad je puštìja dèlo.*)

nîsu svè dâske u glâvi – nije pri zdravoj pameti *tko* (*Po cìle nôči ìgra na automâtu, boga njèmu nîsu sve dâske u glâvi.*)

pijàn do dâske – jako pijan (*Sìnoć je dõša dõma pijàn do dâske.*)

dâti

dâti čâ mu grê – dati *komu što* je zaslužio (*Svâčesa mu je zgovòrila, vèro mu je dâla čâ mu grê.*)

dâti svè od sèbe – učiniti sve što je u cijoj mogućnosti (*Sùtra će te učitèljica pîtati, dâj svè od sèbe.*)

dâti znâti – diskretno javiti *komu što*, obavijestiti *koga o čemu* (*Sùtra ču njoj unâko zdalèka dâti znâti neka se jâvi na to mîsto u drùgoj škòli pâk čâ bũde.*)

dèlati

dèlati za nîš – raditi bez naknade (*Plâče su mâle, dèlamo za nîš.*)

nîš ne dèlati – ljenčariti (*Po cìle dâne nîš ne dèla, sâmo spî i ìde.*)

dělo

dāti se na dělo – raditi sa strašću (*Dājmo se na dělo da ča prīje raspīlimo ta dřva.*)
dělo nī parāda – posao nije laka zabava (*Ča si parā da će bīti lāko, znāš da dělo nī parāda.*)

dělo se poněslo – uspjelo je (*Vīdiš kāko je sàda līpo, dělo nan se poněslo.*)
držāti se děla – biti zaposlen i redovito na poslu (*Drži se tī děla, ne hòj òkolo.*)
pačāti se u dělo – miješati se u posao gdje ne treba (*Sěkrva se nevīsti vāj̃k pačā u dělo.*)

tō nī dělo – to se ne radi (*Srāmi se, tō nī dělo.*)

ubīti se od děla – jako se umorio od posla *tko* (*Danās san se ubīla od děla.*)

vřājže dělo – težak i složen posao (*Vřājže dělo, pūšti to sàda, pòkle čemo refāti.*)

derāti se

děre se kako da ga kòlju – jako se dere *tko* (*Ga čūješ, se dère kāko da ga kòlju.*)

desēti

nīšto za svīn desēto – nešto sasvim drugačije (*Tō čā si mi sād rēka, ma to jā nīšto za svīn desēto.*)

deštīn

to je bīja deštīn – to je bila sudbina, mirno prihvaćanje teške situacije (*Vèruj ti mēni da je to bīja deštīn, ne mòreš tôte nīš učinīti.*)

deštīnāno

bīti deštīnāno – biti suđeno *komu što* (*Je i njòj, brīžnoj, deštīnāno da je tāko nesrīčna.*)

dešvidān

bīti dešvidān – zločest je *tko* (*Vèro si dešvidān!*)

devīšta

poznāti devīšta – poznavati iz viđenja *koga* (*Poznān ga sàmo devīšta.*)

dīte

dāti māteri dīte – u prave ruke, stručnjaku koji će riješiti stvar (*Pūšti, dāj māteri dīte.*)

dīte je na pūtu – trudna je (*Te se morāti zākoniti, dīte je na pūtu. Sād je i dīte na pūtu, te se morāti uženīti.*)

načinīti dīte – zatrudnjeti (*Njoj je načinīja dīte.*)

nosīti dīte – biti trudna (*Nōsi dīte, ma se još ne znā ko će bīti mužki eli ženska.*)

divojčīna

divojčīne na braūru – djevojke na vrhuncu svog djevojaštva (*Labīnke su vāj̃k bīle divojčīne na braūru.*)

divõjka

divõjka i pô – prava djevojka (*Mîma je divõjka i pô.*)

stâra divõjka – usidjelica (*Pâškva je ustâla stâra divõjka.*)

uprâskala se u divõjku – razviti se u djevojku (*Martîna se priko nõči uprâskala u divõjku.*)

dlâka

iskâti dlâku u jâju – ulaziti u najsitnije detalje; sitničariti; pretjerivati u čemu (*Pûš to, čâ vrâga îščeš dlâku u jâju!*)

nîma dlâke na jazîku – govori otvoreno tko (*Kad nikî nîma dlâke na jazîku almèno znâš čâ pensâ.*)

prez dlâke na jazîku – bez okolišanja reći što (*Lûca je vâjk bila prez dlâke na jazîku i svâkemu bi rëkla ča îma za rëči.*)

svâka dlâka na njêmu je prõkljeta – zločest je tko (*Porëdan je da je svâka dlâka na njêmu prõkljeta.*)

za dlâku – promašiti, izbjeći što (*Za dlâku je mòga ustâti maganjân.*)

dnõ

do dnâ dûše – duboko, jako (*Do dnâ dûše njoj je žâ ča ga je ufëndila.*)

dõjti do dnâ – doživjeti najgore (*Sad su dõšli do dnâ, čëmo vîti kâko će ta komëdija finuti.*)

dobîti

dobîti ča mu grê – primjereno je kašnjen tko (*M. je fînuja u pržûnu, dõbija je ča mu grê!*)

dobîti svõje – zaslužen je kašnjen tko (*Dõbija je svõje, ča je parâ da niš od tëga ne bûde, to je pravîčno.*)

dõbro

dõbro će dõjti – bit će od koristi što (*Bin stavila stâvila špâroge u škrînju, dõbro će dõjti za kakõv pâšt.*)

dõbro pasâti – ima sreću tko (*Dõbro si pasâ da nîsi bûsa u zîd.*)

dõbro se držâti – dobro izgleda tko (*Dànica se dõbro drži na lîta kâ îma.*)

grê na dõbro – poboljšava se (*U zâdnje vrîme njõj nõga grê na dõbro.*)

ne pîše se dõbro - upast će u nevolje tko (*Svî smo znâli da se s takõvin òcen mâlen ne pîše dõbro.*)

ni za dõbro, ni za zlõ - nikako (*Nîsi njõj mòga dokâzati da îde mēdigu, nî za dõbro, nî za zlõ.*)

to ne zadâje na dõbro – moglo bi poći po zlu što (*Nâžgala se bõška, tõ ne zadâje na*

dôbro.)

dôjti

dôjti h sebi – osvijestiti se (*Pòčele su fêrije, mà jòš nî dòšla h sèbi.*)

dôjti na sê – osvijestiti se (*U zâdnje vrîme kâko da je dòša nâ se.*)

dôjti na svôje – srediti se (*Ne baciljâj, svè dôjde na svôje, prîje eli pòkle.*)

drèk

drèk ti bùdi – obraćanje djetetu: želim ti dobro, naklonjen sam ti, gledam na tebe sa simpatijama (*Ma si lîpa, drèk ti bùdi.*)

drobîti

nîšto drobîti – bez smisla govori tko (*Čà ja znân, nîšto je ustàla drobèči, nîsan nîš kapîla.*)

držâti

dôbro se držâti – dobro izgleda tko (*U tîn lîtima i Lîdija se jòš dôbro držî.*)

držâti se skûpa – ljubovati; zajedno nešto planirati (*San çûla da se držê skûpa.*)

držâti tîdo – ne popušta tko (*Stâra držî tîdo, ôna zapovîda.*)

mi se držîmo, døk smò – nije upitna çija suradnja i zajedništvo (*Niki dân mi je Fêmica røkla da mi se držîmo døk smò, pensàla je na to da si vâjk pomòremo i da bùdemo skûpa.)*

dùg

làže koliko god je dùg i širøk - bezočno laže tko (*Svâki pût kad nîšto rèce, làže koliko gòd je dùg i širøk.*)

durâda

bîti od durâde – dugotrajno (*Nêče tô bîti od durâde, vèč su se pòčeli prèhtati.*)

dûša

bîti na dûši – odgovornost za grešku (*Je žbaljâ ča mu je posûdija šòlde, sàd mu je tô na dûši.*)

bolî dûša i tîlo – sve boli koga (*Svâki dân me bolî i dûša i tîlo, ne mòren vîše tâko žîviti.*)

dûša od çovîka – jako dobar çovjek (*Znàla san da je to dûša od çovîka. Ne poznân bòljega od njèga, dûša je tô od çovîka.*)

dûšu dàti – dobrodošlo je što (*Màlo vîna mi je dûšu dàlo.*)

grîšiti dûšu – nanositi nepravdu komu (*Zâšto pensàs da je ôn ùzeja drva? Nemòj grîšiti dûšu.*)

imãti na dûši – biti odgovoran za *čiju* nesreću ili smrt (*Cìli živòt ìma na dûši bãbu, nì rivã š njòn u bôlnicu na vrìme.*)

jêna dûša i jêno tílo – biti u skladu s *kim* (*Pòp je rëka da su sãd jêna dûša i jêno tílo.*)

nì žìve dûše – nigdje nikoga, nema nikoga (*U srì pòdne nì žìve dûše vãni na sũncu.*)

pròdana dûša – pokvarenjak (*Svì unì ki bi za šòlde svãstor učinìli, su pròdane dûše.*)

prodãti dûšu vrãgu – prepustiti se zlu (*Vìše mu ne mòren vërovati, pròda je dûšu vrãgu.*)

puštìti dûšu – 1. umrijeti (*Bòg ga pomìluj, jũsto je puštìja dûšu.*); 2. jako se umoriti (*Puštìla san dûšu dok sãn svè tò naštãcala i fìnula.*)

tolìke dûše – mnogobrojni (*Ma kãko se mòru tolìke dûše prihrãniti od plãče jenëga ditëta u grãdu, je rëka Balòta.*)

dûžan

ne ustãti dûžan – uzvratiti istom mjerom (*Ni mu ustãla dûžna, svãsta mu je zgovòrila.*)

dvã

sãd su dvã – slični su (*Su skùpa pòšli u oštariju, sãd su vëro dvã.*)

đìr

bìti u svojèn đìru - biti u svojem svijetu (*Bavãrci iz Pãpini su vãjk u svojèn đìru.*)

đòn

bòli me ðòn – svejedno je *komu* (*Vëro bòli me ðòn za njëga!*)

ëks

popìti na ëks – naskap piti, odjednom popiti (*Cìli ðëc rakìje je pòpija na ëks.*)

fãca

vëro je fãca – pravi se važnom osobom *tko* (*Sãd pensã ko je snìmija spòt da je vëro nìka fãca.*)

fãla

to mi je fãla – nezahvalan je *tko* (*Svè ça je bìlo u mojòj mòči sãn ti naćinñja i to mi je fãla za svè?*)

fãt

ulovìti na fãtu – zateći *koga* dok radi nedopušteno *što* (*Pòša je na pedočëru, ulovìli su ga na fãtu jũsto kad je stìja ukrësti crnogòrke.*)

fãta pòšte

fãta pòšte – namjerno učiniti *što* (*Fãta pòšte ga je udrija i sãd plãče.*)

fëbra

tùći fëbru škrlatìnu – imati jako visoku temperaturu (*Od učëra njìn ðite tùće fëbru*

škrlatīnu, te moràti pòjti poli mēdiga. To je šàrlah u gùtu.)

fērmo

stàti fērmo – upozorenje *komu* neka se zaustavi, ne miče se *tko*, (*Stàn' fērmo, cà bižiš, bōga ti nīš nēču učinīti.*)

fifti-fifti

sad smo fifti-fifti – izravnao se s *kim tko* (*Tornâ san ti šòlde i sàd smo fifti-fifti.*)

fīga

imàti fīge u žēpu – neiskren je *tko* (*Vīdi se z reoplàna da ìma fīge u žēpu.*)

film

tī film nēčeš glèdati – to neće doživjeti *tko* (*Več sàn ti rēkla da tī fīlm nēčeš glèdati.*)

fīnta

prodávati fīnte – obmanjivati *koga* (*Nemòj mi prodávati fīnte.*)

fīšo

glèdati fīšo – usredotočio se *tko* (*Glèda fīšo, ne znâ krščàn cà pensâ, nànke te strâh.*)

fōndo

pòjti fōndo – potopiti se, propasti (*Tàko njin je i trībalo, š njin su svi pòšli fōndo, nīsu slūšali.*)

fōrca

tùta fōrca – iz sve snage raditi (*Nan je Ēncò od zrmâne Snjèžane načinīja màkinu za pràti ròbu i sàd dèla tùta fōrca.*)

Fòška

svèta Fòška z kòsti ròšta – sveta Foška zaštitnica je kostiju, ozdravljuje kosti (*Smò pòšli h Svètoj Fòški, a ste čūli da svèta Fòška z kòsti ròšta.*)

fōza

na svòju fōzu – na svoj način učinjen je *tko* (*To je takòva kvalitâ ljúdi, na svòju su fōzu učinjeni.*)

frèni

stàti na frène – prestati činiti *što* (*Bi bìlo vrīme da se fermâš i stàneš jèno mào na frène.*)

fřndalica

vrťiti se kako fřndalica – stalno biti u pokretu, biti živahan (*To dīte se smīron vrťi kàko fřndalica.*)

fřndati

ne fřndaj toliko – nemiran je *tko* (*Ne fřndaj toliko, počīni jèno mào.*)

gánati se

se pöčeja gånati – dijete je počelo gugutati (*Smò bìli poli ščerê vîti mâlega, vëč se pöčeja gånati, a nîma nånke trî mîseca.*)

gås

pöd gåson – biti pod utjecajem alkohola; pijan (*Jëno mǎlo je pod gåson pǎk grê po bôku.*)

glås

dignuti glås – glasnije govoriti, proturiječiti, protestirati (*Ne dži glås na mène, ne meritân tô.*)

donësti glås – javiti (*Mário nan je donësa glås da mu z bràton nî niš dobrëga.*)

döša je glås – javiti što (*Segùtra je döša glås da je Nîni ùmra u Mèriki i da te ga dovësti u Rǎkalj kad regulǎju hárte.*)

iz svëga glåsa – glasno (*Je víka iz svëga glåsa da ga je cilo sêlo çülo.*)

na glåsu – čuven, poznat je tko (*Vëč nikolîko lît Sërđo Vǎlić je na glåsu.*)

glåva

bez glavê i rêpa – bez reda, bez smisla (*Svê çâ dëla, njoj je bëz glavê i bëz rêpa.*)

da te zabòli glåva – previše (*Da te zabòli glåva od tolîkega šušúra.*)

dåjen glåvu – siguran je tko (*Dåjen glåvu da će ga ôna vrêda puštiti.*)

džje glåvu kǎko mazurîn – dijete visoko džje glavu (*Låura je rëkla da Dàmian od Nîne nîma nånke trî mîseca, a vëč džje glåvu kǎko mazurîn.*)

džzati visòko glåvu - praviti se važnim (*Mîma visòko džje glåvu i nînega više ne poznâ.*)

dobiti po glåvi – biti kažnjen, dobiti po glavi (*Zavǎjk já dðbijen po glåvi, a ne meritân svǎki pût.*)

dòjti u glåvu – sjetiti se (*Sǎd mi je döšlo u glåvu, on je pokòjnega Paškvalîna brät.*)

glåva kǎko bãčva – boli glava od alkohola koga (*Sǎn učëra tròpo pija, sǎd mi je glåva kǎko bãčva.*)

glavôn kröz zîd – uzalud se trud tko (*Ne mòreš z glavôn kröz zîd, pûšti to kjä.*)

glåvu gòri – ohrabriti koga (*Pasàti će i ta brîga, kûme, glåvu gòri!*)

imāti hi çüda po glåvi – biti zaokupljen brigama, mislima (*Zåbila sǎn kûpiti çùkar, ìman hi çüda po glåvi.*)

imāti sǎmo njojû u glåvi – nema tuđa razmišljanja tko (*Nëmiga da ja ìman sǎmo njojû u glåvi, ki će se svè domîsliti.*)

magàri se na glåvu postǎvi – uzalud nešto činiti tko (*Ne dån mu nånke čentëzima magàri se na glåvu postǎvi, svè bi špendâ u oštarji.*)

mîriti od glavê do petê – procjenjivati čiju vanjštinu (*Kǎd je döšla poli sëkrve, mîrila*

je jê od glavê do petê.)

motãti se po glãvi – vraćati se istim mislima; ne moći se odmah sjetiti (*Smĩron mi se mōta po glãvi kãko njĩn je tēško žĩviti z tãko mãlon plãçon.*)

nabĩja u glãvi – jako boli glava *koga* (*Cĩlu nōč mi je nabĩjalo u glãvi i nĩsan mōgla spãti.*)

napũniti glãvu – nepotrebno nagovarati (*Vãjk pričĩžo kušeljš, si mi napũnila glãvu.*)

ne bolĩ glãva – ne mari *tko*, nije ga briga (*Vẽro njĩh nẽte bolĩti glãva za tō.*)

ne grê u glãvu – ne razumije *tko* (*Se vãdin cĩli dãn, ma mi ne grê u glãvu.*)

nĩ za glãvu nĩ za rêp – ne moći nekoga razumjeti, neodređeni su (*Tu famẽju ne mōreš ulovĩti nĩ za glãvu, nĩ za rêp, ne znãn ča je tō za jẽne.*)

ne znãti di je glãva – imati previše briga, posla *tko*; zaokupljen je s više poslova *tko* (*Tolĩko ĩman dẽla da ne znãn di mi je glãva.*)

ni za žĩvu glãvu – ni u kojem slućaju, nikako, nipošto (*Ni za žĩvu glãvu ne bin pōšla tãmo stãti.*)

nĩmati niš u glãvi – biti glup (*Pũš gã, čã ne vĩdiš da nĩma niš u glãvi pãk ne mōre pensãti.*)

nĩmati u glãvi – ne misliti (*Vẽč je čũda ũr, nĩma u glãvi jōš dōjti dōma.*)

od glavê do petê – od vrha do dna, potpuno, sve (*Morãn nãjti lĩbar u kẽn pĩše svẽ od glavê do petê o tĩn bōlesti.*)

pensãti svojõn glavõn – ne slušati druge, ne biti pod utjecajem drugog (*Vãjk je pensã svojõn glavõn.*)

prĩko glavê – previše, pretjerano (*Tōteka je pōsla prĩko glavê.*)

puštĩti iz glavê – zaboraviti (*Pũšti je iz glavê, ne meritã da pensãš na njũ.*)

razbĩjati glãvu – dugo razmišljati, mućiti se razmišljajući (*Jã razbĩjan glãvu, a njẽmu je svejẽno.*)

skãkati po glãvi – ne dati mira, dosađivati *komu* (*Frmãj se, skãčeš mi po glãvi.*)

spuštĩti glãvu – zasramiti se (*Si vĩdila kãko je mãli spuštĩja glãvu kãd smō pomẽnuli njegõvo ĩme.*)

stãvĩti glãvu mẽž ũši – upozorenje djetetu, opis ukora koji će dobiti (*Bũdi prãvi, ču ti stãvĩti glãvu mẽž ũši!*)

stavĩti si u glãvu – uvjeriti se *tko* u što (*Stãvija si je u glãvu da je bōlan.*)

škapulãti žĩvu glãvu – spasiti život (*Dok sãn navigã, vĩruj mi, škapulã sãn žĩvu glãvu.*)

štrincãti u glãvi – boljeti glava (*Od ućẽra mi štrincã u glãvi.*)

šũplja glãva – nepаметan je *tko* (*Jōpet je dōbija jedãn, šũplja mu je glãva.*)

tĩda glãva – teško ući *tko* (*To je tĩda glãva, niš se ne mōre navãditi.*)

túči z glavôn u zîd – biti tvrdoglav, uzaludno uporan (*Mõre ànke túči z glavôn u zîd, ma òca ne tornâ.*)

ubràčati glâvu – ne željeti vidjeti, ignorirati (*Nî lîpo od njê, ubràča glâvu svàki pût kàd vîdi nikêga od muževêga ròda.*)

udrîti u glâvu – 1. napiti se (*Mu je to vîno udrîlo u glâvu*); 2. umisliti si nešto (*Njoj je udrîlo u glâvu otkàd je bila na televîziji.*)

ulovîti se za glâvu – užasnuti se (*Bàba se ulovîla za glâvu kàd je vîdila kàko se visòko mâli upêštija.*)

utùviti si u glâvu – uporno si nešto zamisliti (*Utùvila si je u glâvu da su njoj ukrèli šòlde.*)

vîsiti nad glavôn – kontrolirati nekoga, dosađivati (*Dòk je kopàla, stàra njoj je vîsila nad glavôn.*)

vřči si u glâvu – biti opsjednut nekim mislima (*Vřga si je u glâvu da je nàpro bòlan.*)

zadùžiti se prîko glavê – biti u dugovima (*Dìgli su kredît i zadùžili su se prîko glavê.*)

zgubîti glâvu – 1. stradati; (*Zgubîja je i Tône glâvu na bròdu.*); 2. izgubiti pamet za ženom ili muškarcem (*Nîno je za svîn bîja zgubîja glâvu za mlâdon.*)

zvûči žîvu glavu – spasiti se (*Z bròda je skočîja u môre i zvûka žîvu glâvu.*)

žènska glâvo – luda žena (*Dâj si rěči, žènska glâvo!*)

gòja

gòja i bòs –ništa ne posjeduje *tko* (*Je gòla i bòsa, niš nî dònila sòbon.*)

golòž

bîti golòž – sladokusac (*Sàn golòža na čikulàtu.*)

gòre

z gòrega u gòre – sve lošije (*Dèlo nan grê z gòrega u gòre.*)

gospodâr

na svojên gospodâr – biti gazda u svojoj kući (*Kòmoč da smo na svojên gospodâri.*)

gospodin

gospodîn čovîk – nitko nije ravan *komu* (*Mîro je sàd gospodîn čovîk od kàd je dòbija nôvo dèlo.*)

gòvno

baratîvati z gòvnima – imati posla s lošim ljudima (*Od sùtra nêču više baratîvati z gòvnima.*)

gõvno od čovïka – loš čovjek (*Tò je gõvno od čovïka.*)

imãti z gõvnima põsla – imati posla s lošim ljudima (*Bõlje je nè imãti z gõvnima põsla.*)

ïsti gõvna – preuzeti odgovornost za tuđe loše postupke (*Sãn i jã ràdi njê pojïla gõvna.*)

uvãliti se u gõvna – preuzeti odgovornost za tuđe loše postupke (*Čuvaj se, š njïm češ se uvãliti u gõvna!*)

zvũči z gõvni – izvući *koga* iz velikih teškoća, neprilika (*Čũda pũti su ga zvũkli iz sramõte i svãki pũt to zãbi.*)

govõriti

govõriti jũšto da se govõri – pričati u prazno, govoriti bez veze (*Nïš to nï, govõri jũšto da se govõri.*)

govõriti kãko se prïstoji – govoriti po pravilima (*Te mõlin da govõriš kãko se prïstoji.*)

govõriti zïdu – ne čuje *tko* (*Čã ne čũješ, ja zïdu govõrin!?*)

v. zïd

grãna

dõjti na zelènu grãnu – postići uspjeh (*Š njïma se nïkako ne mõre dõjti na zelènu grãnu.*)

grãna osũšena – nesretna osoba (*Puštïla ga je i õn je sãd grãna osũšena.*)

mõja mãla grãna – dijete (*Mãti je røkla ditètũ da je njojã mãla grãna.*)

nïkad na zelènu grãnu – ne moći se dogovoriti s *kim* (*Š njõn nïkad na zelènu grãnu.*)

nïsan ni jã pã z granê - vrijedim i ja nešto (*Nïšto i jã znãn, nïsan ni jã pã z granê.*)

pãsti na nïsku grãnu – poniziti se, naći se u gorem položaju (*Smïron se vïde skũpa, je i Dïno š njïn pã na nïsku grãnu.*)

grancipõr

zaškrpũniti kãko grancipõr – pocrvenjeti (*Sè rabijã, je vïka i zaškrpũnija je kãko grancipõr.*)

grãnica

nïmati grãnice – pretjerati (*Smïron nïšto pïta, nïma grãnice kãd želï nïšto za sèbe.*)

znãti svõju grãnicu – stati kad treba (*Mãli je pãmetan, znã svõju grãnicu.*)

gřda

gřda mu se pïše – loše će završiti *tko* (*Drũgima dèla slãbo, krède, vèro mu se gřda pïše.*)

grïh

grîh od Bòga – promašaj (*Bÿja bi tô grîh od Bòga da se ne užèniš zâ nju.*)
smrtni grîh – neoprostiva pogreška (*Ne upròstin mu nìkad, načinÿja je smrtni grîh.*)

gròb

kàko da je z gròba zàša – loše izgleda *tko* (*Ste vîdili uve dâne Tônu, nî š njìn niš
dobrêga, kàko da je z gròba zàša.*)

kopàti gròb – uništavati koga (*Svâki dân pomàlo mu kòpa gròb.*)

ne znâ za gròb – ne zna se gdje je umro i gdje je pokopan *tko* (*Bepînoven dîdu se ne
znâ za gròb, je ustâ mrt u Nêmačkoj.*)

nî se uhlâdija u gròbu – neposredno nakon nečije smrti (*Mârio se još nî nânke
uhlâdija u gròbu, a brâti su vèč razbîli taštamènat.*)

ponèsti sòbon u gròb – do smrti čuvati tajnu (*Čà je bìlo te vèčeri, ki će znâti, svè su
ponèšli sòbon u gròb.*)

ubràčati se u gròbu – zaprepastiti se, pokojnik to ne bi mogao podnijeti (*Bàba se, ja
paràn, ubràča u gròbu aš su pròdali hÿžu.*)

zakopàti u gròb – uništiti koga (*Sîni su svè zàpili, a stâru su zakopàli u gròb.*)

gûst

dòšlo je do gûstega – zakompliciralo se (*Dòšlo je do gûstega, tornàli su svè ča su iz
konòbe ùzeli.*)

gùšt

gùšti su gùšti – o ukusima se ne raspravlja (*Ste čûli na râdiju pjèsmu od
Vitâsoviča, se zòve Gùšti su, gùšti.*)

ne dà gùšta – ne dati priliku da se veseli *tko* (*Ko će ga vâlje vrâg uzèti, ne dân mu
gùšta.*)

po gùštu - svidati se (*Uvô mu je trêta žèna, bi mu uvî pût mògla bìti po gùštu.*)

z gùšton – s užitkom (*Z gùšton sân posr̀kala tu jûhu.*)

guštàti

če nâpro guštàti - nastradat će *tko* (*To će je nâpro guštàti, je žbaljâla.*)

guštàlo ga je živôta – dovelo je do smrti koga (*Njèga je môre guštàlo živôta.*)

nâpro guštâ – visoka cijena, skupo je (*U Mirâcolu sve nâpro guštâ.*)

gût

čapàti za gût – nekoga napasti (*Kâta ga je dôbro čapàla za gût.*)

do gûta – potpuno (*Do gûta su se zadûžili.*)

guzìca

bolí me guzìca – ne zanima koga što (*Bolí me guzìca ča češ tí na tô rèči.*)

čûvati svôju guzìcu – ponašati se kao kukavica (*Njèmu je sàmo da čûva svôju guzìcu.*)
da guzìca vîdi pûta – samo da se putuje, otputovati bez određena razloga ili cilja *kamo*

(Je pòša u Trîst sàmo da mu guzìca vîdi pûta.)

dòšlo je z guzìce u glâvu – napokon je *tko* shvatio što (*Sàd je i sàm vîdija, dòšlo mu
je z guzìce u glâvu.*)

fîna guzìca – izbirljiva i pretjerano osjetljiva osoba (*Nèče ôna pòjti na nôge, nèče ìsti
ča se skûha, to je fîna guzìca.*)

glèdati svoju guzìcu – misliti na sebe (*Da ti rêčen drîto, ti kâpo glèda sàmo svôju
guzìcu.*)

guzìca na svojèn mîstu – ispunjena je želja *komu* (*Bèn, sàd si kuntènât, guzìca ti je na
svojèn mîstu!*)

îma dòsti lît u guzìci – odrastao je *tko* (*Mòre pensàti ča dèla, îma dòsti lît u guzìci.*)
imàti vèče ôči od guzìce – više željeti nego što može (*Laškâj jèno màlo, ne valjà imàti
vèče ôči od guzìce!*)

iz guzìce u glâvu – napokon shvatiti, opametiti se (*Trîbalo je dòsti vrîmena da Fùmici
dôjde iz guzìce u glâvu da je ôn nèče uženîti.*)

lîzati guzìcu – ulizivati se *komu* (*Ne vèrujen jâ tèn čovîku, ôn njin sàmo lîže guzìcu.*)
ne znâ di je guzìca – neznalica (*Mîle ne znâ nânke di mu je guzìca.*)

pàsti na guzìcu – začuditi se, iznenaditi se, zaprepastiti se (*San vâlje pàla na guzìcu
kad mi je tèta dòšla prid vrâta.*)

pensàti na svoju guzìcu – misliti samo na sebe i svoju korist (*Ni lîpo pensàti
sàmo na svoju guzìcu.*)

poljûbiti u guzìcu – *ništa* se ne može *komu* (*Nèču te poslûšati, mòreš me poljûbiti u
guzìcu!*)

pûhati u guzìcu – ne moći više *ništa komu*, ne zanima *koga* (*Sad mu svi skûpa lipo
mòrete pûhati u guzìcu, on je rivâ u Sâbor.*)

rîvati se u guzìcu – ulagivati se (*Mîma îma šòldi, zrmâna njoj se smîron rîva u
guzìcu.*)

sàd je guzìca na mîstu – sada je zadovoljan *tko*, ispunjena je želja *komu* (*Su učêra bìle
u Kòpru u butîgami i sàd njin je guzìca na mîstu.*)

sîsti na guzìcu – sjesti punom težinom (*Prikučêra san u vrîtlu dôbro sîla na guzìcu, je
bilo mòkro.*)

stàvi nôs u guzìcu – ne može *komu* *ništa tko* (*Ča me brîga, mòreš ànke stàviti nôs u
guzìcu.*)

v. nôs

škûlja od guzìce - anus, čmar (*Mâli je rêka bàbi da ga uvîda škûlja od guzìce, če biti*

da ima gũjne.)

v. škũlja

škũro kako u guzĩci – potpuni mrak (*Hoj uvãmo, češ pãsti, tũte je škũro kako u guzĩci.*)

tũci se z petãmi u guzĩcu – dangubiti (*Ko nĩmaš ča dũlati, tũci se z petãmi u guzĩcu.*)

v. pũta

ubrnũti guzĩcu – iznevjeriti *koga* (*Jã nũ lĩpo pozdrãvin, a õna mẽnĩ ubrũne guzĩcu!*)

hãrta

hĩtiti hãrte na bãnak – otkriti svoje namjere (*San mu rũka neka dũjde, neka rũče ča bi*

stũja od kampãnje i neka lĩpo hĩti sve hãrte na bãnak.)

vũri hãrte na bãnak – otvoreno razgovarati (*Vrũž hãrte na bãnak!*)

hĩp

vũliki hĩpi – trudovi (*Nevĩstu su segũtra čapãli vũliki hĩpi, bi mũgla vrũda rodĩti.*)

zãdnji hĩp – u posljednji trenutak (*U zãdnji hĩp je rivãla na kurijũru za Pũlu čã grẽ*

priko Prodõla.)

hĩtati

hĩtati pod nõge – ponižavati *koga* (*Nĩ lĩpo da stãru tãko hĩtaju pod nõge, svẽ njĩn je*

puštĩla.)

v. nõga

hĩtati se pod nõge - bacati se na tlo u nastojanju da se spriječi *što* (*Lũca se hĩtala pod*

nõge, nĩ stĩla pũjti u bõlnicu.)

hĩtati sõbon - ludovati (*Čã tãko hĩtaš sõbon, mirũj jeno mãlo.*)

hĩtati ũ se - proždrljivo jesti (*Ne hĩtaj ũ se tãko, to nĩ zdrãvo.*)

hĩtati šmẽge – navući nekoga na *što* šaleći se (*Gẽza dũbro hĩta šmẽge.*) **v. šmẽga**

hĩtno

pod hĩtno – žurno (*Pod hĩtno da si se jãvija u bãnku, su te zvãli.*)

hĩža

dãti hĩži mĩra – napustiti tuđu kuću, dom (*Hõmo dõma, dãjmo hĩži mĩra.*)

prez hĩže i hižĩšta – bez imovine, bez ičega (*Brĩžni ljũdi, sad su prez hĩže i*

hižĩšta.)

ter ne gorĩ hĩža – ne treba žuriti (*Čũkaj jeno mãlo, ter ne gorĩ hĩža.*)

to je hĩža za čũke, za čũke, ne za ljũde – u kući nitko ne živi, prazna kuća (*Pẽnte je*

rũka da to je hĩža za čũke, za čũke, ne za ljũde.)

prãzna hĩža – nitko ovdje ne živi (*Bõg te oćũvaj od prãzne hĩže.*)

hlãd

držãti se hlãda – odmarati se, kloniti se sunca (*Bõlje ti je da se drũžĩš hlãda, nõgo da po*

súncu grěš za ovcãmi.)

ìma strâha i od svòjega hlâda – plašljiv je *tko* (*Mějla ìma strâha i od svòjega hlâda.*)

Hodàni

Hodàni z krâtkima nogãmi – frazemska rugalica, lokalizam (svi članovi obitelji bili su rustom niži i kraćih nogu)

hoditi

hoditi òkolo – lutati (*Něte se frmãti dõma, samo grědu òkolo.*)

hropãc

dobiti hropãc – umrijeti (*Je dõbija hropãc, finulo je, je zdahnũja.*)

iděja

fiksna iděja – misao koja zaokuplja *koga*, ne može se osloboditi *čega* (*Škõla mu je postãla fiksna iděja, ča mòreš tõ zamìsliti!*)

ìgla

kãko na ìglah – nestrpljiv je *tko* (*Věč ũru vrìmena je mãti na ìglah, nìkako da se sìn tornã dõma.*)

iskãti ìglu u sěnu – raditi uzaludan posao; biti sitničav (*Bõga ti ne rãbi iskãti ìglu u sěnu, čã nìmaš drũgega děla?*)

těr ne udĩvaš ìglu – ne treba jače svjetlo *komu* (*Ča če ti, vrãga, jãče svìtlo, těr ne udĩvaš ìglu.*)

ìgra

ìgra mãčke i mĩša – neravnopravna borba, poigravanje, nadmudrivanje (*Nãjprìje su skũpa pa se jõpet pušte, to jě kãko ìgra mãčke i mĩša.*)

ìgra svõju ìgru – imati tajne planove (*Põša je u hadezě, ìgra svõju ìgru, ma nìdan mu ne věruje.)*

namìstiti ìgru – pripremiti podvalu (*Njegõvi iz polìtike su mu namìstili ìgru.*)

igrãti

igrãti na sìgurno – ne riskirati (*Če puštiti stãro dělo, su mu ubečãli da če ga uzěti na to mìsto, a õn vãjk ìgra sãmo na sìgurno.)*

imãti

bì imãli - trebali bi (*Õni bì imãli põjti u Pũlu.*)

ìme

ne znã kãko mu je ìme – glup je *tko* (*Tolìko je stupidãst da ne znã nãnke kãko mu je ìme.*)

hõdi z ìmenon bõjžin – otići, napustiti dom (*Hõdi, hõdi z ìmenon bõjžin, čemo se viti.*)

pribiti na mĩtvo ìme – jako istući (*Su bìli pijãni pak je pribija Krĩštu na mĩtvo*

ime.)

stúči na mřtvo ime – jako istući *koga* (*Máli njoj ní rěka ĩstinu pāk ga je stúkla na mřtvo ime.*)

svāditi se na mřtvo ime – jako se posvađati (*Věč vřše od kvarnār līt su se svādili na mřtvo ime i ne kušeljäju.*)

zdĭti ime – dati ime *komu* (*Kō ime ste zdĭli toj máloj popišŭlji?*)

ĭstina

ĭstini za vŏlju – ako hoćemo pravu istinu, zaista (*Znāš čā, ĭstini za vŏlju, večerās me ní vŏlja pŏjti u Balikŏviče.*)

poglědati ĭstini u ōči – suočiti se s istinom (*Něka poglěda ĭstini u ōči i propensā da ní dŏbro to čā dĕla.*)

rěči ĭstinu u líce – reći istinu *komu* (*Kād su bĭli na zāstanku, rĕkla mu je ĭstinu u líce.*)

vĕra ĭstina – prava istina (*To je vĕra ĭstina da su se S. i R. rastāvili.*)

žĭva ĭstina – prava istina (*Žĭva ĭstina, vĭdila san lisĭcu i svĕ se vrtĭla ōko dvŏra.*)

Ivān

dĕlati po Svĕti Ivān – raditi u cementari u Koromačnu (*Vřše od trĕset līt je bārba dĕla po Svĕti Ivān na šakamĕntu.*)

Ivič

hodĭti kākŏ Ivič za Māron - pratiti u stopu *koga* (*Grĕš za nāmon kākŏ Ivič za Māron.*)

jābuka

crĭlĕn kākŏ jābuka – zdrav i jedar je *tko* (*Nikād su divŏjke bĭle crĭlĕne kākŏ jābuka.*)

jābuka ne pāda dalĕko od dřva – potomci imaju osobine predaka (*Nāpro si spodobāju, pričĭžo dĕlaju, jābuka ne pāda dalĕko od dřva.*)

mĭšati jābuke i krŭške – nelogično postupati (*Tŏ ní bāš tāko, mālo si pomĭša jābuke i krŭške.*)

jāma

hĭtati kākŏ u jāmu – nikad dovoljno *čega* (*Ča tāko ĭdeš, hĭtaš u sĕbe kākŏ u jāmu!*)

jāma prĕz dnā – ono *što* iziskuje stalne izdatke (*Hĭža je stāra, trĭba čŭda tĕga naćinĭti, to je sāda jāma prĕz dnā.*)

jād

pŭknuti od jāda – ražestiti se (*Nĕka pŭkne od jāda kad je tāko porĕdna.*)

jāje

hlāditi jāja – ljenćariti (*Po cĭle dāne sāmo sidĭ i hlādi jāja.*)

hodĭti kākŏ po jāji – hodati jako oprezno (*Mŏvi se jĕno mālo, grĕš kākŏ po jāji.*)

spodobāti kākŏ jāje jāju – vrlo slićni (*Máli spodobā dĭdu kākŏ jāje jāju.*)

jâpno

žîvo jâpno – opasna situacija (*Pàzi da ne pàdeš u škùlju, tôte je žîvo jâpno.*)

jârac

kèga jârca – što, zašto (*Kèga jârca dèlaš na krôvu?*)

jâsle

žîviti na tùjin jâslami – živjeti na tuđi račun (*Làko je njîma špendîvati i žîviti na tùjin jâslami.*)

jazîk

brûsiti jazîk – puno govoriti (*Môja žena je pòšla pòli súsede brusîti jazîk.*)

dòbar na jazîku - britak, pričljiv, elokventan, razvijenih govornih sposobnosti je *tko*
(*Znân da je dôbra na jazîku, a za to drùgo, ne znân....*)

držàti jazîk za zubî – šutjeti (*Bòlje da mučîš i držiš jazîk za zubî.*)

îma dùg jazîk – previše i nepotrebno govori *tko* (*Njegòva žena îma dùg jazîk.*)

îma jazîk kàko kràva rêp – jako brbljav (*Lúca îma dùg jazîk kàko kràva rêp.*)

slàb na jazîku – ima slabu sposobnost govornog izražavanja *tko* (*N. je bìla na televîziji, niš pàmetnega nî rèkla, slàba je i na jazîku.*)

jazîk se zaplîče – zapinje u govoru *tko* (*Jazîk mu se zaplîta, depijû je pòpija.*)

jazîk za zûbe! – šutite! (*Fîni, múči već jedanpût, jazîk za zûbe!*)

mlâtiti jazîkon – govoriti puno i bez smisla (*Sàmo mlâti z jazîkon i niš pàmetnega ne rèče.*)

nâjti zàjednički jazîk – dogovoriti se (*Finalmènte da su njih dvâ nâšli zàjednički jazîk.*)

potègnuti za jazîk – izazvati *koga* da govori (*Te mòlin, nemôj me potèzati za jazîk, aš ko pòčnen kušeljàti, ču rèči i čà ne râbi.*)

prigrîsti jazîk – zašutjeti, reći i zažaliti (*Nàglo je prigrîzla jazîk, ànke je previše i rèkla.*)

razvêzani jazîk – govoriti bez prestanka (*Nàpro mu se večeràs razvêza jazîk, već cîlu úru kušeljà.*)

skrâtiti jazîk – poželjno je da manje govori *tko* (*Bîš mògla jwno màlo skrâtiti ti jazîk?)*

slomîti jazik – nerazgovijetno govoriti (*Šù, rèči ništo, nèčeš valjà slomîti jazîk.*)

svrbi jazîk – neće čuvati tajnu, hoće progovoriti *tko* (*Dôbro je svrbi jazîk, sad će svè povîdati, do sàda je jòš dôbro zduràla i niš nî rèkla.*)

ugrîsti se za jazîk – naglo zašutjeti (*U zàdnji hîp se ugrîzla za jazîk.*)

ustàti prèz jazîka – ušutjeti (*Ča si ustàla prèz jazîka, à?*)

vûči za jazîk – navesti *koga* da govori (*Sàd kad me vèć vûčeš za jazîk, ču ti*

svè lípo rěči.)

zgubìti jazìk – zašutjeti (*Mi se parâ da si zgubìja jazìk kad nîmaš više nîš za rěči.)*

žvèlat na jazìku - brz na jeziku, brzoplet (*Žvèlat je na jazìku, to nî svàki pût dôbro.)*

jêno

jêno z drugìn – zajedno (*Jêno z drugìn, če bìti dôbro i tâko je nâjbòlje.)*

junâk

činìti se junâk – držati se jakim (*Martìn se činì junâkon, pôša je sâm dîzati vòz.)*

jür

jür je tâko – zaista (*Jür je tâko, ne mòre bìti da mâla ìma više od dvâjset lít, san zapoštàla i kâd su se uženìli.)*

Jûre

dôša je svèti Jûre ne zelènen kônju – sve se zazelenjelo (*Avrìja je, korûna je zelèna, se vîdi da je dôša svèti Jûre na zelènen kônju.)*

Jûre jedàn – bedak (*Jûre jedàn, to ti nî râbilo načinìti.)*

jùšt

bìti jùšt – točan, jasan (*Vèro si jùšt, nîsi nânke mâlo zakasnìja.)*

jùšto

jùšto tako – točno tako (*To je jùšto tâko kâko si rëka.)*

jùšto vè – upravo (*Jùšto vè su pòšli kjâ i sad smo jòpet ustàli sâmi.)*

jùtro

nìko jùtro – jedno jutro prije nekoliko dana (*Nìko jùtro san bìla s Karolìnon na kafèlu.)*

od jùtra do mrâka – cijeli dan (*Od jùtra do mrâka su ljûdi nikâd dèlali u kampànji.)*

po jùtru se dân poznâ – početak ukazuje kako će se stvari razvijati, zna se kako će biti (*Ne fîni to dôbro, po jùtru se dân poznâ.)*

kabâ

pâda kako iz kâbla – veliki pljusak, jako kiši (*Danàs pâda kako iz kâbla i ne râbi da po tèn vrîmenu grête u grâd.)*

kâlup

svè na ìsti kâlup – sve jednako, nemaštovito (*Svè ti je tô na ìsti kâlup učìnjeno.)*

kalvârija

imâti svôju kalvâriju – imati teške patnje (*Brîzna, ìma i ôna svôju kalvâriju otkâd je mûž bòlan.)*

kancikûlo

kancikûlo kâko i ti – nitko (*Ki će pòjti s nâmon? Kancikûlo kako i ti!*)

kantrîda

sidîti na dvî kantrîde – 1. biti neodlučan, ne moći izabrati (*Ne mòreš tâko sidîti na dvî kantrîde.*); 2. biti neiskren i dvoličan (*Nikîn ljûdima/ljûdon niš nî sidîti na dvî kantrîde.*)

steplîti kantrîdu – ozbiljno prionuti učenju (*Ko çu uvô çâ pîšen fînuti, çu morâti nâpro steplîti kantrîdu.*)

z jenôn guzîcon na dvî kantrîde – ne može se biti na dva mjesta u isto vrijeme (*Znâš da se ne mòre z jenôn guzîcon sidîti na dvî kantrîde.*)

kantûn

držî trî kantûna od hîže – obavljati veći dio posla u domaćinstvu i obitelji (*Žêna držî trî kantûna od hîže.*)

na svâken kantûnu – posvuda, često (*Na svâken kantûnu je imâ žênsku, a pokôjna je za tô znâla.*)

stâviti u kantûn – 1. učiniti *koga* ili *što* sporednim (*Stâvimo ti armerôn u kantûn, tôte nêçe nînemu zapačîvati.*); 2. kazniti *koga* (*Nikâd su dîcu u škôli za kâznu stâvljali u kantûn, a to su zvâli kût.*)

kâpa

kalâti kâpu – odati poštovanje *komu* (*Kalîvan mu kâpu za svê çâ je učinîja.*)

pòd kâpon nebêskon – na cijelome svijetu (*Svê çâ je pod kâpon nebêskon, je dešperîja.*)

pûna kâpa svêga – dosta je *komu* svega (*Pûna mi je kâpa tîh stupidêc.*)

kâplja

do zâdnje kâplje kîvi – do kraja života (*Je rêka da bi za njû dâ svê, da će se za njû bõriti do zâdnje kâplje kîvi.*)

držâti kâko kâplju - pažljivo čuvati i brinuti se o *kome* (*Pîvo njîn je dîte ùmrlo, a uvêga mâlega držê kâko kâplju.*)

prez kâplje kîvi – vrlo blijed i slab je *tko* (*Ja parân da je mâla prêz kâplje kîvi, si njoj vîdîja ubrâz?*)

kapîti

niš ne kapîti – ne razumjeti ništa (*Tâ žêna niš ne kapî.*)

kareštîja

bîti u kareštîji – oskudijevati (*Ljûdi u Râklju su odvâjk bîli u vêlikoj kareštîji.*)

karòca

čekati karòcu – odugovlačiti (*Mõvite se, çâ čekate, karòcu!?*)

käša

bìti u ìstoj käši – naći se u istoj neugodnoj situaciji (*Su stìli tâko, sàd su u ìstoj käši.*)
skùhati käšu – prirediti neugodnost komu (*Tône je njôj skùha käšu, ni njôj làko.*)

Kâta

krížati pòli Kâte Čabrúnke – moć Kate Čabrunke (*Bìla san mâla kàd me bàba povèla
krížati rúku pòli Kâte Čabrúnke, da mi zlíči rúku.*)

kîte

mrtváčke kîte – krizanteme (*Za svè gròbe ču imati dõsti mrtváčkih kît, unìh mâlih
dupčiči.*)

na kîte – tkanina u obliku cvjetova (*Kad sàn bìla mâla, nosìla san kòtulu na žúte kíte.*)

klempešàti

klempešàti òkolo - hodati bez cilja (*Frmàj se jèno màlo dõma, ča smìron klempešàš
òkolo.*)

klìker

imàti dõbre klìkere – pametan je tko (*M. je nàjbòlji u škòli, ìma dõbre klìkere, a i dđd
mu je bìja dõbar.*)

kljúc

držàti pòd kljúcòn – držati u izolaciji što (*Nikàd se krùh u Ràklju dřza pòd kljúcòn.*)

stàviti pod kljúc – zaključati (*Ordènje čemo stàviti pòd kljúc pàk ga nđdan nèce uzèti.*)

kljùn

hìtiti u kljùn – pojesti što (*Grèn dõma ča hìtiti u kljùn pàk ču se tornàti.*)

kměština

dõjti na kměštinu – bogato se udati/oženiti (*Cérte bi volìle dõjti na njegõvu kměštinu,
mà òn nèce kržzu.*)

kobasìca

dùga kobasìca – puno vremena će proći (*Do òntar je dùga kobasìca.*)

kokodâkati

ne kokodâči – ne govori u prazno (*Ne kokodâči smìron.*)

kòkoš

kad kòkoše bìdu pišàle – nikada (*Tornàti češ mi lìbar kad kòkoše bìdu pišàle.*)

kàko mòkra kòkoš – potišteno, snuždeno (*Kàd si je vđdija, je bìla kàko mòkra kòkoš.*)

põjti spàti kad i kòkoše – poći rano na spavanje (*Sđnoč san pòšla spàti kad i kòkoše.*)

slìpa kòkoš nàjde zřno – i loš ponekad uspije (*Nđ meritâ to dèlo, ma ànke
slìpa kòkoš nàjde zřno.*)

kolàc

dobiti kolac – dobiti jedinicu (*Ko se ne bùdeš vädija, češ dobiti kolac.*)
sùh kàko kolac – jako mršav (*Ti màli je sùh kàko kolac, ča nìš ne ìde?*)
tànak kako kolac – jako mršav (*Balòta je napìsa da je njegov ùčitelj Jòža Ròža iz
Žmìnja bìja tànak kako kolac.*)

kòlap

čapà ga je kòlap – srčani napad, srčani udar, umro je (*Debòto me čapà kòlap kad san
čùla za tu vräjžu legalizàciju.*)

kòlap od àrije – posljedica propuha, bol u leđima (*Smo spàli na pròpuhu pak mi je
mùža čapà kòlap od àrije.*)

kolìno

bìti na kolìni – biti pokoren (*Bìja je na kolìni prìd njòn i molìja je da mu upròsti.*)

devèto kolìno – daleka rodbina (*Mòru se, mòru uženìti, bòga su devèto kolìno.*)

hìtiti se na kolìna – moliti (*Ste vìdili kàko se na funeràlu hìtila na kolìna sàmo da se
je ušervà.*)

hodìti po kolìni – ponižava se *tko* (*Nì làko hodìti po kolìni i iskàti pòmoč.*)

kolìna klècaju – jako se boji *tko* (*Bàbi su kolìna klècala dok je čekala da fìni
grmìti.*)

nì mù ni do kolìna – nije dorastao *komu*, ne može se mjeriti s *kim* (*Sàd se pokàzalo da
nì mù ni do kolìna.*)

pàsti na kolìna – pokoriti se, kleknuti pred *kim* (*Vàlje je pàla na kolìna kad mu je tò
rèkla.*)

prosìti na kolìni – ponizno moliti *koga* (*Prosìja je Nèviju na kolìni ko bi pòšla š
njìn stàti u sèlo.*)

z kolìna na kolìno – s naraštaja u naraštaj (*Tu kàntu su se Nèvija i Cvìtko navàdili z
kolìna na kolìno, a zàdnji ki su je kantèvali su bìli Bèlić i Zèro.*)

kòlo

pèto kòlo – nevažna osoba (*Pùsti ga nèka kušeljâ čà čè, òn je pèto kòlo.*)

ulovìti se u kòlo – udružiti se s *kim* (*Su ga ulovìli u kòlo i sàd ne znà kàko zàjti vànka.*)

uzèti u kòlo – pridobiti *koga* (*Vrèda su ga ùzeli u kòlo, a òn to nìš ne vidi i ne
kapì.*)

vodìti kòlo – predvodnik je *tko* (*Svì ga slùšaju, òn vòdi kòlo.*)

kolombâr

igràti kolombâr – školica (*Sprìd škòle dīca ìgraju kolombâr.*)

mìsec ìma kolombâr – difuzno svjetlo (*Glê na nèbo, mìsec ìma kolombâr.*)

kolòr

čapàti kolôra – pocrnjeti (*S kìn si se to namàzala da si tâko čapàla kolôra?*)

kâmbija kolôri – 1. promijeniti boju od srama (*Ste vîdili kâko je „kambijâ kolôri“ kad san spomênula da nan je nikî ukrèja dŕva u bòški.*); 2. promijeniti političko uvjerenje (*Svâki pût kad su izbori, ôn je „kâmbija kolôri“.*)

premàžen svîn kolôri – prepređen je tko (*Njoj se zàjno vîdi da je premàžena svîn kolôri.*)

kôma

bîti u kômi – biti u lošem stanju (*Sîn mào više spâla, cîli dân sân pòkle bîla u kômi.*)

komät

komät oko vrâta – ograničen u svemu je tko (*Čâ ti je komät oko vrâta da se ne mòreš uženîti zâ nju ?*)

komêdija

dêlati komêdije – 1. nestašno ponašanje, prenemaganje, pretjerivanje (*Dîca vâjk dèlaju komêdije.*); 2. stvarati pomutnju (*Njojâ zâva njoj dèla komêdije.*)

imâti komêdije – imati neprilika (*Njin je pomòga dok su bîli mâli, sad š njîma îma komêdije.*)

komêdija od ditêta – nestaško (*Mârk je komêdija od ditêta, nînega ne slûša.*)

žîva komêdija – nestašnost, nestašno ponašanje (*Paškvalîn Videlânov je vâjk bîja žîva komêdija.*)

kômoč

kômoč hodîti – jedva hodati (*Kômoč grê prèz pâllice.*)

kômoč se ustâti – jedva ustati (*Sân se sîla na trâvu i kômoč sân se ustâla.*)

kômoč škapulâti – jedva spasiti živu glavu (*Kad je dèla u minjêri, otâc je kômoč škapulâ.*)

kômoč vè – jedva (*Kômoč vè je zvûka žîvu glâvu.*)

komûnski

kako da je komûnsko – kao da je svačije i ničije (*To je komûnsko, ôde mòren brâti dŕva, a u komûnskoj štêrni mòren uzêti vòdu.*)

konâc

držâti sve kônca u rukâh – imati sve pod kontrolom, upravljati situacijom (*Bûdi prèz strâha, brät drži svè kônca u rukâh.*)

na kônca kônca – na kraju (*Na kônca kônca zrmâni su dòbili svû kmêštinu.*)

ni kônca ni krâja – beskrajno, beskonačno (*Hòmo dòma, tôte nî ni kônca ni krâja.*)

polovîti svè kônca – shvatiti o čemu se radi, razumjeti, povezati (*Vrêda je polovîja svè kônca.*)

všiti na kôncu – biti blizu mogućnosti propadanja (*Živõt mu je všija na kôncu.*)

kôntra

dávati kôntru – suprotstavljati se *komu* (*Ste ga vídili, òcu dâje kôntru!*)

kônj

bíti na kônju – biti u dobrim prilikama, uspješno nešto odraditi (*Su fínùli škôlu, sâd su na kônju.*)

daròvanen kônju ne glèdaj u zûbe – poklonu ne treba prigovarati (*Ča biš stîla, nî gran kòša lîp ti facô, ma daròvanen kônju ne glèdaj u zûbe.*)

îma kônja za tŕku – ima se *čime* pohvaliti *tko* (*Ča je parâ da mi nîmamo kônja za tŕku.*)

kolîko îma kônji – konjska snaga (*Kolîko kônji îma ti Tômo Vînkovič?*)

pâsti s kônja na tovâra – dospjeti u lošiji položaj (*Nâjprîje je bîja dirèktor, a pòkle je ustâ prez dèla pak je lipo pâ s kônja na tovâra, drùgo nî meritâ.*)

svâki svôga kônja fâli – svatko hvali ono što je njegovo (*Lîpe su njegovè ùlike, on parâ da takòvih nî nadalèko, ma još je takòvih, ko čèš i lîpših, a svâki svôga kônja fâli.*)

kôpe

âša kôp – nezatno, ništa (*Sân dòbila od njih âša kôp, nîš više od tèga.*)

dobíti kôpe – ništa (*Nîš nî učinîja, dòbija je kôpe.*)

jâ u kôpe, tî u špâde – ja jedno, ti drugo (*Mi se ne kapîmo, jâ u kôpe, tî u špâde.*)

ni kôpe, ni špâde – nejasno, neodređeno (*Njèmu ne znâš ni kôpe, ni špâde.*)

kòrak

držâti kòrak – ni u čemu ne zaostaje *tko* (*Bîserka dòbro drži kòrak u svèmu.*)

na pŕven kòraku – na početku (*Na pŕven kòraku hi je čekala nevòlja.*)

učinîti pŕvi kòrak – započeti što (*Ljûba je učinîla pŕvi kòrak, pòkle je svîma bilo lãglje.*)

zgubîti kòrak – zaostao je *tko* (*Zgubîla je kòrak, više hi nî mògla nâjti pãk se tornâla dòma.*)

korênje

puštîti korênje – udomáciti se (*Su ozdâvna ôde i dòbro su puštîli svòje korênje.*)

korîst

bíti od korîsti – služiti, pomagati *komu* (*Nèka dôjdu, te nan bíti od korîsti i te nan pomòči dèlati.*)

nî korîsti – uzaludno (*Nî korîsti njêmu nîš govôriti.*)

nîš korîsti – nitkov (*Nîkad nîs vîdila takôvega nîš korîsti kako ça je ôn.*)

kosîti

kosîti živôte – odnositi živote, pogibati (*Rât i vôjska vâjk kosê živôte.*)

kôst

hîtiti kôst – dati *komu* malo čime ga se ne može zadovoljiti (*Drâgan mu je hîtija kôst, ma nî bîja kuntênat.*)

îma kôst u trbûhu – ne želi se sagnuti *tko* (*Ča îmaš kôst u trbûhu da nêčeš dîgnuti tu hârtu?*)

kôst u gûtu – jako smeta *komu* (*Kako da mu je kôst ustâla u gûtu pa ne želî više nîš rêči.*)

kôsti nas nête bolîti – kosti nas nete boliti (*Za pedesêt lit kôsti nas nête bolîti.*)

kôsti se ubrâčaju u grôbu – pokojnik bi se začudio i bio nezadovoljan *nečijim* postupkom (*Bâbi se kôsti ubrâčaju u grôbu jer su prôdali hîžu.*)

primîstiti kôsti – zakopati u drugi grob *koga* (*Bâbi i dîdu su primîstili kôsti iz stârega grôblja na nôvo.*)

probîjati do kôsti – velika hladnoća (*Jâka bûra probîja do kôsti.*)

puštîti kôsti – stradati, umrijeti (*Puštîja je svoje kôsti na môru.*)

sâma kôst i kôža – jako mršav (*Ste vîdili Jâkova, sâma kôst i kôža je od njêga.*)

stâre kôsti – stara osoba (*Sînko môj, to su stâre kôsti.*)

uglodâti do kôsti – sve su im uzeli, osiromašiti *koga* (*Su hî uglodâli do kôsti, nîš više nîmajû.*)

kôš

stâvljati u îsti kôš – poistovjetiti *koga s kim* (*Nemôj Bêpu i Martîna stâvljati u îsti kôš.*)

kôtula

têči za kôtulon – osvajati žene (*Kad je bîja mlâži, sâmo je têka za kôtulon.*)

kôza

kôza bezâčka – glupa je (*Ti rêčen da ôna nî drûgo nêgo kôza bezâčka.*)

nîsu mu svê kôze na brôju – nije pri zdravoj pameti *tko* (*Nîsu mu svê kôze na brôju, vîdiš câ dèla od sêbe.*)

kôža

imâti debèlu kôžu – biti bez srama i neosjetljiv (*Nîš tô njêmu nî ko ga težâki môle, ôn îma debèlu kôžu.*)

provâti na svojôj kôži – iskusiti nešto (*Čûda têga san jâ provâla na svojôj kôži.*)

ne møre iz tê kôže – nema izlaza, nema drugog izbora (*Brîžna njegôva žêna, ne møre*

iz té kòže, morâ ga trpiti.)

zmočiti se do gòle kòže – smočiti se (*Danàs san bìla za ovcàmi, sàn se zmočila do gòle kòže.)*

kràj

kràj svîta – smak svijeta (*Vrêda je kràj svîta, toliko ògnji, vodê i pôtresu po svîtu.)*

křpati kràj s kràjon – oskudijevati (*Žive jáko têska, křpaju kràj s kràjon.)*

na kràj svîta – jako daleko (*Nànke da je pòša na kràj svîta da ga jòš nî dõma.)*

nî kràj svîta – nije to jako strašno (*Ne baciljâj, nî kràj svîta.)*

ni na kràj pàmeti – i ne pomišlja na nešto (*Ni na kràj pàmeti mi nî bilo tâko ništo.)*

põjti do kràja – dovršiti započeto bez obzira na posljedice (*Znâš da ću uvî pût põjti do kràja i dàti ga na sùd.)*

stàti na kràj – svladatati *koga, što* (*Ča da ja tèbi ne stànen na kràj?!)*

vřci se u kràj – vjenčati se; oženiti se (*Vřgli su se u kràj, sàd te stàti sàmi.)*

vûči se prèz kràja – jako sporo hoda tko (*Mõvi se, prèz kràja se vûčeš!)*

zâjti na kràj – svladati, obuzdati *koga* (*Š njîn se ne mòre zâjti na kràj.)*

zvûči dèblji kràj – proci lošije od drugih (*Svâki pût òn zvûče dèblji kràj.)*

kràva

kako da ga je kràva polizala – ima zalizanu kosu *tko* (*Kakõvi su ti danàs lâsi, kako da te je kràva polizala.)*

kràva nî prikìnula vrât na ležèči – bez rada nema rezultata (*Trèni se jeno mào, bõga nànke kràva nî prikìnula vrât na ležèči.)*

krêlo

podrìzati krêla – ograničiti u nekoj radnji *koga*, smanjiti slobodu *komu* (*Bèn će mu sàda žèna podrìzati krêla.)*

krepàti

krepàti, ma nè molàti – ni pod kojim uvjetom ne odustati (*Prìje ćemo krepàti, nègo molàti.)*

za krepàti – jako smiješno, čudno (*Smò se smìjali za krepàti.)*

krèšiti

ne krèše, ni ne rèše – ne napreduju (*Pomidõri ne krèše, ni ne rèše.)*

krijãncija

imàti krijãnciju – obzir, pristojnost (*Ti mladìć ìma krijãnciju kùntra starìjima.)*

navàditi krijãncije – disciplinirati *koga* (*Bàba je rèkla da će hi bèn òna navàditi krijãncije.)*

prèz krijãncije – nepristojan je *tko* (*Ti mào je prèz krijãncije.)*

z krijãncijon – s poštovanjem (*Z vèlikon krijãncijon su nikàda pozdrãvljali pòpa, mèdiga i ùčitelja.*)

krìlo

dobìti krìla – ohrabriti se, zanositi se, dobiti poticaj (*Pòkle su bìli u Mèriki, su dòbili krìla.*)

držàti u krìlu – krilo, skut (*Màti drží díte u krìlu.*)

narèsla su krìla – ohrabrio se tko (*Narèsla su mu krìla pòkle mu je rèkla da ga vòli.*)

sìsti u krìlo – sjesti na koljena (*Sàd mi lìpo sìdi u krìlo, ču ti pripovìdati o svèten Júri na zelènen kònju.*)

kríž

glèdati u kríž – biti razrok (*Máli glèda jeno mào u kríž, te mu dàti očàle.*)

imàti svòj kríž – trpjeti, živjeti sa svojim problemima (*Ìma òna svòj kríž, mùž njòj je ùlego u pòstelji.*)

kríž bòjži – pozivanje bojže milosti (*Kríž bòjži s tòbon!*)

nèče krížu – približiti se, pristati (*Cèrte bi volìle dòjti na kmèštinu, mà on nèče krížu.*)

stàviti kríž – 1. zaboraviti (*Ja san stàvila kríž ča se njèga tíče.*); 2. potpisati se (*Bàbo, tòte stàvi kríž pa čemo hàrtu ponèsti u bàнку.*)

kríža

bolè kríža – bol u leđima (*Ništo me je zabolìlo u kríži.*)

pùcaju kríža – umor od teška rada (*Vèč nikolìko dàn njòj pùcaju kríža, nàpro je bolè, če moràti pòjti h mèdigu.*)

kròcula

da Bòg dà bi kròcula dopàla unèga ki jāju znã pùta – neka zatreba štaka onomu tko laže (*Kad su tèti Dèli rèkli da je ukrèla jàje, òna se domìslila i rèkla da Bòg da kròcula dopàla unèga ki jāju znã pùta.*)

kròv

kròv nàd glavòn – kuća, stan, dom (*Sàda su dòbro, ìmaju kròv nàd glavòn.*)

nìmati kròva – nemati gdje živjeti (*Čùda ljúdi po svìtu nìma kròva.*)

pòd jenìn kròvon spàti – zajedno živjeti (*Sàd valjá jòpet spè pòd jenìn kròvon.*)

prìmiti pod kròv – pružiti gostoprimstvo (*Kad je otàc dòša u Itàliju, tèta Fùma ga je prìmila pod kròv.*)

křpa

blíd kàko i křpa – jako blijed u licu (*U zàdnje vrìme je blíd kàko i křpa.*)

křpa slanîne – komad slanine (*Slanîna se razrřže na četřiri křpe.*)
křpiti nôve křpe – kupiti odjeću (*San si křpila nřšto nôvih křp.*)
na křpe – manje povrřine različite boje dlake na životinji (*Mějla je svà na bìle i crne
křpe, a Kàla nî na křpe.*)

přjti u křpe – otići na spavanje (*Mi se jàko spř, grěn zàjno u křpe.*)
řdren z mòkron křpon po glàvi – lud, blesav (*Màlo je řdren z mòkron křpon po
glàvi, ča van se parà?*)

křst

držàti na křstu – biti kum na krřtenju (*To je řàntula kà te je držàla na křstu.*)

krřčàn

bi rěka krřčàn – čovjek bi rekao (*Bi rěka krřčàn da ôdeka nî nřř dobrěga.*)
zakopàti krřčàna – uniřtiti čovjeka (*Su zakopàli krřčàna, ruvinàli su ga.*)

krùh

břti na krùhu i vòdi – oskudno se hraniti (*Nikàd su ljùdi nàjvřše bìli na krùhu i vòdi.*)
bõrba za kõru krùha – borba za egzistenciju (*Bõrba za kõru krùha je vàjk bìla těřka.*)
bõriti se za krùh – zarařivati za život (*Põřli su u Měriku bõriti se za krùh.*)
dàti krùha – pomoći nekome, nahraniti gladnog (*U Ràklju su kàve čùda od nřřh dàle
krùha.*)

dàti za kùs krùha – prodati jako jeftino (*Zěmlju su dàli za kùs krùha.*)

dělati za kõru krùha – vrlo malo zarařivati (*U kàvami su dělali za kõru krùha.*)

dõbar kàko krùh – dobra srca; jako dobar čovjek (*Rřtki su takõvi, dõbar je kàko krùh.*)
imàti krùh u rukàmi – zarařivati, biti zaposlen, živjeti od svoga rada, osposobiti se za
samostalan život (*Dřca ìmaju krùh u rukàmi, žìve dõbro.*)

kõrica krùha – osnovno za život (*Dõsti njin je kõrica krùha, vřše njin ne ràbi.*)

krùh nař svakidànji – hrana (*Krùh nař svakidànji, kò ga je bìlo, ko ně, smo postřli,
napřsa je Balõta.*)

krùh z sědan kõr – teřko zarařeno, mukotrpan život (*Na mõru je krùh z sědan kõr.*)

nařja se bìlega krùha – izobijestio se (*Nařja se bìlega krùha pak vřše ne znà ča děla.*)

ne přtan ga krùha – nisam ovisan o njemu (*Vřruj ti měni da ja ga ne přtan krùha.*)

nř tõte krùha – nema tu budućnosti (*Hõmo žìviti kjà, nř tõte poli nàř krùha.*)

sřti krùha i kàře – siti, nisu gladni (*Kad su bìli màli, nisu bìli sřti ni krùha ni kàře.*)

uzěti krùh iz ustř – liřiti zarade (*Su ga poslàli dõma z děla, ùzeli su mu krùh iz ustř.*)

krùna

bi mu pàla krùna z glavě – izbjegava neřto učiniti tko (*Čà bi mu pàla krùna z glavě da
uzřda ti zřd.*)

nêče mu pâsti krûna z glavê – neče *komu* nedostajati ništa od njegova ugleda ako što
napravi (*Ko ìde skopàti jòš ta dvâ rêda brajâd, vèro mu
nêče pâsti krûna z glavê.*)

krûška

nî pâ z krûške – nije naivan *tko* (*Ča parâš, mâli, ja nîsan pâ z krûške!*)
pâsti kako zrîla krûška – nespretno pasti (*San pâla iz stolîce kako zrîla krûška.*)
mîšati krûške i jâbuke – neodređeno, nejasno (*Si ti mâlo pomîša krûške i jâbuke, â?*)

křv

bîti u křvi – 1. prirodjeno je *komu što* (*U křvi mu je tēči za žēnskami.*); 2. biti u
srodstvu (*Ne mōru se uženîti jer su si u křvi.*); 3. ozlijedio se *tko* (*Je pâ
z motōra i svî je bîja u křvi.*)

do zâdnje kâplje křvi – boriti se do smrti (*Do zâdnje kâplje křvi će se bōriti za svōju
kmēštinu.*)

v. kaplja

křv nî vōda – svoj svoga pomaže, do njega drži (*Zrmâni su njin přvi dôšli, znâš da křv
nî vōda.*)

křv se sledîla u žîlah – 1. smrzava se *tko*, hladno je *komu* (*Tolîko mi je zîma da mi
se křv sledîla u žîlah.*); 2. užasnua se *tko* (*Kad san vîdila da je pōša na
krōv, křv mi se sledîla u žîlah.*)

napîti se křvi – prijetiti *komu* (*Bēn češ vîti kad ti se nâpijen křvi!*)

od křvi i mēsa – ima ljudske osobine, čovjek sa svojim slabostima (*To je čovîk, sâmo
je od křvi i mēsa.*)

pišâti křv – jako se mučiti (*Pišâla san křv dok san finula tu škôlu.*)

pîti křv – dosađivati *komu* (*Kâko da mu pîje křv, ne dâ mu mîra.*)

pōjti u křv – steći naviku (*Pōšlo mi je u křv da se nâjprîje jâvin poli sēkrve kad dôjden
dōma iz dēla.*)

prolîvati křv – podnositi žrtve, ginuti (*Čûda se křvi prōlilo uvēga râta.*)

pûštati křv – mučiti se (*To ti jē kâko da pûštaš křv.*)

sledîla se křv u žîlah – veliki strah, užas, prestravljenost (*Ti dân me bîlo strâh da mi
se sledîla křv u žîlah.*)

to mu jē u křvi – urođeno je *komu što* (*U křvi mu je krēsti i dēlati slâbo.*)

tō je křv – biti u srodstvu (*Bōga tō je křv, nēte si zamîriti.*)

udrîla je křv u glâvu – uzrujao se *tko* (*Tolîko je bîja nervôž da mu je křv udrîla u
glâvu.*)

vrâg mu křv polōka – kletva (*Vrâg mu křv polōka, ukrēja nan je svâ raspîljena dřva u
bōški.*)

vräjža křv – kletva (*Vräjža křv, frmáj se jěno mǎlo.*)

kũco

stǎti kũco – biti miran, šutjeti (*Stǎn' kũco, bũdi prǎvi!*)

kũga

smřdi kako kũga – velik smrad (*Nĩšto su hĩtili u bǎju, vǒnja, smřdi kako kũga.*)

kũhan

nĩ kũhan, nĩ pečėn – nedefiniran, nepotpun je *tko* (*Ne znǎn ča bin rėkla za njėga, nĩ kũhan, nĩ pečėn!*)

kumpanĩja

kumpanĩja bėla – društvo, družina, pejorativno (*To je prǎva kumpanĩja bėla.*)

od kumpanĩje – društven, koji voli društvo (*To je čovĩk od kumpanĩje, svǎku nedĩlju grė u oštariju i ĩgra na hǎrte.*)

za kumpaniju se i pǒp uženĩja – društvu i običajima se treba prilagoditi (*Dǒjdi večerǎs poli nas na sũpu, za kumpaniju se i pǒp uženĩja.*)

kumpǎrša

bĩti za kumpǎršu – biti samo za ukras (*Nĩš od svėga tėga, to je sǎmo za kumpǎršu.*)

kumpĩr

svĩri po kumpĩri – ništa ne radi *tko* (*Po cĩle dǎne sǎmo svĩri po kumpĩri i nĩš ne dėla.*)

kuntėnstvo

mǎterino kuntėnstvo – radost, dijete, sreća (*Ǻnica ŠkrŃkina je svoga sĩna zvǎla mǎterino kuntėnstvo i sǎd ga i svĩ drũgi tǎko zŃvu.*)

kurǎj

dǎj si kurǎja – uzvik smjelosti, hrabrosti, bodrenja (*DŃbar dǎn, ča grė to dėlo? Ǻla, dǎjte si kurǎja!*)

kũrba

kũrba od čovĩka – loš čovjek (*To je prǎva kũrba od čovĩka.*)

kurijėra

vräjža hi je kurijėra dovėzla uvǎmo – bolje da su ostali gdje su bili (*Nǎnke da hi je vräjža kurijėra svė dovėzla uvǎmo.*)

kũs

dǎti za kũs krũha – prodati jako jeftino (*Zėmlju su dǎli za kũs krũha.*)

dėlati za kũs krũha – raditi za malu naknadu (*Na žurnǎdah su dėlali za kũs krũha.*)

kũs od čovĩka – lijepa vanjština muške osobe (*To je kũs čovĩka, jǎ!*)

kũs od žėnske – lijepa pojava žėnske osobe, lijepa žena (*Pasǎla je priko plǎce, ki kũs od žėnske je tŃ!*)

niki kûs – dio nekog mehanizma (*Pokvârija mi se niki kûs na vitûri.*)

od kûsa – pozamašan je *tko*, tjelesna građa (*To dîte je vèro od kûsa.*)

kušeljàti

kušeljàti kako navijèn – prebrzo govoriti (*Ki će ga čapàti, kušeljà kako navijèn.*)

kušeljàti polâšu – tiho govoriti (*Kušeljâj polâšu, mâla je jûšto zâspala.*)

kušeljàti po nášu – govoriti da svi razumiju, govoriti materinjim jezikom (*Ôni u Mèriki umê kušeljàti po nášu.*)

kušeljàti štrâmbo – krivo govoriti, govoriti naopako (*Nîkad jene drîte, sâmo kušeljà štrâmbo.*)

kušeljàti znâpako – krivo govoriti (*Ni ga lîpo čûti, svè kušeljà znâpako.*)

kužîna

mâli od kužîne – osoba koja je svima na usluzi (*Svè poslûša, ôn je kako mâli od kužîne.*)

kvît

sad smo kvît – izravnatih računa (*Tornâla san ti šôlde, sad smo kvît!*)

Labîština

brèk je pòša na Labîštinu – riješio se psa *tko* (*Kadî je náš brèk? Pòša je na Labîštinu.*)

lâhat

pokâzati lâhat – grubo odbiti kakav zahtjev ili ponudu (*San vîdila kad je Mîho pokâza lâhat Mikûli.*)

lâjati

ne lâj – previše govori *tko* (*Mûci, ne lâj toliko.*)

lâni

svâko lâni bôlje – ono što je prošlo, bilo je dobro (*Vâjk je tâko, svâko lâni je bôlje!*)

lâsi

dîžu se lâsi na glâvi – zaprepašten je *tko* (*Kad ga je vîdila kâko vòzi, vâlje su njoj se dîgli lâsi na glâvi.*)

dòk lâsi ne bûdu sûri – do beskrajâ (*Ôna će ga čekati svè dòk njòj lâsi ne bûdu sûri.*)

navijèni lâsi – fizura (*Lîpče njoj je kad îma navijène lâse nègo da su njòj raspasteljâni.*)

(s)potèzati za lâse – napasti *koga* vukući ga za kosu (*Svû je jê spotèzala za lâse.*)

lavîške

dîzati u lavîške –visoko dizati noge (*Nòge dîže u lavîške.*)

lâzno

imâti lâzno – imati vremena (*Dîca îmajû lâzno urêsti.*)

je lãzna – ima vremena (*Je lãzna, jê, cëmo bën...*)

nî lãzna – nema više vremena *tko* (*Môvi se s tin pîsanjen i štöcanjen, nî više lãzna.*)

lãž

u lãži su krãtke nõge – tko laže, ne stigne daleko; laž se ne može dugo prikrivati

(*Sãmo nêka ôn lãže, fînuti cë i tô, u lãži su krãtke nõge.*)

uloviti u lãži – dokaz da laže *tko* (*Sãn ga ulovila u lãži, mi je rëka da nî niš*

pîja, a pijãn je.)

lêd

bîti na lêdu – biti udaljen s posla (*Je i ôn u poduzêçu sãda na lêdu.*)

lêd prolîva – jako hladno, niske temperature (*Tolîko je zîma, lêd prolîva.*)

navûçi na tãnki lêd – prijevarom dovesti *koga* u neugodnu situaciju (*Lãko su ga*

navûkli na tãnki lêd.)

probîti lêd – prvi učiniti *što* (*Bîja je poli njê dôma, probîja je lêd i sad cë biti lãko za*

drûgi pût.)

lîce

pljûknuti u lîce – otvoreno uvrijediti *koga* (*Pljûknula mu je u lîce i pãrtila.*)

lîk

nî za lîk – nema uopće (*Nîmamo rakîje nî za lîk, cû je morãti jeno mãlo kupîti.*)

limûn

žût kako limûn – bolesno blijed (*Su ga frmãli u špîtalu, je bîja žût kako*

limûn.)

lîpo

lîpo vãs je vîti – sramite se (*Ma cã to je za dëlati, vëro vãs je lîpo vîti.*)

lisîca

šëgav kako lisîca - jako lukav (*Šëgav je ôn, kako lisîca.*)

lîšo

pasãti lîšo – proći bez posljedica; dobro proći, nekažnjeno (*Uvî pût je pasã lîšo.*)

ustãti na lîšo – ostati bez ičega (*Kãd su se dîlili, starîji brãt nî niš dëbija, ustã je na*

lîšo.)

lîto

bîti u nikin lîtima – star, vremešan (*Je i Ređina več u nikin litîma.*)

cîlo lîto – puno vremena (*Cîlo lîto nî pãda dãž.*)

čekati bõlje lîto – nepotrebno odgađati *što* (*Morãmo zbîliti hîžu, ma cëkamo bõlje*

lîto, mi se parã.)

da ìman unã lîta i uvû pãmet – za stjecanje iskustva treba vrijeme (*Drugãce bin danã*

učinila da iman unâ lita i uvû pàmet.)

dôbro nôsi lita - dobro izgleda za svoje godine *tko (Brânko dôbro nôsi svôja lita.)*
do tâmo je lito dân – ima još puno vremena (*Se pensaju uženiti, ma do tâmo je lito*
dân.)

drûgo lito – iduće godine (*Drûgo lito ćemo puštiti još dvî jânjice.)*
imâti dôsti lit u guzici – odrastao je *tko (Bôga ima dôsti lit u guzici, ča njoj jâ trîban*
prontivati i šumprešivati rôbu.)

imâti kakôvo lito – star (*Kega vrâga dëla od sêbe, bôga ima kakôvo lito.)*

Āsusova lita – trideset i tri godine (*Jušto iman Āsusova lita.)*

jedanpût u stò lit – vrlo rijetko (*Debòto nikad ne dôjde poli nàs, fôrši jedanpût u stò*
lit.)

lita pasivaju – prolaze godine, vrijeme prolazi (*Ma ča več ti dîca imaju toliko lit?*
Jâ, lita pasivaju...)

lito dân – jedna godina (*Lito dân je pasalo da od susêde šči nî bila dôma.)*

pûsto lito – ljeto je najljepše godišnje doba (*Neka pasâ ta zîma, pûsto lito, još je do*
njêga.)

svâkega prîstupnega lita – rijetko ili nikada (*Pëno svâkega prîstupnega lita nevîsta*
dôjde poli njih u Râkalj.)

u najbôljin litima – na vrhuncu života (*Čâ biš stîja, u najbôljin si litima, jòš môreš*
nâjti kakôvu žênsku.)

livo

hîtati na livo – nestabilan, gubi ravnotežu *tko (Jeno mâlo grê po bôku i hîta na livo.)*

lonac

svâken lônca pokrovac – uplitati se u svačije poslove (*Bën i ôna je svâken lônca*
pokrovac, za svâku stvâr ima ništo za rêči.)

svâki lonac nâjde pokrovac – svatko nađe svoj par (*Odvâjk se znâ da svâki lonac nâjde*
svôj pokrovac.)

svè je tô iz pričîžega lônca – nema razlike (*Ta polîtika, ma svè je tô iz pričîžega*
lônca.)

z jenëga lônca îsti – biti u jednakoj životnoj situaciji (*Bôga su iz jenë famëje i z jenëga*
lônca îdu.)

lopata

na lopâte – mnogo (*Na lopâte je tâmo bilo hrâne.)*

lôza

jêna lôza – biti isti rod (*Svî su iz jenë lôze, u Martîncovi su nikâda svî skûpa stâli.)*

vûči lõzu – potjecati od *koga*, biti *čiji* potomak (*Romàno Bòlkovič po bàbi i dǐdu vûče lõzu iz Ràklja.*)

Lûca

sûze svête Lûce – liječe vid, zaštitinica očiju (*Na Skitãči su sùze svête Lûce, ta vòda je dòbra za òči.*)

lûd

bòga si lûd – uistinu je lud *tko* (*Bòga si lûd kad sàda grêš na bârku.*)

kako lûd – 1. pretjerano vikati (*Zãšto vîčeš kako lûd?*); 2. glasno se smijati se (*Kako lûdi smo se učêra smîjali kad je Rîna bila poli Foškêre.*) 3. brzo voziti (*Je pasâ na motôru kako lûd.*)

lûna

dòšla je lûna – hirovito se vlada *tko*, oneraspoložio se *tko* (*A bèn, bèn, to nî niš nôvega, dòšla je lûna.*)

imãti lûnu – biti loše volje (*Cìli dãn ìma lûnu, a nîdan ne znâ zãšto.*)

na lûne – ponašati se čudno; biti lošega raspoloženja (*Je i òna na lûne.*)

lùpo

ìsti kako lùpo - biti proždrljiv (*Kako da nìkad nì ìja, ìde kako lùpo.*)

ljùbav

za svù ljùbav svîta – ni za što (*Za svù ljùbav svîta ja ne grên kjâ iz Ràklja.*)

ljûdi

ljûdi i ljûdi – mnoštvo ljudi (*Na funerálu je bilo ljûdi i ljûdi.*)

pòjti mrëž ljûde – pojaviti se u javnosti (*Je vrîme da pòjdeš mrëž ljûde.*)

takòve je ljûde bòlje zgubìti nègo nâjti – treba se kloniti loših ljudi (*Vêro takòve ljûde kako ça su òni dvâ je bòlje zgubìti nègo nâjti.*)

vìše ljûdi vìše znâ – svatko ima neko svoje saznanje (*Mìho i Tòja su rèkli da je kunfin vìše gòri, poslùšajmo hì, vìše ljûdi vìše znâ.*)

mà

ma kè – ni u kojem slučaju, nikako (*Grêš i ti sùtra u Žmìnj na samànj? Ma kè, ne rivân.*)

mâčak

kùpiti mâčka u vrìči – kupiti naslijepo; ući u posao nasumce, bez plana (*San kùpila kumpîr za sìme, niš nî nìklo, če biti da san kùpila mâčka u vrìči.*)

stâri mâčak – iskusan čovjek (*Ne bôj se, Rùdi je stâri mâčak.*)

vêži tò mâčku za rêp – ništa od toga, ne može se ostvariti što (*Rìko je rèka da će nan*

dôjti pomôči uzîdati zîd, ma vêži tô mâčku za rêp ça je to rêka.)
vûči se kako krepãna mâčka – sporo se kretati, hodati bezvoljno (*Ča se vûčeš kako krepãna mâčka, môvi se.*)

mãgla

domîšljati se kako kröz mãglu – nejasno se sjećati (*Kako kröz mãglu se domîšljan tete Fûme Štampîškovke.*)

lovîti mãglu – bježati, pobjeći (*Je vrêda ulovîja mãglu da ga ne ulôve.*)

prodávati mãglu – varati, lagati, obmanjivati koga (*Ča jôš ne vîdite da nan polîtîčari sãmo prodãju mãglu.*)

mãjka

mãjko môja mîla dôbra – začuđenost (*Mãjko môja mîla dôbra kãko si se šporkã!*)

mîla mãjka – to je još dobro, moglo bi biti i gore (*Zôra je prêma njôj mîla mãjka.*)

ni za mãjku bôjžu – nikako (*Ni za mãjku bôjžu ne nôs mi cukêti, îman hî kolîko češ.*)

pijãn kako mãjka – potpuno pijan (*Mãte je sînoč bija pijãn kako mãjka.*)

makarûn

mîse se makarûni – prljavština (*Mîse mi se makarûni po živôtu od grînte i šporkîce.*)

učinîti makarûna – nadjačati koga (*Se domîšljate kãko je Suzãna od Flãvije od unêga mâlega iz Rîke naćinîla makarûna.*)

mãkina

kako na mãkinu – vrlo brzo (*Frîgaš krôštule kako na mãkinu, ti grê tô.*)

mãla

hîti nãprid svãka mãla – dobro će doći (*Nãbrli smo špãrug i dîbljega radîča, hîti nãprid svãka mãla.*)

sakrabòjska mãla – nestašna mala (*Pêtrovič je niki dãn rêka „sakrabòjska mãla“.*)

Mãra i Ivîč

hodîti kako Ivîč za Mãron - pratiti u stopu koga (*Grêš za nãmon kako Ivîč za Mãron.*)

pôrka Mãre – kletva, neće biti tako (*Pôrka Mãre, vêro me ne ulôviš.*)

mãrica

cřna mãrica – mrtvačka kola (*Pasãla je Nîves iz Marčãne s cřnon mãricon, su dovêzli Mãriju.*)

Marîja

drîvena Marîja – ukočeno i nepomično stajati (*Drîven si kako i drîvena Marîja.*)

Mãrs

kako da je pâ z Mãrsa – ne razumije, zbunjen je tko (*Pîtaš ga kãd će bãba dôjti iz*

špitála, ne znâ, kako da je pâ z Märsa.)

Martìn

Martìn u Zâgreb, Martìn iz Zâgreba – uzalud i bez plana putovati *kamo* (*Säd si provâ i tâmo pôjti, Martìn u Zâgreb, Martìn iz Zâgreba.*)

zâjti če gôli Martìn – nije se ozbiljno ozlijedio (*Šû, ne plâci, če ti gôli Martìn zâjti tûda vãnka.*)

mâst

premâžen svìn mâstima – prepreden (*Premâžena je svìn mâstima, nemôj je slûšati.*)

väditi mâst – gnjaviti *koga* (*Smîron mu vâdi mâst, ne dâ mu mîra.*)

mâša

čûti mâšu – doživjeti verbalni napad, izgrditi *koga* (*Käd se je tornâ pijän dõma, je čûja mâšu.*)

dâti mâšu – verbalno napasti *koga* (*Danäs mu je vëro dâ mâšu, su hi dôbro zmâšili jedän drüğemu*)

matemätika

vîša matemätika – previše komplicirano za *koga* (*To je njëmu vîša matemätika.*)

mäti

dâti mäteri dîte – u pravim rukama (*Nî drüğe nëgo dâti mäteri dîte.*)

kako od mätere röjen – gol (*Hodîja je po čësti, blândov, kako od mätere röjen.*)

mäti je mäti – nitko se ne može mjeriti s majkom (*Nîdan ne môre za dîcu tolîko učinîti, mäti je mäti.*)

pôjti si mäter ženîti – otpraviti *koga* (*Hõj si mäter ženîti, ne tîci špäfer, češ se spēçi.*)

prõda bi svoju mäter – nepošten je i bezosjećajan *tko* (*Prõda bi i svoju mäter ki bi ga puštîja.*)

vräjža ga je mäti zlëgla – kletva (*Ma je lip, vräjža ga je mäti zlëgla.*)

mêd

têče mêd i mlîko – živi *tko* u izobilju (*Ča parâš da u Mëriki têče mêd i mlîko.*)

Mërika

nâjti Mëriku – naći bolji život (*Su nâšli Mëriku dõma, dõma.*)

to je Mërika, jâ – blagostanje (*Kad su njin svëga dõnili na bänak, Tône je rêka da to je Mërika, jâ, ne tâmo.*)

mëso

debëlo mëso – stražnjica (*Je pâla na debëlo mëso.*)

dîblje mëso – izraslina ne dijelu tijela (*Kako niko dîblje mëso njoj se načinîlo na rûki.*)

mëtar

döbar mëtar – više od metra dužine (*Döbar mëtar dŕvi su dovězli döma na trãhtoru.*)

dösti te mu bëti dvã mëtra zemljê – na smrt će se svesti pohlepa komu (*Stiĵa bi čũda tẽga imãti, ma te i njẽmu biti dösti dvã mëtra zemljê.*)

mëtar i cvãncik – niska rasta je *tko* (*Nika žẽnska je bila visöka mëtar i cvãncik.*)

mëtla

növa mëtla döbro mëte – svaki početak je dobar (*Nevïsta nĩ nẽgo döšla, bi se stïla pokãzati, növa mëtla döbro mëte.*)

Mïcka

stančunïvati kako kũma Mïcka – nadugo i naširoko objašnjavati (*Kũma Mïcka je vãĵk stančunïvala na dũgo i na širöko.*)

mïga

mïga (ne mïga) da sãn – sumnjičavost, nisam valjda (*Mïga da sãn štũpido da ču to pøj kũpiti. Ne mïga da san mu veröva.*)

miljũn

mãli miljũn – bezbroj (*Mãli miljũn želj bi stïla imãti.*)

mïle

svẽ mïle tũžne – nevoljko, jedva (*Svẽ mïle tũžne se dïga i pöša döma.*)

tornãti mïlo za drãgo - ne ostati dužan (*Kapãca je öna tornãti mïlo za drãgo, češ bẽn vïti.*)

mïlo

dëlati mïlo – buditi sažaljenje u *komu* (*Ta dïca mi dëlaju mïlo.*)

dobïti mïlo za drãgo – dobiti zasluženno (*Döbila je mïlo za drãgo.*)

mïlost

puštïti na mïlost i nẽmilost – ostaviti bespomoćnim *koga* (*Marïja je nãšla drũgega čovïka i pãrtila , a dïcu je puštïla na mïlost i nẽmilost.*)

mïr

dãj mïra – smiri se (*Frmãj se, dãj mïra!*)

iz čistega mïra – iznenada (*Iz čistega mïra je pöčeja klëti i gŕdo njoj kušeljãti.*)

ne dãti mïra – uznemiravati (*Ne dã mïra, smïron gre sïmo – tãmo.*)

nïma mïra – ne može se smiriti *tko* (*Nïma mïra ni po nôči, ni po dãnu.*)

puštïti na mïru – ne uznemiriti, ostaviti na miru *koga* (*Höj kjã od mẽne, pũš me na mïru.*)

puštïti u mïru bøjžen – u potpunom miru (*Sãd ču te puštïti u mïru bøjžen, grẽn kjã.*)

rãdi mïra u hïži – izbjegnuti svađu (*Rãdi mïra u hïži nïsan njoj niš rëkla.*)

stãti na mïru – biti miran (*Stãni na mïru, ja ču rastẽgnuti röbu, tẽbe bolĩ rũka.)*

mìra

na mìru – po mjeri, kako treba (*Sàd san pòpija gòt vîna i sàd mi je svè na mìru.*)

nâjti mìru – biti umjeren (*Trìba nâjti mìru u svêmu.*)

ne znâti mìru – previše (*Svâšta gr̃do mu je rëka, ne znâ za mìru.*)

pasâti svâku mìru – pretjerati (*Vòzi stô na ûru, pasâ je svâku mìru.*)

prîko svâke mîre – pretjerano (*To ça dëla, to je prîko svâke mîre.*)

uzêti mìru – izmjeriti kod krojača (*Grên poli šârte nèka mi ùzme mìru za stân.*)

mirâkuli

dëlati mirâkule – praviti budalaštine (*To su mirâkule s ton dicòn, ça se skùha, nète ìsti.*)

mìsto

bìti na mìstu – kako treba, u pravim okvirima (*Svè je na mìstu i kâko râbi.*)

nî mîsta – nije dobrodošao *tko gdje* (*Vîše nî mîsta u kurijëri, ne mòreš pòjti u Zâgreb.*)

pòjti na jëno mìsto – íci na zahod (*Skuzâjte, morân pòjti na jëno mìsto.*)

stâviti na mìsto – pokazati *komu* kamo pripada (*Mlâda će je bèn stâviti na mìsto.*)

ustâti na mìstu mřt – naglo umrijeti, poginuti (*Jâkov je u ustâ na mìstu mřt.*)

znâti di je mìsto – ispravno procijeniti svoj položaj (*Nî njoj çûda râbilo, vrëda je vîdila di njoj je mìsto.*)

mîza

ležâti na mîzi – na odru (*Pokôjni leži na mîzi u kâsi.*)

mlîko

bîja kako mlîko – jako bijel (*Nòge su ti bile kako mlîko.*)

kafë z mlîkon – bijela kava (*Bîš pòpija kafë z mlîkon?*)

stîšče mlîko – žuri mu se, nestrpljiv je *tko* (*Kâmo prëšiš, kako da te stîšče mlîko.*)

mâterino mlîko – nezamjenjiva vrijednost (*Ni gâ do mâterinega mlîka i ljùbavi.*)

zadâje na mlîko – mlad, neiskusn je *tko* (*Nëka muçî, mlâd je, jòš zadâje na mlîko.*)

môd

bìti na môd – ugoditi *komu* (*Ki će svîma bìti na môd.*)

učinîti nîšto na môd – ugoditi *komu* (*Jedanpût mòreš i ti mëni učinîti nîšto na môd.*)

môda

bìti u môdi – moderan (*Šòldi su vâjka u môdi, mi se parâ da to kantâ Pîsak.*)

tîrati môdu – praćenje modnih trendova (*Žëna mu dôbro tîra môdu.*)

zâjti z môde – zastarjeti (*Te bragëše su uzdâvna zâšle z môde.*)

môj

tô môja nî – ne tiče se *koga što*; ne želi *tko* da ima veze s *kime, čime* (*Ne mîšajte me*

u tu komēdiju, tō mōja nī.)

molāti

molāj mǎlo – popusti (*Molāj mǎlo, previše dēlaš.*)

môre

fâli môre, drž se krāja – drugima preporučuje kraj, a sam je na moru (*Sàn ti rēka, fâli môre drž se krāja, ma ja ču svejēno pōjti navigāti.*)

solīti môre – raditi uzaludan posao (*Solīti môre eli hītati sô u môre, ne valjâ to tâko dēlati.*)

tûči se z môren – boriti se s nevremenom (*Rībari se šēmpre morāju tûči z môren.*)

môt

dēlati môte – davati znakove; upozoravati diskretno koga na što (*Kad ĩgraju na hārte, vâjk si dēlaju môte da hi drūgi ne vīde i si namigīvaju.*)

imāti mōta – spretan je tko (*Mâla vëro ĩma mōta za čūvati ôvce.*)

mözak

isprāti mözak – puniti mozak glupostima komu (*Svīma nan ispīru mözak, nēka pūr būdemo čâ stupidastīji.*)

nīmati mözga – glup (*Vrāgu mřve ôna nīma mözga.*)

probīti mözak – dojaditi (*Mūčite jeno mǎlo, ste mi probīli mözak.*)

puštīti mözak na pāšu – opustiti se (*Nīš se ne vādi, puštīja je mözak na pāšu.*)

u zdrāv mözak – dodijavati, izluđivati koga (*Nikī dvâ na televīziji ljūde svāšta kojunīvaju i to se zôve u zdrāv mözak.*)

mřtav

kako da se ustâ od mřtvih – loše izgleda tko (*Izglēda kako da se ustâ od mřtvih.*)

mřtav hlâdan – ravnodušan (*Dok je tō govorīja, bīja je mřtav hlâdan.*)

priko mēne mřtvega – nikako (*Sâmo priko mēne mřtvega mōrete pāsati priko te vâle.*)

mrtvâc

čūvati mrtvâca – bdjeti u kući umrlog (*Mrtvâc se nikâd čūva po dvī nōči u hīži.*)

žīvi mrtvâc – bolesna osoba (*Ste vīdili da je Žēljko žīvi mrtvâc.*)

mrtvën

biti mrtvën - obamro je tko (*Pōkle ča sãn pōpija lītru, sãn bīja mrtvën.*)

mřtvi

dīgnuti se iz mřtvih – oporaviti se (*Se vīdi da mu je bōlje, sād je kâko da se dīga iz mřtvih.*)

mřva

vrāgu mřve – ništa (*Vrāgu mřve nīsan danâs jōš nīš ĩla.*)

mučàti

je bòlje da mučîn – način iskazivanja drukčijeg mišljenja (*Je bòlje da niš ne govôrin, bòlje mi je da mučîn.*)

muči kako zàliven – šuti, ne progovara riječ (*Ste ga vîdili, mùča je kako zàliven.*)

mudãnti

posràti se u mudãnte – jako se prestrašiti (*Od strãha se vâlje pòsra u mudãnte.*)

mùha

imãti mùhe u glãvi – biti nerazuman (*Ljúbo ìma mùhe u glãvi.*)

kako mùha na gòvno – ljepiti se za što (*Se čapîva za bòcu kako mùha na gòvno.*)

kako mùha prèz glavê – zbunjeno, bezglavo (*Grêš sìmo tàmo, kãko mùha prèz glavê.*)

mùka

bèz pô mùke – lako (*Bèz pô mùke san se tô navãdila.*)

bîti na mùkah – 1. opsjednut brigama; (*Ne znã ča bi ućinîla, je na mùkah.*) 2. porãdati se (*Vèč dvî úre nevîsta je na mùkah u ròdilištu.*)

imãti mùke – imati brige, s naporom (*Vèč nikolîko dãn ìman š njîn mùke*)

mùka Ìsusova – velika muka (*Danã san pãla na živòt, je bìla to mùka Ìsusova.*)

mùka židòvska – velika muka (*To su mùke židòvske ča ja ìman.*)

mùku mùčiti – jako se mučiti (*Je mùku mùćija døk je skòpa svè ùlike.*)

prikrãčene su mu mùke – preminuo je tko (*Su i njèmu sãda prikrãčene svè mùke.*)

žîva mùka – velika nevolja (*Je bìla žîva mùka dok smò znèsli svè lîbre.*)

mũnjen

mũnjen sto grãdi – lud je tko (*Unî čovîk je mũnjen stò grãdi*)

mûž

postãti mùži – sazrijeti (*Su vrèda ti mladîći postãli mùži.*)

nabodèn

bîti nabodèn – mrzovoljan (*Smîron je nabodèn.*)

nabòt

nabòt dõjti – istovremeno stići (*Nabòt su dõšli noćãs dõma.*)

nabòt kušeljãti – istovremeno pričati (*Nabòt kušeljãju pa se hi niš ne kapî.*)

nãda

zgubîti svãku nãdu – prestati se nadati (*Smò zgubîli svãku nãdu da će se tornãti dõma.*)

naftalîn

zvãditi iz naftalîna – oživljavati (*Nãnke da ste tê slîke zvãdili iz naftalîna.*)

namurãn

bìti namurân(a) – zaljubljen je *tko* (*Fùmica se namuràla u Mâtu.*)

naprhljìv

bìti naprhljìv – osjetljiv na bolest je *tko* (*Odkàd su ga vřgli u vařilo, naprhljìv jê za svàku mâlu.*)

nàprid

hìtiti nàprid – napreduje *tko* (*Ti šòldi su nas hìtili nàprid.*)

ne mòči nàprid – teško živi *tko* (*Ne mòremo više nàprid.*)

nàručaj

hìtiti se u nàručaj – zagrliti *koga* (*Kad ga je vřdila, hìtila mu se u nàručaj.*)

narûčen

kako narûčen – u pravome trenutku (*Si mi dõša kako narûčen, trřban te niřto pîtati.*)

nasâditi (se)

ča si se tôteka nasâdija – stajati gdje ne treba, smetati *komu*, postaviti se na mjesto gdje smeta *komu* (*Ča si se tôte nasâdija, dëlař mi hlâd.*)

nasâditi kòkoř – staviti pod kvočku jaja da se izlegu pilići (*Kòkoř je kòcala, san je nasâdila i stàvila devetnâjst jâji šòto.)*

nàře

dõjti na nàře – prihvatiti miřljenje (*Si dõša i tî na nàře.*)

natrapàti

natrapàti na nikega – slučajno naići na *koga* (*Hodřli su za Papřne pak su natrapàli na řinjurřnu.*)

nàvar

imàti nàvar – paziti, pripaziti, imati usputni nadzor (*řmaj nàvar to dîte da ne pàde.*)

navijèn

kuřeljà kako navijèn – govori bez prestanka *tko* (*Jê kuřeljàla kako navijèna.*)

râdio je navijèno – radio je ukljućeno (*Su navřli râdijo do kràja.*)

navûći

navûći nà se – pridonijeti bolesti (*Ne pojîdaj se tořiko, čeř çà navûći nà se.*)

nàzad

hìtiti nàzad – unazaditi (*Bòlest hi je hìtila nàzad.*)

nebêsa

dřzati u nebêsa – previře *koga* hvaliti (*řčêr su vâjk dřzali u nebêsa.*)

nëbo

bìti u sêdmen nëbu – biti presretan (*Břja sàñ u sêdmen nëbu kad san je vřdija.*)

bolí nëbo – boli nepce u usnoj řupljini (*Me bòli nëbo već trêti dån.*)

čeka da mu pàde z nèba – čeka sve gotovo *tko* (*Čà čèkaš da ti srìča pàde z nèba?*)
kako da će nèbo pàsti – past će velika kiša, pljusak (*Zaškûrilo se kàko da će nèbo
pàsti, će bìti gřdo vríme.*)

kako nèbo i zêmlja – potpuno različiti (*Kolìko mi se parâ, ôni dvâ su kako nèbo i
zêmlja, ôna je prâva, a ôn je, da ti prâvo rëčen, porëdan.*)

nèbo plàče - velika žalost (*I nèbo plàče za njîma.*)

ni na nèbu, ni na zêmlji – u neizvjesnosti; neodređeno (*Nîkad ne znâš ča će strîna
učinîti, ôna nî ni na nèbu, ni na zêmlji.*)

nî pàlo z nèba – nije se iznenada pojavilo (*Svè ča san stvòrija, nî pàlo z nèba.)*

nîš ne pàda z nèba – za nešto postići treba se truditi (*To san sâm naćinija, nîš ne pàda
z nèba.*)

òrko nèbo – psovka (*Òrko nèbo, ča si tò učinîja?*)

pod vèdrin nèbon – na otvorenom (*Sû spâli pod vèdrin nèbon.*)

privrnûti i nèbo i zêmlju – 1. pokušati sve za postići što (*Râfo će privrnûti i nèbo i
zêmlju za učinîti ča je napensâ.*) 2. posvuda tražiti
izgubljeno (*Privrnûla san nèbo i zêmlju, a bìčve nîderi
ne mòren nâjti.*)

nîdan

nîdan žîv – nitko (*Nîdan žîv nî dõša poli njê, nânke nî meritâla da dõjdu.*)

nîš

dâti za nîš – besplatno, pokloniti (*Ôn njoj je dřva dovèza za nîš.*)

dèlati za nîš – raditi bez nadnice (*Dèla vèro za nîš.*)

nîmati nîš – ništa (*Nîman nîš od tège.*)

nîš ne dèlati – ljenčariti (*Po cîle dâne nîš ne dèla, sâmo spî i îde.*)

nîš ne kapîti – ne razumjeti ništa (*Ta žena nîš ne kapî.*)

nîš od njèga – nesposoban i lijen (*Ne bûde nîš od njega!*)

nîš za tò – ne smeta (*Nîš za tò čà nîsi rivâla dõjti.*)

nôč

nôč i dân – neprestano (*Nôč i dân je plàka za mâteron.*)

pàla je nôč – zamračilo se (*Vrèda je pàla nôč.*)

prîko nôči – odjednom (*Prîko nôči se ubolîla.*)

nôga

bîti na nogâmi – ne biti u krevetu (*Sân vèč od sèdan ûr na nogâmi.*)

bîti z jenôn nogôn u grôbu – nemoćan je *tko* (*Je i stâri z jenôn nogôn u grôbu.*)

bîžâti kolìko nõge nõse – jako brzo trčati (*Je bîža kolìko ga nõge nõse.*)

dàti z nogôn u guzìcu – grubo potjerati *koga* (*Znâ sàñ já ljudôn, kìma san zapovâda, dàti z nogôn u guzìcu!*)

dìga se na nòge – oporavio se *tko* (*Su paràli da će utàc umrìti, ma se dìga na nòge.*)

dobìti nòge – ukrasti, biti ukraden (*Pršùt je dõbija nòge.*)

dobìti nogu – potjerati *koga* (*Su se puštili prid mìsec dâñ, mu je dàla nògu.*)

ìma làke nòge – brz je u hodanju *tko* (*Fùma ìma làke nòge.*)

ìma nòge kako bòjži petešìč – jako mršave noge (*Ìma nòge kàko bòjži petešìč, je nàpro sùh.*)

kì nìma glâvu ìma nòge – snošenje posljedice zaborava (*Zâbila sàñ kùpiti cùkar, kì nìma glâvu, ìma nòge.*)

kolìko ga nòge nòse – najbrže što može (*Bìža je kolìko ga nòge nòse.*)

kòmoč stâti na nogâmi – jedva stoji od umora *tko* (*Kòmoč stojìš na nogâmi, hòdi spâti.*)

motâti se pod nogâmi – smetati (*Mâli jâñjci mi se sàmo mõtaju pod nogâmi.*)

na bõsu nògu – bos (*Na bõsu nògu san ubùla postòle.*)

nòge klècaju – uplašio se *tko* (*Nòge su mi klècale, vùše nìsan mògla hodìti.*)

nòge su mi se prisìkle – jako se uplašio *tko* (*Kad san čùla da je ùmra, nòge su mi se prisìkle.*)

od mâlih nôg – odmalena (*Od mâlih nôg nòsi očâle.*)

otpàle su nòge – jako je umoran *tko* (*Danàs su mi vèro otpàle nòge od trùda.*)

pod nogâmi – na tlu (*Nemôj ìsti tô ça je bìlo pod nogâmi.*)

protègnuti nòge – dignuo se nakon sjedenja *tko* (*Čùda san sidìla, grèn màlo protègnuti nòge.*)

pùt pod nòge – kreće je na put pješke *tko* (*Trìba sàd pùt pod nòge pa zgòru iz Lùke.*)

stâti na svòje nòge – osamostalio se *tko* (*Mlâdi su stâli na svòje nòge.*)

tùči se z nogâmi u guzìcu – činiti nemoguće (*Ča biš dèla? Bõga tùči se z nogâmi u guzìcu.*)

ustâti se na lîvu nògu – bez razloga biti neraspoložen od samoga jutra (*Ma ça ti je, si se ustàla na lîvu nògu?*)

vùči nòge – teško hodati, tromo hodati (*Bèpo vùče nòge, ga bolê.*)

žìviti na visòkoj nôgi – živjeti bogato (*Bàba je imàla talijànsku pènziju pa su živìli na visòkoj nôgi.*)

nõhat

nì kolìko je cînega pod nõhton – jako malo, nimalo (*Nìš njìn ne dâñ, nì kolìko je cînega pod nõhton.*)

nôs

čapàti po nôsu – dobiti pljusku (*Je dôbro čapâ po nôsu.*)

dàti po nôsu – pljusnuti (*Nîkad nîsan svôjoj dîci dâla po nôsu.*)

dîgnuti nôs – naljutiti se, uobraziti se (*Sân njoj rêkla da bi bilo lípo da dôjde kadhôli,
ma je dîgla nôs nâ me. Nâjlägnje je dîgnuti nôs.*)

imâti nôs – predvidjeti, znati procijeniti, naslutiti (*Îmaš nôs za tú stvâr.*)

ne vîti dâlje od nôsa – biti ograničen u zapažanjima (*Ne vîdi dâlje od nôsa, to je vêri
štûpido.*)

potèzati za nôs – nekoga zavaravati (*Nî tô îstina, ča me potèžeš za nôs?*)

prîd nôson – jako blizu (*Čâ îščeš pašâdu, bôga prid nôson ti je.*)

sprîd nôsa – nalazi se pred nekim što (*Sprîd nôsa su njoj
ukrèli vâlîžu dok je čekala kurijêru.*)

stâvljati pod nôs - prebacivati (*Ča mi to smîron stâvljaš pod nôs?*)

ubîsiti nôs – uvrijeđen je tko (*Kad njoj je rêkla ništo gřdo za unûku, zâjno je ubîsila
nôs.*)

vûči za nôs – varati, lagati (*Kolîko vîdin, ti me vûčeš za nôs!*)

zabâdati nôs di ne râbi – miješa se u tuđe stvari (*Vâjk zabâda nôs di ne râbi.)*

zabòsti nôs u guzîcu – nemoj se miješati, gledaj svoja posla (*Znâš čâ, zabôdi lípo
nôs u guzîcu.*)

zatvorîti prid nôson – zatvoriti upravo pred nečiji dolazak (*Vrâta njoj je zatvorîla prîd
nôson.*)

nôž

pôjti pod nôž – ide na operaciju tko (*Grên drûgu šetimânu pod nôž, îman kamênce na
bubrîgi.*)

òblak

zvonî na òblake – sprečavanje grmljavine (*Se čûje da zvonî na òblake, fôrši ne bùde
grmîlo.*)

òbraz

îma čist òbraz – pošten je tko (*Môreš pôjti kâmo češ, îmaš čist òbraz.)*

îma òbraza – usuditi se (*Nî imâla òbraza dôjti u ponedîljak na funerâ.*)

òbruč

îma òbruč na pônсах – punašno, debeljuškasto dijete (*To dîte îma lípe òbruce na
pônсах.*)

ocât

pôjti na ocât – poseniliti (*Bârba Bèpo iz Monfalkôna je bîja pòša na ocât,*

nînega nî poznâ.)

òganj

bîti u ògnju – ima visoku temperaturu *tko (Svù nôč san ležàla u ògnju, imàla san fěbru
prîko kvarnâr.)*

žîvi òganj – temperamentna osoba *(Ta divôjka je žîvi òganj.)*

òko

bôde òči – smeta, nešto se ističe lošim dojmom *(Věro me bôde u òči ta žîca ku su
stàvili na zîd.)*

ča mu òči vîde, to mu rûke nâčine – vješt u radu *(Svè ča mu òči vîde, njegòve rûke će
načinîti.)*

čûvati kako òči u glâvi – pažljivo čuvati *(Čûvaj to dîte kako òči u glâvi.)*

dôbro utvorîti òči – obratiti pozornost *(Dôbro utvôri òči pak češ vîti ki ti ne želî
dôbro.)*

dôjti prîd òči – shvatiti *(Ča ti nîkad nî dôšlo prîd òči da njîn trîba pomòči?)*

držàti na òku – kontrolirati koga *(Dřži na òku to dîte!)*

glèdati spod òka – gledati s nepovjerenjem i sumnjičavo *(Ča me glèdaš tâko spòd
òka?)*

glèdati u òči – suočiti se *(Rèči mi čâ îmaš za rèči i glèdaj me u òči.)*

hîtiti òko – zainteresirati se, željeti se dokopati nečega *(Ràdovan je hîtija òko na
zrmânu Mîlenu.)*

imâti òko – razumije se u što tko *(Běrto je věro imâ òko za štâbelo načinîti portûne.)*

ko me òči ne kojunîvaju – ako dobro vidim *(Ko me òči ne kojunîvaju, su tô ôni dvâ
bîli skûpa na kafêlu?)*

kòmoč glèdati na òči – jako se spava komu *(Grên spàti, kòmoč glèdan na òči.)*

màzati òči – varati koga *(Nemôj mi màzati òči, tô nî tâko.)*

na lîpe òči – tek tako, bez ikakvih kriterija *(Dòbila je dèlo na lîpe òči.)*

ne vèruje svojîn òčima – ne moći vjerovati *(Ne mòren vèrovati svòjîn òčima ča je
ubûkla.)*

òči od kumpîra – mjesto klijanja krumpira *(Ti kumpîr ne nîkne, îma màlo oči.)*

od òka – otprilike *(Od òka uvâ bâčva bi mògla držàti jedàn tòlitar.)*

òka ne mòre sklopîti – ne može zaspati tko *(Mòja pûnica ni spâla od oslobođenja,
svaku noč da òka ne mòre sklopîti, ma ča biš rèka na tô?!)*

sklopîti òči – umrijeti *(Štěfan je segùtra sklopîja òči, Bòg ga pomîluj.)*

třnj u òku – velika smetnja *(Mârio mu je věro třnj u òku.)*

tùje òko – tuđinac (*Tùjen òku nìkad ne pokâži da ti je têško.*)
 u četìra òka – nasamo (*Čèkaj, nù, u četìra òka bin ti nìšto rèkla.*)
 ubìti òko – nakratko zaspati (*Grên màlo ubìti òko.*)
 ubràčati òči – čuditi se (*Ča vrâga ubràčas òči?*)
 utvorìti òči – pomoći da uoči suštinu tko (*Da bi utvorìla òči, bi zâjno vùdila da je òn nìš korìsti.*)
 zapêti za òko – zainteresirati se za koga (*Divòjka je nâpro lípa, mu je zâjno zapàla za òko.*)
 zaprìti òči – praviti se da ne vidi (*Mìrna je vâjk zapìrala òči kad bi njoj kì rèka za màlu.*)
 zatvârati òči – izbjegavati (*Nì dôbro zatvârati òči prid svâkin problêmon.*)
 zavrnuti z očì – pao je u nesvijest tko (*Je pâ dôli i zavrnuja z očì.*)
 zažmiriti na jeno òko – namjerno nešto propustiti (*Zažmìrija je na jeno òko pa hi je puštìja unûtri prez da plâte.*)
 zvdàiti si òči – oštro se verbalno sukobiti (*Niki dân su si Kâta i Zôra debòto zvdàile òči svâšta si govôreči.*)

oltâr

bi oltâr pâ na njèga – ne ide se na misu komu (*Ne grê òna na màšu, bi oltâr pâ nâ nju.*)
 dovèsti prid oltâr – oženiti (*Ja san çùla da će je òn dovèsti prìd oltâr u angùštu.*)
 lîzati oltâr – pretjerati u religioznosti (*Svâki dân lîžu oltâr.*)

òvca

čùvati òvce – ne može se tko uspoređivati s kim; nismo par ni u čemu (*Mi nìsmo skùpa òvce čùvali.*)
 nìsu svè òvce na bròju - neuračunljiv je tko (*Nìsu ni njèmu svè òvce na bròju.*)

pajòli

pòjti pòd pajòle - umrijeti (*Sâd je i stâri pòša pod pajòle.*)

pâmet

da ti pâmet stâne – da ne povjeruješ (*Na fèšti je bilo lípo da ti pâmet stâne.*)
 di mi je bîla pâmet – zašto nisam razmišljao, bio sam nerazuman (*Di mi je bîla pâmet da san se tâko mlâd uženìja!*)
 imâti hi stò na pamêti – imati puno briga i obaveza (*Zâbila san zvâti tètù u Švècku, ìman hi stò na pamêti.*)
 kâko da je pòpija svù pâmet svîta – kao da je najpametniji tko (*Se prâvi pâmetan, kako da je pòpija svù pâmet svîta.*)
 navàditi se pâmeti – urazumiti se, opametiti se (*Nèka se lípo navàdi pâmeti.*)

ni na kräj pàmeti – i ne pomišljati na takvo što (*Nĩ na kräj pàmeti nĩsan propensàla nĩš gřdega.*)

pàmet u glàvu – razmisli o svom ponašanju, opameti se (*Mĩle, pàmet u glàvu, ĩmaš dõsti lĩt.*)

pàsti na pàmet – sjetio se (*Segũtra mi je pàlo na pàmet da bin mògla prontàti bìlu manẽstru.*)

põjti kjà s pamečõn – izgubiti razum (*Dĩno je põša kjà s pamečõn.*)

solĩti pàmet – nepotrebno nametati svoje, mudrovati (*Dràgo svĩma solĩ pàmet.*)

vànka pàmeti – besmisleno (*Je vànka svàke pàmeti da uvàko kàsno grěš ribàriti.*)

pàpak

stẽgnuti pàpke - umrijeti (*Stàri je segũtra stẽga pàpke.*)

papàr

dàti pàpra – prestrašiti (*Bẽn je Kàta njẽmu dàla pàpra.*)

pâr

drũgi pâr postõli – nešto sasvim drugo (*Tõ ça si rěka, to je drũgi pâr postõli.*)

nàjti svõga pàra – naći sebi ravnog (*Svàki nàjde svõga pàra.*)

nĩma pàra – neusporediv (*Pàtrik na dàleko nĩma pàra.*)

paràda

dělo nĩ paràda – posao nije svečanost (*Ste mògli znàti da dẽlo nĩ paràda.*)

pàrat

dobĩti svõj pàrat – 1. dobiti ono što mi pripada (*Ja san od svõga òca dõbila svõj pàrat zemljẽ.*) 2. zasluženno nekoga izgrditi (*Vẽruj ti mẽni da je dõbila svõj pàrat.*)

ni mu krĩv pàrat – ni u čemu nije zakinut tko (*Kũs kampànje vĩše nẽgo ça je tukà, si je ùzela, ni njõj bìja krĩv pàrat.*)

paràti

ča ti se parà – što misliš (*Ča ti se parà, su mi dõbre uvẽ zelẽne koltrĩne u kužĩni?*)

me pâr – čini mi se (*Me pâr da je to bìla bàba poli nàs segũtra, ma smò spàli.*)

mi se pâr – čini mi se (*Mi se pâr da san ga učẽra vĩdila u butĩgi.*)

mi se parà – čini mi se, mislim da (*Mi se parà da je nĩ dõma.*)

pensĩr

vřči se u pensĩr – zamisliti se (*Ki je bõlan se zàjno vřže u pensĩr.*)

peštàti

peštàti po pričĩžen – uvijek isto ponavlja (*Vàjk peštà po pričĩžen.*)

peštàti po svõju – ne odustajati (*Smĩron peštà po svõju.*)

pêta

bîti za petàmi – slijediti, progoniti *koga* (*Su mu bìli za petàmi, stěšo je ùša.*)

dàti pêtami vîtra – pobjeći (*Dà je pêtami vîtra da nì pasà menût.*)

gorì pod petàmi – biti nestrpljiv (*Mu nàpro gorì pod petàmi.*)

pêtak

cřni pêtak – ružan dan s nesrećama (*To je za njiħ bîja cřni pêtak.*)

pêtak i svêtak – radni dan i blagdan (*Vàjk dèlaju, i pêtakon i svêtakon.*)

rîtki pêtki – rijetko (*To su rîtki pêtki kad hi mòreš vîti u sèlu.*)

Pëtar

kljûçi svètega Pëtra – upravljati (*Nànke da si svèti Pëtar da ìmaš toliħo kljûçi.*)

nànke svèti Pëtar ne nâjde – nemoguće je naći što (*Nànke svèti Pëtar ne nâjde tē kljûče.*)

pèteh

pèteh je skòka z pràga za jènu pèdu – dan se produljio (*Sùseda, dān je dūzi kolìko je pèteh skòka s pràga. Fòrši jènu pèdu.*)

uplèsti pètehu mudānte – prvi ručni rad koji je djevojka napravila (*Ča si uplèla, pètehu mudānte?*)

z pŕvi pètehi – zarana (*Z pŕvi pètehi su nikāda hodìli na žurnāde.*)

pèza

na pèzu od zlāta – skupo (*Danās je domāče ùlje na pèzu od zlāta.*)

pijacêr

pijacêr ga je vîti – divota ga je vidjeti, lijepo izgleda (*Pijacêr je vîti to dîte, drèk mu bûdi.*)

učinîti pijacêr – raditi uslugu *komu* (*Češ mi učinîti jedan pijacêr, biš mi posûdila stô kûn?*)

pìpa

napùniti pìpu – dosaditi *komu* (*Mûči jèno mǎlo, si mi napùnija pìpu.*)

òrka pìpa – izraz čuđenja (*Òrka pìpa, zǎšto si pròsuja te rîže!*)

pizdohràn

bîti pizdohràn – živjeti kod žene, priženja *je tko* (*Pòša je stāti poli ženê, sād je pizdohràn.*)

plàca

mòre pòjti na svàku plàcu – zaslužuje, dostojan je íci bilo gdje *tko* (*Štābeja je, mòre pòjti na svàku plàcu.*)

plāča

potêgnuti plâču – dobio je plaću *tko* (*Si potêga plâču uvî mîsec?*)

plâtiti

kî to møre plâtiti – neprocjenjiva vrijednost (*Mà kî takòvu lipôtu møre plâtiti!*)

plèča

pâsti na tûja plèča – prebaciti na drugoga *što* (*Sàd su dîca pàla na tûja plèča, su njin hî ùzeli na sùdu.*)

plòča

pokvârena plòča – ponavljati uvijek jedno te isto (*Smîron kušeljâ pričîžo, kako pokvârena plòča.*)

ubrnûti plòču – promijeniti mišljenje (*Njîn je mào trîbalo pàk da vrêda ubrnu plòču.*)

pôdrug

ûru pôdrugu – sat i još pola drugoga sata (*Su me javizàli da bi dòšli za ûru pôdrugu.*)

pôjam

nîma pôjma o pôjmu – ništa ne zna *tko* (*Ti čovîk nîma pôjma o pôjmu.*)

ubîti u pôjam – neočekivana reakcija (*Sàd si me ubîla u pôjam kad si mi rêkla da morân sve najdanpût plâtiti.*)

pöp

pôjti poli perôjskega pôpa - potražiti pomoć (*Ûzmi unû crnu kôkoš pa hój pôli perôjskega pôpa, nèka mōli, ma nemôj nînemu to povîdati aš se nèče ponèsti.*)

porkarîja

porkarîja od čovîka – pokvarenjak (*To je porkarîja od čovîka.*)

posà

bîti u pôslu – zaokupljen je poslom *tko* (*Sàn u vèliken pôslu, ìmamo pîr.*)

glêdati svôja pôsla – ne miješati se u tuđe stvari (*Bòlje njoj je da glêda svôja pôsla, nè tûja.*)

imàti pôsla – biti u dodiru, imati neugodnosti (*Š njîn ìmaš pôsla, ne fînîš dôbro.*)

nè imàti pôsla – odmaknuti se od *koga* (*Bòlje mu je nè imàti pôsla š njîma dvàmi.*)

nîsu čîsta pôsla – mutno (*Imàti toliko vitûr, hîž i šòldi, nîsu čîsta pôsla.*)

pòstelja

bîti na smrtnòj pòstelji – umire *tko* (*Bàba je bìla na smrtnòj pòstelji.*)

bîti vèzan za pòstelju – nepokretan je *tko* (*Stâri Ivàn je čûda lît bìja vèzan za pòstelju.*)

hîtiti se na pòstelju – krako se odmara *tko* (*Svâki dân se jeno mào hîti na pòstelju.*)

pòstelja ga je preùzela – dugo već leži *tko* (*Spî do pôdne, ga je pòstelja preùzela.*)

potrîba

u potrebi – nedostaje *komu što* (*Kad smo bili u potrebi, od ženê rôd nan je pomôga.*)

präg

pomësti sprîd svojêga präga – ne miješati se u tuđe poslove (*Najprije pomëti sprîd svojêga präga, pòkle kušeljâj za druge.*)

präg če na glâvu pâsti – zazire od nečega *tko* (*Ne grê u crîkvu, bi mu präg na glâvu pâ.*)

prâh

hîtiti prâh u ôči – obmanuti *koga* (*Stâren sâmo hîtaju prâh u ôči.*)

prasâc

debëja kako prasâc – jako debeo (*Je debëja kako prasâc.*)

îsti kako prasâc – nepristojno jesti (*Čâ ideš kako prasâc!*)

špòrak kako prasâc – jako prljav (*Di si bîja da si tâko špòrak kako prasâc?*)

prâvda

krojîti prâvdu – suditi (*A bën, di smo dôšli kad nân takòvi krojê prâvdu.*)

na prâvdi od Bòga – bezrazložno (*Nëka bùde tâko, na prâvdi od Bòga.*)

prâvo

dâti za prâvo – odobravati, prikloniti se *komu* (*Nî meritâ, a ôna mu je dâla za prâvo, a mâ...*)

imâti prâvo – biti u pravu (*Jâ, îmaš prâvo, pasâla su dvâ lîta da san bila u bôlnici.*)

prâvo ti bùdi – u pravu si, istina je (*Prâvo ti bùdi, dŕži si ânke tu munîdu.*)

preârija

dîzati preârija – stvarati nered, raznositi, uništavati (*Cîlu kâmaru je dîgla preârija.*)

prëša

imâti prëšu – žuriti (*Mòren ja sâd dôjti na rêd, mi je prëša?*)

vrâjža prëša – ne žuri, što si tako nestrpljiv (*Vrâjža prëša, frmâj se jeno mâlo.*)

prîča

prîča za mâlu dîcu – izmišljotina (*Niš ne vërujen, to je prîča za mâlu dîcu.*)

prîča za sèbe – nešto različito u negativnom značenju (*Svi znâmo da je ôna prîča za sèbe.*)

prîčan ti prîču – neistinito (*Niš od njëga, on je sâmo prîčan ti prîču.*)

pûsta prîča – samo riječi, nema ništa od toga (*Od njëga su samo pûste prîče.*)

pričîž

bîti pričîž – nalikovati *komu* (*Mâla je pričîža mâti.*)

peštâti po pričîžen – uvijek isto ponavljati (*Vâjk peštâ po pričîžen.*)

ustâti pričîž – nije se promijenio *tko* (*Svâ ta lîta ustâla je pričîža.*)

prîčupe

dèlati prîčupe – glupirati se (*Smîron dèla prîčupe od sèbe.*)

primarigîvati

primarigîvati da je tâko – pretpostavka, sumnja (*San primarigîvala da je to tâko, da nèče dôjti na funerâ.*)

pripoznâti

pripoznâti nîšto – uvažiti što (*Krščân bi trîba pripoznâti kad mu nikî dôbro načîni.*)

prôljev

dôsadan kako prôljev – jako dosadan (*Mèni je ôn dôsadan kako prôljev.*)

přsa

bûsati se u přsa – uvjeravati koga u što (*Ôde se nîdan ne užâ bûsati u přsa.*)

přst

glèdati kroz přste – ponašati se popustljivo (*Njèmu smîron glèdaju kroz přste radi ôca.*)

imâti přste – biti umiješan u što; imati udio u nekoj nečasnoj radnji (*Za svè čâ je kašnîje bìlo, ne bôj se, ôna je imâla přste u svèmu.*)

dâti po přsti – izgrditi koga (*Ču ti dâti po přsti ko bûdeš tîca špâfer.*)

hodîti po přsti – šuljati se (*San hodîla po přsti da se mâla ne zbûdi.*)

îma dûge přste – krasti (*Îma dûge přste, samo glèda ča bi ukreĵa.*)

îma u mâlen přstu – znati temeljito što (*Ti mlâdić je štût, îma svè u mâlen přstu.*)

kako z přston u guzîcu – promašaj (*Si ugâna kako z přston u guzîcu.*)

mòre se zbrojîti na přste jene rukê – malo (*Mâlo je ljûdi bilo na mâši, su se mògli zbrojîti na přste jenê rukê.*)

ne vîdi přst prid nõson – ništa ne vidjeti, mrak (*Ne vîdi se přst prid nõson od tê mâgle.*)

uprîti přston – optužiti, narugati se (*Smîron nĵin je nîšto krîva i smîron upîru přston û nju.*)

vrîtiti oko mâlega přsta – poigravati se s kim (*Od pŕvega dâna, od kâd su se uženîli, ôna njèga vrtî oko mâlega přsta.*)

za přste polîzati – jako je ukusno (*Šûgo je bìlo za přste polîzati.*)

prutenîca

trèpati kako i prutenîca – drhtati od straha i zime (*Bâba je trèpala kako prutenîca.*)

pržûn

rendûžiti u pržûn – strpati u zatvor koga (*Je meritâ, su ga rendûžili u pržûn.*)

pùh

zàspa je kako pùh – čvrsto zaspati (*Mâli je zàspa kako pùh.*)

pùnja

dâti pùnju – udariti pesnicom (*San mu dâ jenu pùnju da je vâlje pâ dõli.*)

punjäva

pokrìti se koliko je punjäva düga – prilagođavati se svojim mogućnostima

(*Kršćän se morä pokrìti koliko je punjäva düga, ne mòre se više od tèga.*)

pür

pür je tâko – uistinu je tako, jamačno (*Pür je tâko bìlo na Vîliju Ivànje, da se škõflje od jâji hõtalo u òganj ki se po njìvah i vřtlih pâlija.*)

püşka

bõjža püşka – grom (*Bõjža püşka je na Bolovânu bìla ubìla Slävicu od Kâte Šõldine kad je hodìla z ovcâmi dõma.*)

kako iz püşke – odmah reći što (*Kako iz püşke vâjk je prõnat nìšto rëçi.*)

puštiti

püşmo kjä – ostavimo, zaboravimo, idemo dalje (*Püşmo kjä ça je bìlo, hòmo nâprid.*)

pût

bìti na pûtu – 1. napušten je tko (*Sâd su dïca na pûtu otkâd su starìji ùmrli.*); 2. smetati komu (*Mâkni se da pasân, si mì na pûtu.*)

dîte je na pûtu – trudna je (*Te se morâti zâkoniti, dîte je na pûtu.*), **v. dîte**

dõbar pût – sretan put (*Dõbar pût vãn želìmo.*)

dovësti na prâvi pût – dobro odgojiti i uputiti u život (*Starìji su ga dovëli na prâvi pût.*)

gubì se po pûti – lutati (*Ča se gubìš po pûti?*)

krížni pût – patnja (*Svâki ìma svõj krížni pût.*)

maknùti se s pûta – popustiti (*Mâkni mi se s pûta, sãn ti rëkla.*)

na dobrën pûtu – íci prema pravome rješenju (*Još mälò pensâj, si na dobrën pûtu pa čëš fìnuti tu dõmaču zâdaču z matemätike.*)

nanësa ga je pût – naišao je slučajno (*Kìrina je pût nanësa u Râkalj i je rëka da će jòpet dôjti.*)

põjti na zâdnji pût – umrijeti (*Prìd šetimânu dân je i Štëlio põša na zâdnji pût.*)

põjti svojìn pûten – postupati prema svom nahodañju (*Grën ja svojìn pûten, a vi dëlajte ça gòd čete.*)

põjti s pûta – zastraniti (*Sìn njin je põša s pûta i čapã se nìkakove kumpanìje.*)

pokâzati pût – 1. uputiti u život (*Starìji su mu lîpo pokâzali pût.*) 2. potjerati koga (*Su*

mu pokázali pût i zājno je pøša kjà od njìh.)

pût pod nõge – krenuti na put (*Pût pod nõge, morâmo pøjti dõma.*)

slīpen pût kâzati – besmislen posao (*Dëlan za niš, kako da slīpen pût kâžen.*)

stâti na pût– smetati, sprijeçiti, onemogućavati (*Mâti mu je stâla na pût da se
ne užëni.*)

zmìriti pût – pasti pijan (*Sûri je niki dãn dôbro zmìrija pût.*)

račûn

çisti račûni, dûga ljubav – neće biti nesuglasica; nerašçišçeni poslovi mogu narušiti
prijateljstvo (*Kûme, eko ti nãzad šõlde, çisti račûni, dûga
ljûbav.*)

na tûji račûn – na tuđu štetu (*Lãko je ìsti i piti na tûji račûn.*)

pokvâriti račûne – pokvariti planove, osjetiti ÷ije namjere (*Miro želì uzëti pàrat,
pokvârija njìn je račûne.*)

račûn prez oštâra – plan bez pokrića, planiranje bez osnove (*To su račûni prëz oštâra.*)

stâri račûni – neriješeni problemi (*Mrëž njìma su stâri račûni.*)

voditi račûna – brnuti se (*Võdi račûna da se na vrìme upišeš poli mëdiga.*)

za kî račûn – zbog ÷ega (*Za kî račûn biš pøšla poli njìh?*)

živi na tûji račûn – biti uzdržavan, iskorištavati koga (*Õn çili živõt živi na tûji račûn.*)

rãme

hìtiti priko rãmena – zanemariti (*Hìti to priko rãmena.*)

rãna

nositi rãnu – ono što se ne može preboljeti (*Çili živõt je nosila rãnu na sřcu.*)

po rãne Bõga – izraz ÷uđenja (*Po rãne Bõga, kãmo si mi ùša?*)

utvoriti stãru rãnu – otvoriti bolne uspomene (*Svë te nesrìçe vãjk njoj utvõre stãru
rãnu.*)

živa rãna – bol iz prošlosti (*Mâti je vãjk nosila brãta kako živu rãnu.*)

rëçi

bi rëçi – znaçi (*Bi rëçi da je tâko.*)

bi rëka kršçãn - rekao bi ÷ovjek (*Bi rëka kršçãn da su çã uçiñili.*)

bìmo rëkli – kažemo (*Bìmo rëkli po nãšu.*)

ça bi rëçi - zbog ÷ega (*Çã bi rëçi da nëçeš dõjti na fëštu?*)

dãj si rëçi – budi razuman (*Dãj si rëçi, hõdi tí poli një.*)

imãti za rëçi – podastrijeti (*Sad ìman i jã vãn nìšto za rëçi.*)

rëçi kakõvu – dopuniti tuđe rijeçi (*Sad bin jã vãn rëkla kakõvu, â?*)

rêd

dovèsti u rêd – srediti (*Vrîme je da se dovêdeš u rêd.*)

naväditi rêda – disciplinirati (*Bèn çu ti jâ dâti i naväditi te rêda.*)

remêngo

pôjti remêngo – propasti (*Je i sùsed pòša remêngo.*)

reoplàn

vìdi se z reoplàna – vrlo je uočljivo (*Vìdi se z reoplàna da slîpe nârod.*)

rêp

dâti po rêpu – kazniti, istući koga (*Njîma çu jâ bèn dâti po rêpu ko bùdu çâ pŕčkali zâ nju.*)

kônjski rêp – frizura (*Lîpo je dîgla lâse u kônjski rêp.*)

nî za glâvu, nî za rêp – neodređeno (*Ne mòreš je çapâti nî za glâvu, nî za rêp.*),

v. glava

stâti na rêp – doskočiti, spriječiti (*Stîja je uzèti dîte sòbon, ma mu je vrêda stâla na rêp.*)

rezërva

na rezërvi – biti na kraju (*Trâhtor je bîja na rezërvi z nâfton pak se lipo, vòzeçi sêno iz Krnîce, frmâ na Vrhovîni jer je potêga zrâk.*)

rîba

kako rîba na sùhen – osjećati se neugodno (*Nî mi ugòdno, sàn kako rîba na sùhen.*)

rîba rîbi grîze rêp – međusobno uništavanje (*Kumpâre, ste znâli da rîba rîbi vâjk grîze rêp?*)

rîba smŕdi od glavê – nevolje dolaze od onih koji su na vlasti ili zapovijedaju (*To je odvâjk tâko, rîba smŕdi od glavê.*)

sîtna rîba – nevažan (*Ulovîli su sîtne rîbe, unî glâvni nîkad ne dôjdu na rêd.*)

rigvârd

imâti rigvâda – biti obazriv (*Mâla Kârla îma rigvârda.*)

prêz rigvârda – bezobziran (*Uvî mlâdi danâs nîmaju nânke mào rigvârda za stârije.*)

ròba

lîpa ròba – nešto negativno (*Â, lîpa ròba je to sâda.*)

ròba od – otprilike (*Bi mòga bîti...ròba od tresêtak lît, mào vîše, tôte nikâdi...)*

ròba za h mâši – blagdanska roba (*Nikâd su ljûdi imâli pòsebnu ròbu za h mâši.*)

ròba za štrapâc – prnje, stara odjeća (*Çèkaj da se pribûčen u ròbu za štrapâc.*)

vŕâjža ròba – psovka (*Vŕâjža ròba, dôjdi uvâmo.*)

ròd

bîti od mèkega ròda – blagi, nisu svadljivi (*Prâvi su svî, ôni su od mèkega ròda.*)

ne vîti svôga ròda – kletva, zaklinjanje u rod (*Ne vîdija svôga ròda ko ti lâžen.*)

rôg

škûro kako u rôgu – potpuni mrak (*Je bìlo škûro kako u rôgu kad san se tornîva z grancipôri.*)

rôgi

imâti rôge – prevareni muž (*Mûž sâda ìma rôge, ga je privârila.*)

kâzati rôge – rugati se komu, negodovati i protiviti se (*Za njîn je kâza rôge, bìlo ga je gřdo vîti.*)

kâzati rôge iz žêpa – šutjeti, a u mislima iskazivati protivljenje (*Govôri mi jêno, a iz žêpa mi kâže rôge.*)

pûhati vôlu u rôge – provjeriti nečiju snagu (*Pûši vôlu u rôge nèka mu se nadricàju.*)

škûro kako u rôgu – potpuni mrak (*Po tèn pûtu je bìlo škûro kako u rôgu.*)

uloviti vôla za rôge – veliko dobitak, uspjeh (*Sâd parâ da je ulovîja vôla za rôge.*)

rôk

u rekòrdnen rôku – veoma brzo (*U rekòrdnen rôku je dðšla kročerðša.*)

rožafijôr

bîti rožafijôr – biti ljepši (*Ti si rožafijôr præma njêmu.*)

rûb

bîti na rûbu sûz – biti u stanju prije plača (*Sân zâjno vîdila da je na rûbu sûz.*)

bîti na rûbu žîvci – uzrujan (*Bêpo je više pût na rûbu žîvci, to je bòlest.*)

rubîna

rubîna ôko vrâta vîsi– nerazvijen, mlad je *tko* (*Još mu rubîna ôko vrâta vîsi.*)

rûka

bîti načînjen na svòju rûku (fozu) – biti na svoj način, po svojoj volji (*Š njðn se kršçân nîš ne mòre dogovôriti, učînjena je na svòju fõzu.*)

bîti nâruku – odgovara mi (*Sâd mi je nâruku dôjti poli tèbe.*)

bîti u dobrîh rukah – biti na sigurnom, u sigurnim uvjetima (*Mâla je vèro u dobrîh rukâh.*)

dâti dðbru rûku – dati djeci božićni i novogodišnji dar (*Nikâd su dîca za dðbru rûku dobîvala mëndule, orîhe, smðkve, a danäs bi svî stîli sâmo šðlde.*)

dâti jènu rûku – priskočiti u pomoć u nekom poslu (*Dâj mi jènu rûku, çu prije fînuti.*)

dâti rûku – pružiti pomirenje, pomoći (*Sêstra njîn j prva dâla rûku pòkle toľiko vrîmena.*)

dèsna rûka – oslonac, glavna pomoć (*Ti mâli je njîma dèsna rûka.*)

dîgnuti rûku – usuditi se istući starijeg od sebe (*Je dîga rûke na ôca, znâš.*)

dîgnuti rûku na sèbe – pokušati ili učiniti samoubojstvo (*Marîja je dîgla rûku*

na sèbe, ča njoj je bilo, nîdan ne znâ.)

dôjti na rûku – postupati u nečiju korist, pogodovati, pridonijeti uspjehu (*Smò njîn dõšli na rûku, mà òni su to zâbili.*)

dôjti prâznih rûk – ništa ne donijeti (*Su dõšli prâznih rûk, a mi tâko nîkad ne dëlamo.*)

dôjti u prâve rûke – doći na pravo mjesto, provjeriti što pouzdanoj osobi (*Ta bičiklèta je sàda dõšla vèro u prâve rûke.*)

drîta rûka – precizan u gađanju (*U Bârbanu su tèkli na prstênac, a uvî ča je zadîja, ìma nâpro drîtu rûku.*)

držâti rûke u žèpu – ništa ne raditi (*Sâmo drži rûke u žèpu i niš ne dèla.*)

držâti u svojîn rukâh – gospodariti (*Grubička je svè držâla u svojîn rukâh.*)

grê od rukê – uspijeva (*Vèro sân kuntênta, grêdu mi te krõstule od rukê.*)

imâti čiste rûke – pošten, ispravan (*Bùdi sîguran, òn ìma čiste rûke.*)

imâti dvî lîve rûke – nespretno, nespretno obavljati posao (*Ma čâ ìmaš dvî lîve rûke, svè ti pàda, kâko da ìmaš dvî lîve rûke.*)

imâti pûne rûke pôsla – biti jako zaposlen, obavljati nešto rukama (*U zâdnje vrîme ìman pûne rûke pôsla.*)

imâti têšku rûku – navika snažnog udaranja (*Imâla je têšku rûku, dîcu je nâpro bolîlo kad bi hi bila pljèsnula.*)

imâti vèžene rûke – nemati slobodu odlučivanja (*Ne môren niš, rûke su mi vèžene.*)

imâti zlâtne rûke – sposobnost, vještina (*Vèruj ti mèni, òna ìma zlâtne rûke.*)

iz drûge rukê – neizravno (*Iz drûge rukê san kûpila vetrînu.*)

iz prve rukê – izravno (*Iz prve rukê ti môren ništo rèči.*)

lîva rûka, dèсни žèp – ukrasti (*Svî znâmo da je òn lîva rûka, dèсни žèp.*)

krîžati se z lîvon rukôn – nešto sasvim neočekivano (*Kad su skûpa dõšli, bàba se krîžala z lîvon rukôn.*)

mûška rûka – znak prisutnosti marljiva muškarca (*Se vîdi da je u tøj bõški bila mûška rûka.*)

nosîti na rukâh – pretjerano nekome ugađati (*Marîno je njû nosîja na rukâh.*)

od rûk do rûk – zajednička aktivnost (*Od rûk do rûk su dîzali i nosîli stîne.*)

pâsti u rûke – doći pod nečiju vlast (*Îstra je bila pâla pod Itâliju.*)

puštîti iz rûk – izgubiti kontrolu nad čime (*Puštîla je iz rûk svû famèju.*)

rûku na sŕce – iskreno (*Rûku na sŕce, morân ti ništo rèči.*)

rûke h sèbi – uzdrži se od fizičkog napada (*Rûke h sèbi, da me nîsi tâka.*)

stâviti rûku u òganj – jamčiti da je nešto istina (*Stâvila bin rûku u òganj da je jûšto òn ukrèja mrîžu i špâg.*)

u jènu rûku - s jedne strane (*U jènu rûku ìmaš pràvo.*)

upràti rûke – skinuti sa sebe odgovornost, ograđivati se (*Ja ću upràti rûke od svèga tèga.*)

vřči rûke – fizički udariti koga (*Ni mu bìlo tèško vřči rûke na òca.*)

z gòlima rukàmi – bez ikakva oružja, sam svojom snagom (*Z gòlima rukàmi se vřga na dìbljega pràsca ki mu je dòša na pût.*)

zàdnja rûka – završna obrada (*Bìlimo kužìnu i smò dâli zàdnju rûku.*)

za přvu rûku – za prvo vrijeme (*Za přvu rûku će nan bìti dòbra i tâ kàmara.*)

zmèžditi z rukôn – zgnječiti (*Zmèždi z rukôn to jâje i hìti kòru po vřtlu, tâko se kršćàn brâni od štrìg.*)

žènska ruka – znak prisutnosti vrijedne žene (*Se vidi da je u hìžu dòšla žènska rûka.*)

rukâv

potèzati za rukâv – ustrajati u nekom zahtjevu (*Smîron ga potèže za rukâv i ne dâ mu mîra.*)

ustâti krâtkih rukâvi – izigran (*Kad je pòša š njìma u dîl, je parâ da će svè bìti kako trîba, ma je ustâ krâtkih rukâvi.*)

zavrñuti rukâve – prionuti na posao (*Ko ćemo fìnuti danàs skopâti kumpîr, zavrñimo rukâve.*)

Rüs

dòšli su Rüsì – dobiti menstruaciju (*Bâba je røkla da su dòšli Rüsì, a ja tô nîsan kapìla.*)

jê hì kako Rüsì – ima ih mnogo (*U Râklju je çüda turìsti, jê hì kako Rüsì.*)

sâjla

smòtan kako sâjla – udaren (*Bôro je jeno màlo çüdan, je smòtan kako sâjla.*)

salâta

dobiti salâtu – ukoriti koga (*Od tète Mîme iz Zâgreba je môj otâc više pût døbija salâtu.*)

naçinîti na salâtu – zaçiniti (*Naçinîti ćemo na salâtu pomidôre i kogùmare.*)

sân

kako kröz sän – nejasno, nesvjesno (*Kâko kröz sän sän çüla kâd si noçàs dòša dòma.*)

làkega snâ – lako se budi (*Çu se ustâti u pêt ùr, ja san làkega snâ.*)

nè imâti snâ – imati brige (*Odkâd je mâti u bòlnici, màla nîma snâ.*)

nì u snù – nikako (*Nì u snù ne grên poli njìh kröz tu bòšku..*)

trðega snâ – teško se budi (*Tèško da ću se přèž ùre zbùditi, ja san trðega snâ.*)

zgubìti sän – otežano spavanje (*Nikolìko pûti noçàs sän zgubìla sän.*)

sât

u sîtné sâte – kasno u noći (*Nočàs je dõša dõma u sîtné sâte.*)

Savičènta

põjti po vòlju u Savičèntu – dobiti volju (*Kò te nî vòlja to učinìti, lîpo hòj po vòlju vâlje u Savičèntu.*)

sêlo

čèkati večèru iz sêla – nikada (*Bòlje da sâm fîni to dèlo nègo da čèka večèru iz sêla.*)

přvi od sêla kako *Kokošica* – *Kokošica* je bîja přvi od sêla, je stâ na Sîrniči i
njegõva hîža je na vrhu, přva, kâd dôjdeš u Râkalj.)

špânsko sêlo – nešto nepoznato (*Ne znân jâ šîti, to je za mène špânsko sêlo, a dvî mäkine ìmamo dõma.*)

sîdro

dîgnuti sîdro – pobjeći, napustiti (*Tône i Ānica su se trîbali zâkoniti, mà on je vréd dîga sîdro i ũša u Nèmačku.*)

sikîra

magãri sikîre pãdale z nèba – makar bilo i nevrijeme (*Sùtra çu dôjti u Râkalj magãri sikîre pãdale z nèba, je rëka Frânko.*)

pãla je sikîra u med – imati sreće, okolnosti su mu išle naruku (*Je i njèmu pãla sikîra u mêd otkâd se uženîja za Martînu.*)

sîla

tùja sîla – okupator (*Tùja sîla je nikâd dîlila ljûde pa su se mògli vîti sàmo kröz žîcu.*)

sîme

nãnke za sîme – potpuno je izostao urod (*Ne bûde uvò lîto kumpîra nãnke za sîme.*)

puštiti za sîme – sačuvati (*Bîmo uvî kumpîr puštîli za sîme da ne kupùjemo drùgu kvalitâ.*)

sîme mu se zatřlo – kletva (*Nèka mu se sîme zatãre, drùgo ne meritã.*)

ustãti za sîme – ostati neoženjen ili neudata (*U Râklju hi je çûda ki su ustãli za sîme.*)

sînko

sînko môj mîli – želim te uvjeriti; da ne povjeruješ (*Sînko môj mîli, kolîko je tãmo bîlo tèga za ìsti i pîti!*)

siromãški

po siromãšku – oskudno (*Se žîvi pòmalo, po siromãšku.*)

sît

ki sît, ki lãčan – bolje i lošije proći u nekoj situaciji (*Na krãju çe bîti: ki sît, ki lãčan!*)

sît lãcnemu ne vèruje – teško se staviti u položaj drugoga (*Nîkad nî sît lãcnemu*

verõva.)

skũža

svãka skũža ìma svõga mùža – opravdava se za uãinjeno tko (*Nisi rivã, nìsi bìja na tú bãndu pãk mi nìsi kũpija medežìju, svãka skũža ìma svõga mùža.*)

slãbo

dělati svãko slãbo – pakostiti (*Žẽne ke su bìle štrìge su dělale po sêlu svãko slãbo.*)

naãinìti slãbo – stvorilo je muãninu komu što (*Smò ìli crnogõrke i su mi naãinìle slãbo, bòlje da hi vùše ne ìn.*)

ne grê slãbo – dobro je (*Mi je drãgo da ne grê slãbo, da ste dõbro.*)

nì slãbega poznãti – dobro je (*Ti nì nìš slãbega poznãti.*)

slãbo kãd – rijetko (*Slãbo kãd rivãmo u grãd.*)

slãbo kì – malo koji (*Slãbo kì njoj je plãtija zvonariju, bõga nẽka grê dělati.*)

slãbo uãinìti – ãiniti zlo komu (*Kapãca je svãko slãbo uãinìti.*)

stãti slãbo – biti teže bolestan (*Zõra stojì slãbo, sãd je poli šãerê u Zãgrebu.*)

tìn hũje – utoliko gore (*Tìn hũje ko ne põjdeš mẽdigu.*)

slãma

kãko slãma – neukusno jelo (*Kãko slãma su uvì fažolèti.*)

mlãtiti prãznu slãmu – bez smisla priãati (*Mlãti prãznu slãmu, nìš od tèga.*)

slãma u glãvi – nije pametan, praznoglav (*Nãnke da ìma slãmu u glãvi da nìš ne mõre zapoštãti.*)

slìkati

mõreš se slìkati – neostvarivo; ništa od toga; neće biti tako (*Mõreš se slìkati, biãiklètu ti òn sìgurno ne tornã nãzad.*)

slìp

ustãti slìp – nepismen, zatan (*Mõre òn põjti kãmo god ãẽ, ma je ustã slìp.*)

slũžen

ãeš bìti slũžen – bit će ti dobro uzvraãeno, bit će prenesena pozdravna poruka (*Vero ãu je pozdrãviti, ãeš bìti slũžena.*)

smìh

bižì smìh – nsmijava se tko (*Na tõ mi je jãko biža smìh.*)

nì do smìha – stvar je ozbiljna (*Nãnke mãlo mi nì do smìha, ìman strãha za nìh.*)

popištãti se od smìha – jako se smijati (*Popištãla san se od smìha kad san je vìdila na motõru.*)

pràsnuti u smîh – glasno se nasmijati (*Nîsan ozdâvna nikêga čûla da je tâko pràsnuja u smîh.*)

pûknuti od smîha – veoma smiješno; glasno se smijati (*Učêra sãn pûkla od smîha kad se unî mâli iz Krnîce maškarâ u žênsku.*)

smřt

kako smřt na gòdišnjem òdmoru – izmučen (*Lučãno izglêda kako smřt na gòdišnjem òdmoru.*)

na smřt mi se spî – jako mi se spava (*Grên zâjno u pòstelju, na smřt mi se spî.*)

poslàti u smřt – biti odgovoran za nečiju smrt (*Nikî ga je poslâ u smřt, nîkad pòkle se nîš nî znâlo.*)

snîg

bija kako snîg – jako bijel, čist (*Nòge su ti bile kako snîg.*)

lãnjski snîg – prošlost, nepovratnost (*Sãn mòga, sãn, i tèči, ma to je lãnjski snîg.*)

snòp

pàsti kako snòpi – više osoba je palo (*Svî do jenêga su pàli kako snòpi.*)

sò

hîtati sò u môre – nepotrebno trošiti (*Ne râbi njin hîtati sò u môre, to je prevîše.*)

nîma sòli u glâvi – ne rasuđuje (*Nîma òn nãnke mào sòli u glâvi kad se tâko gubî po sêlu.*)

sò na ràni – mučiti *koga* teškim uspomnama (*Te mòlin, ne stâvljaj mi sò na rànu.*)

stâviti sòli na rêp – uzaludno hvatanje ili nadmudrivanje, ne može mu ništa *tko* (*Mòreš zêcu stâviti sòli na rêp pàk češ ga ulovîti.*)

spàs

ni mu bìlo spàsa – nema pomoći *komu* (*Ni mu bìlo spàsa, je nočàs ùmra.*)

spêža

hîtiti se u spêžu – trošak, izdatak (*Su se z nôvon vitûron hîtali u spêžu.*)

mâle spêže – iziskuje male troškove (*Stâra je mâle spêže, nîš ne špendîva.*)

splòšan

bîti splòšan – nije izbirljiv (*Ti mâli je nãpro splòšan, svè pojîde ça se skûha..*)

spodobâti

nikêmu spodobâti – nalikovati *komu* (*Mâli spodobâ dîdu, vèri je dîd, ànke grê kako òn.*)

spûž

vûçi se kako spûž – sporo hoda *tko* (*Mòvi se, ça se vûčeš kako spûž!*)

srâm

prëz srâma i prëz strâha – drsko (*Prëz srâma i prëz strâha je dôša poli tîh ljûdi kako da nîš nî bîlo.*)

srâm te bîlo – srami se (*Srâm te bîlo, ça si tô učinïja!*)

umrîti od srâma- jako se sramiti (*Ja bin ùmrla od srâma da njîn tâko rëčen.*)

srânje

ïsto srânje – jednako loše (*Kâko gòd ubrnêš, ïsto je tò srânje.*)

vëliko srânje – loša situacija (*Sâd je dôšlo vëliko srânje, vëro od nîčesa.*)

sràti

sràti kvàke – pričati besmislice (*Fïni, ne sêri kvàke!*)

sràti na tânko – oskudijevati (*Kâd špendâ plâču, çe sràti na tânko.*)

sřce

imâti mëko sřce – biti samilostan (*Kâko ça je têta Nâda imâla mëko sřce, ne znân ki je tâko imâ.*)

imâti širòko sřce – dobar, srdačan (*Marïja je vâjk za svè njîh imâla širòko sřce.*)

kolïko ti sřce želï – koliko želiš (*Bin ti dâ mëndul, hï ìman kolïko ti sřce želï.*)

ležâti na sřcu – jako je stalo (*Več ozdâvna njoj òn ležï na sřcu.*)

nîmati sřca – nemati razumijevanja za koga (*Nî imâla sřca za nînega.*)

prëz sřca – bezosjećajan (*Nêče ti uprostïti, òna je prëz sřca.*)

prirêsti sřcu – zavolio je koga tko (*Martîna mu je prirêsla sřcu.*)

rûku na sřce – iskreno govoreći (*Rûku na sřce, bòlje da njîn dâš šòlde nêgo çâ drùgo.*)

slomïti sřce – povrijediti nečije osjećaje (*Mu je slomïla sřce, sad je sâmo dôma, brîžan i sâm.*)

sřce je skočïlo u pête – jako se prestrašio tko (*Si me prënuja, sřce mi je skočïlo u pête.*)

sřce na mïstu – ispunjena želja (*Sâd njoj je sřce na mïstu kad su se uženïli.*)

stïšlo me sřce – osjećaj tjeskobe, tuge (*Vâlje me stïšlo sřce kad san çûla da ìma vëliku fëbru.*)

ubeçâti sřce – zavjetovati se (*Mladič je mlâdoj ubeçâ sřce.*)

uzïmati h sřcu – ozbiljno shvatiti, jako osjetiti (*Nemôj to uzïmati h sřcu.*)

sriča

imâti vïše sriče nêgo pâmeti – uspjeti zahvaljujući vïše sluçaju i sreći nego svojim zaslugama (*Lîpo mu je, ìma vïše sriče nêgo pâmeti.*)

kâmo sriče – da je bar tako bilo (*Kâmo sriče da se nîsu uženïli.*)

lampâti od sriče – jako sretan je tko (*Mârko je danâs vïdija Marïju, svï lampâ od*

sriče.)

na svù sriču – srećom (*Na svù sriču je svè fìnulo dôbro.*)

sriča u nesriči – u neugodnoj situaciji ugodno je *što*; ispalo je dobro, sretan završetak
(*Sriča u nesriči da nî bilo gòre i da je sàda žìv.*)

srîda

ča jê po srîdi – o čemu se točno radi (*Ča jê po srîdi da si tâko dešperâna?*)

čîsta srîda – pepelnica, početak korizme (*Na čîstu srîdu se kùha slânac.*)

stančunîvati

stančunîvati na dũgo i na širòko kako kùma Mîcka – objašnjavati (*Kùma Mîcka je
znàla stančunîvati na dũgo i na širòko.*) **v. Mîcka**

stâro

bîti po stâru – uvijek isto; ista situacija; isto stanje (*Je čâ nõvega poli vàs, eli ste svì
po stâru?*)

stâti

pûšti stâti – sigurno, naravno, neka (*Pûšti stâti, dôbro će nân dôjti tâ lušijêra.*)

stîna

od stinê – bezosjećajan (*Kako da je mâtî bila od stinê, ni je stîla nàzad dõma z
ditèton ko se prije ne užèni.*)

pàla je stîna z srca – osjetio je olakšanje (*Pàla mu je stîna z srca kad je čũja da je brât
žìv.*)

třd kako stîna – tvrd je *tko* (*U Ràklju su ljûdi bìli třdi kako stîna.*)

žîva stîna – čvrst čovjek (*Kàd njèga ìmaš prid sòbon, kàko da vidiš žìvu stînu.*)

stîti

kàko kòli čèš – ne trebaš (*Ne bìn pòšla danàs s tòbon u grâd. Kàko kòli čèš.*)

làko čèmo – bezbrižno (*Ti si mào učìnjen na „làko čèmo“.*)

stô

òrko stô – kletva (*Òrko stô, čà dèlaš pod pòsteljon?*)

stolîca

sidîti na dvî stolîce – dvoičan, licemjerman (*Bõga ga poznâmo, odvâjk sidî na dvì
stolîce.*)

steplîti stolîcu – učiti (*Bi bilo vrîme da stèplîš stolîcu i pòjdeš nà ti ìspit.*)

strâh

nî strâha – nema sumnje (*Nî strâha da se nêče snâjti na nõven dèlu.*)

pùn strâha – jako zabrinut (*Sàn pùna strâha kàko će ta bòlest fìnuti.*)

strâh i trèpet – veliki strah (*Ta učitèljica je bila strâh i trèpet.*)

strâh ìma vèlike òči – strah çini situaciju još strašnijom (*Sìnko môj, fòrši nì tâmo bìlo nînega, ma znâmo da strâh ìma vèlike òči.*)

strâh je vrâgu brât – strah nije bezazlena stvar (*I bòlje ti je da si se tornâ dõma, strâh je vrâgu brât.*)

strâh u kòsti – veliki strah (*Bùdi prâvi, çu ti ja stâviti strâh u kòsti.*)

umrìti od strâha – jako se bojati (*Sàn učèra ùmrla od strâha kâko je mâli iz Bolovâna pasâ na motôru.*)

strân

põjti na strân – obaviti veliku nuždu (*Jùšto je pòša na strân, zòvi ga màlo kašnìje.*)

strâna

dõbra strâna – ono što je pozitivno na *komu* ili *çemu* (*Od besìde je, to je njeğòva dõbra strâna.*)

drùga strâna medâlje – nešto sasvim suprotno (*Hòmo sâda çùti i drùgu strânu medâlje.*)

držâti se po strâni – kloniti se *çega*, ne miješati se u *što* (*Ste vîdili kâko se òna držì po strâni, nìš ne govòri i, bìmo rèkli, ne izjašnjâva se.*)

strîla

strîla ù te hìtila – grom te ubio, kletva (*Strîla ù te hìtila, kad si tâko porèdan!*)

stròj

stâviti u stròj – dovesti u red *koga* (*Mâli, çu te jâ stâviti u stròj!*)

stvâr

dèlati unê stvâri – voditi ljubav (*Ni hì nìderi, su sìgurno pòšli dèlati unê stvâri.*)

dobìti stvâri – dobiti mjesecnicu (*Ne mòren pòjti na môre jer san dõbila stvâri.*)

gõtova stvâr – završilo je (*Ne mòre se vîše nìš učiniti, to je sâd gõtova stvâr.*)

tò nì mâla stvâr – to je važno (*Tò nì mâla stvâr da je svè plâtija.*)

upr̀skati stvâr – sve pokvariti (*Ça si nânke dõša, upr̀ska si stvâr.*)

uzèti stvâri u svòje rùke – preuzeti situaciju (*Nârod je ùzeja stvâr u svòje rùke.*)

stvòren

bìti stvòren – sposoban je *tko* (*Vîruj mi, stvòren je za tò dèlo.*)

sûd

potèzati se po sûdu – biti stranka u sudskim sporovima (*Takòvu jòš nìsmo vîdili, smìron se potèže po sûdu.*)

sûh

sûha křpa na dnù môra – nešto nemoguće (*To da çeš pòjti u Amèriku je kako sûha křpa na dnù môra.*)

sũho

ustãti na sũho – ostati bez novaca (*Nĩš sãda nẽĉemo kupovãti, ustãli smo na sũho.*)

sũnce

ĉapãti mãlo sũnca – izaći nakratko na sunce (*Grẽmo do Kalavõjne ĉapãti mãlo sũnca.*)

ĉĩst kako sũnce – ĉastan, bez greške (*Njẽga ũzmi za kũma, õn je ĉĩst kako sũnce.*)

na sũnce s tĩn – iznijeti nešto na vidjelo (*Kad si vẽĉ põĉela o tẽn kušeljãti, na sũnce s tĩn.*)

zũbato sũnce – sunce koje ne grije; sunce zimi (*U antõšnjaku je vãjk zũbato sũnce.*)

sunĉeistõk

za sunĉeistõka – u zoru (*Jõš za sunĉeistõka su gonĩli blãgo u pãšu.*)

sunĉezãhod

za sunĉezãhoda – u vrijeme zalaska (*Vẽĉ za sunĉezãhoda su pãrtili zgõron.*)

sũza

ĉĩst kako sũza – besprijekoran (*Štãbeja je i ĉĩst kako sũza.*)

gũtati sũze – zadržavati suze (*Brĩžna, gũtala je sũze kad je hođila kjã.*)

ne puštĩti sũzu – ne zaplakati (*Ni puštĩla sũzu za mũžon.*)

ronĩti gõrke sũze – gorko zaplakati (*Ronĩla je gõrke sũze kad je põša z drũgon divõjkon.*)

smĩjati se do sũz – jako se smijati (*Sĩnoĉ smo se smĩjali do sũz kad smo vĩdili Sũrega, Krĩštu i Drãgana od Zõre na filmu.*)

sũze svẽte Lũce – ljekovita izvorska voda iz Skitaĉe na Labinštini (*Smo bĩli na Skitãĉi i nãšli sũze svẽte Lũce.*)

svãt

stãri svãt – najistaknutiji svat određenom ulogom (*Na svãken pĩru zõvu jũšto njẽga nẽka bũde stãri svãt.*)

svetĩca

ĉinĩti se svetĩcon – praviti se nedužnom (*Vĩdila san je uĉẽra, ĉinĩla se svetĩcon, kãko da jã ne znãn kã je i ĉã je.*)

za Svetĩcu – na Malu Gospu (*Za Svetĩcu odvãjk kũhamo kãpuz.*)

svĩĉa

drĩti kako svĩĉa – ravan ĉovjek (*Tũdorovi su bĩli visõki i drĩti kãko svĩĉa.*)

držãti svĩĉu – pratiti dvoje; pratiti nekoga kada to ne treba; dežurati kada nije potrebno (*Di su dvã, ne rãbi trẽti, ĉa biš njĩn dũža svĩĉu?*)

se ugãsija kãko i svĩĉa – umrijeti bez patnje (*Bãba je imãla devedesõt lĩt kad se ugãsila kako i svĩĉa.*)

sviràla

svîriti u ìstu sviràlu – slagati se s kim (*U zàdnje vrîme ôni svîre u ìstu sviràlu.*)

svît

dôjti na svît – roditi se (*Segùtra je na svît dôšla jena mâla .*)

kàmo grê ti svît – što se događa (*Ja ne znân kàmo grê ti svît.*)

klâtiti po svîtu – lutati (*Se i ôn naklâtija po svîtu.*)

krâj svîta – smak svijeta (*Stê vîdili kê je teplînja, to je krâj svîta.*)

nî prîko svîta – nije daleko (*Bîš mi pòšla u butîgu nîšto kûpiti, nî prîko svîta?*)

nîš na svîtu – baš ništa (*Nîš na svîtu nî dðbija od starîjih.*)

pôjti po svîtu – otputovati (*Bârba Nâne je pòša po svîtu.*)

pôjti na drùgi svît - umrijeti (*Bôg ga pomîluj, pòša je na drùgi svît.*)

svà vòjska svîta – svi ljudi na svijetu (*Da dôjde svà vòjska svîta, nêču pôjti kjà.*)

svît se ubràča – pozlilo je komu (*Kàd se vrtila, svî svît njoj se ubrnùja.*)

vîditi svîta – proputovati mnoge krajeve (*Kàd je navigâ, vidîja je svîta.*)

za nîš na svîtu – nipošto (*Za nîš na svîtu nê bin dâla mâlu Nêru.)*

za svè na svîtu – ni u kojem slučaju, nipošto (*Za svè na svîtu nê bin dâla uvê brêke.*)

svôj

dôjti na svôje – sve se sredilo (*Tornâli su mu šòlde, sàd je dôša na svôje.*)

nî svôj – otkaćen (*Nî svôj ni ôn svâki dân.)*

svâki znâ svôju – svatko najbolje zna kako mu je (*Tî mène ne kapîš, svâki najbðlje
znâ svôju.*)

svôji na svojèn – u svojoj kući (*Mi smo ôde svôji na svojèn ozdâvna.*)

šajèta

kàko šajèta – jako brzo (*Je tèka kàko šajèta.*)

kàko šajèta z vèdrega nèba – potpuno iznenađenje (*Je dotèka kàko šajèta z vèdrega
nèba.*)

šajèta û te hîtila – kletva (*Šajèta û te hîtila, pûšti me na mîru!*)

šansa

nêma šanse – ni u kojem slučaju (*Nêma šanse da sùtra pôjden u Pûlu.*)

šantaâna

tûći šantaânu – gladovati (*Stâri je ùmra, više nî šòldi i sàd će tûći šantaânu.*)

šenàc

kàd se lăčan šenàc najî – siromah zaboravlja da je bio gladan; zaboraviti kako je bilo
(*Sàd su kàko lăčni šènci ki su se najîli, su zabîli da su svâki dân bìli lăčni.*)

šerijo

držati se šêrijo – praviti se ozbiljnim (*Čã se tâko držiš šêrijo?*)

za šêrijo – za ozbiljno (*Za šêrijo san ti tô rëkla, ôni se žëne.*)

šêsta

nî na šêsti – nije normalan (*Vîdila sãn zâjno da ôn nî na šêsti.*)

šëmule

pôjti u šëmule – poseniliti (*Zasvîn je pôša u šëmule.*)

škarancija

škarancija te stîsla – kletva, nedaće i bolest te stisle, kletva (*Škarancija te stîsla, čã si pôša tôte pâlii ôganj!*)

škërac

dëlati škërac – pozliti, šteti *komu što* (*Fažô mi vâjk načîni škërac u štùmigu.*)

mîga škërci – ozbiljne stvari (*Mîga škërci s tõbon!*)

ubrnûti na škërac – okrenuti na šalu (*Smð nîku vëčer morãli ubrnûti na škërac jer bi se ôni dvã bìli vrëda poprëhtali i svãdili.*)

za škërac – za šalu (*To san rëkla za škërac, ne zasprãvlje.*)

škîfo

dëlati škîfo – íci na živce (*Dëlaš mi škîfo, fîni!*)

škôla

fînuti vëlike škôle – obrazovana osoba (*Čovîk je fînuja vëlike škôle.*)

grê škôla – dobro uči *tko* (*Mãli, ti grê škôla?*)

to mi je škôla – to je dobra pouka *komu* (*To će njîn bìti škôla za drùgi pût.*)

škřbi

nîma škřbi – ne brinuti (*Nîmaj škřbi za tô, mðreš mîrno spãti.*)

stãti prëz škřbi – biti siguran, ne brinuti se (*Stãn' prëz škřbi, ôni te iz Pûle donësti svë čã râbi.*)

škřban

bîti škřban – brižljiv, pažljiv (*Odvãjk je škřban za svòju famëju.*)

škrîpac

dôjti u škrîpac – doći u težak položaj (*Sãm sëbe je dovëja u škrîpac, mðga je pensãti.*)

škrnjòfula

dãti škrnjòfulu – čvrknuti (*Sãd ču ti dãti jënu škrnjòfulu po glãvi pãk čëš me slûšati.*)

Škrôko

kušeljàti kako Škrôko/čakulon kako i Škroko – onaj tko nadugo i naširoko priča (*Ti hi znãš povîdati, kušeljàš kãko i pokôjni Škrôko.*)

škùlja

na škülje – rupičast (*Bičve su ti na škülje.*)

škülja od gužice – čmar, anus (*Màlega ujîda škülja od gužice, ìma gūjne.*)

zâdnja škülja na sviràli – nevažan je tko (*Njîma je stâra zâdnja škülja na sviràli, ne baciljâju zâ nju.*)

škuribânda

pôjti u škuribându – završiti u mraku s nekim (*Da hi nîdan ne vîdi, pòšli su u škuribându.*)

škûr

od škûrega do škûrega – cjelodneвно (*Nikâd su dèlali u kâvi od škûrega do škûrega.*)

škûro kako u rôgu – mrak (*Vâni je škûro kâko u rôgu, pirikulôžo je hoditi sâm po čèsti.*)

škvàra

vânka škvàre – 1. nije pod pravim kutom (*Ti zîd je vâнка škvàre.*); 2. biti izvan okvira, bez reda (*Njèga nî za uzèti sòbon, nî sîguran, òn je vâjk vâнка škvàre i bòlje da ustàne dòma.*)

vřči u škvàru – dovesti u red nekoga (*Trîba ga vřči u škvàru, ne mòre se š njin vřše vlâdati.*)

šmèga

hîtati šmège – pričati doskočice, davati primjedbe (*Gèza vâjk hîta nîke dòbre šmège.*)

šòldi

čûvati šòlde za cîne dâne – štedjeti za slučaj potrebe (*Je dòbro màlo čûvati šòlde za cîne dâne, nîkad ne znâš ča će tukàti krščàna.*)

držàti šòlde u bîčvi – skrivati novac, čuvati novac kod kuće (*Stâra držî šòlde u bîčvi i nînemu nîš ne dâ.*)

hîtati šòlde – nepotrebno trošiti (*To je rèči hîtati šòlde tàmo di ne râbi.*)

hrâniti šòlde pod štramàc – sakriti, čuvati novac kod kuće (*San čùla da je hrâinja šòlde pod štramàc.*)

krâtak z šòldima – nemati dovoljno novca (*Svâki mîsec sàn krâtki z šòldima.*)

ležàti na šòldi – imati mnogo novca (*Sînko môj mîli, ležê na šòldi.*)

potûči šòlde – potrošiti novac (*Šòlde je potûka na žènske.*)

spàti na šòldi – biti bogat (*Lâko njîma, òni spê na šòldi.*)

stâviti šòlde z bânde – štedjeti (*Dòbro je svâki mîsec stâviti màlo šòldi z bânde.*)

stèsti kakòvo šòldo – zaraditi novac (*Sàn pòša na dèlo ko bîn stèpa kakòvo šòldo.*)

šòldi do kròva – imati puno novaca (*Si vîdija ku vitûru vòzi Râdovan, ìma šòldi do kròva.*)

šoldi se štřču – novac se brzo troši (*Làko će se špendàti, šoldi se štřču.*)

šoldi su mu u paljarìci – čuva novac kod kuće, a ne u banci (*Stàvija je šolde u paljarìcu da nìdan ne znâ za njìma.*)

špârati šolde – štedjeti (*Nìkud ne grên, špâran šolde.*)

těči za šoldima – zarađivati (*Andrěj smìron tèce za šoldima, po cìle dâne ga nì dòma.*)

ubrãčati šolde – ulagati (*To je mājstor kî znâ ubrãčati šolde.*)

vrãgu šolda od nìkud – bez ikakvih prihoda (*Jâ ne znân kâko žìve, nìmajù vrãgu šolda od nìkud.*)

špâg

drìto kâko po špâgu – íci ravno, bez skretanja (*Hòj sàmo nâprid, drìto kâko po špâgu.*)

kâko po špâgu – bez ikakvih poteškoća (*Vèro smo làko raspìlili dřva, kâko po špâgu.*)

stàviti špâg òko vrâta – objesiti se (*Si je stàvija špâg òko vrâta, se domìšljate tège?*)

špâg òko vrâta – biti u velikim teškoćama (*Jâko mi je têsko, ìman špâg òko vrâta.*)

štajûn

svè po štajûnu – sve u svoje vrijeme (*Kùme, svè grê po štajûnu, tâko i uvò sèno.*)

štikadènte

tànak kâko štikadènte – poput čačkalice (*Mâla je tànka kâko štikadènte.*)

štõrija

vâjk pričìža štõrija – uvijek ista priča (*Š njìn je vâjk pričìža štõrija, nèce se gambijàti.*)

stâra štõrija – nešto već svima poznato (*To je stâra štõrija, svì znâmo da su se ozdâvna rastàvili, a jòpet grêdu jedàn poli drùgega i dèlaju šupidèce..*)

štrãda

dèlati štrãde – stvarati nered (*Njojì sìn dèla sâme štrãde, ne fini tò dõbro.*)

štùmig

dìže se štùmig – povraćati, gaditi se (*Na takòve ljùde mi se dìže štùmig. Sàn pojìla nìšto ča mi je učinìlo slàbo, vâlje mi se dïga štùmig.*)

ìma štùmig – nije sklon gađenju (*Bõga ìma i òn štùmig kad će tò ìsti.*)

na prâzan štùmig – gladan, natašte (*Ne hòj na dèlo na prâzan štùmig, pojì nìšto.*)

prìko štùmiga – gaditi se komu što (*Prìko štùmiga mi je tò nânke glèdati.*)

škèrac u štùmigu – mučnina u želucu (*Sàn pojìla crnogõrke, naçinlìe su mi škèrac u štùmigu.*)

štùt

bíti štùt – pametan (*Se zājno vīdi da je štùto to dīte.*)

štùt kàko Pázda – pametan kao Pazda (*Ti si štùt kàko Pázda, se je domīšljaš?*)

šùpalj

iz šùpljega u prázno – uludo nešto činiti (*Smīron šòlde primīštan iz šùpljega u prázno.*)

šùška

svàka šùška – bilo tko (*Ča parâte da svàka šùška mòre dèlati u škòli.*)

šùšta

nīsan na šùštu – ne mogu tako brzo postupiti ili reagirati (*Ma čà van je, parâte da san na šùštu, ne mòren zājno toliko tèga regulàti.*)

šušùr

dèlati šušùr – galamiti (*Zgòr ìmaju dīca škòlu, dèlaju šušùr, a dòli je mèdig. Jòped, dīca su dīca...*)

taknùti

taknùti di ràbi – reći ono najosjetljivije (*Ìve mu je to rèka i tàka ga jùšto di ràbi.*)

tapèt

nājti se na tapètu – biti predmetom nečijih kritika (*Svàko toliko se niki ùčitelj nājde na tapètu.*)

tīč

ne fàli mu ni od tīča mlīka – ima sve što poželi (*I previše ìmaju, ne fàli njīn nī od tīča mlīka.*)

òrko tīč – kletva u obraćanju djetetu (*Òrko tīč, čà si tò fabrikà, si se popišà?*)

pò tīča - pò mīša – šišmiš (*Nocàs, dòk san pīsala, pò tīča – pò mīša mi je zletīlo kroz barkùn u hīžu.*)

tīlo

mřtvo tīlo – mrtvac; nemoćan je tko; biti u nesvjesti; (*Kàko mřtvo tīlo je pà dòli.*)

svèto tīlo – hostija (*Sàn se učèra pričèstila, svèto tīlo bi bìlo tīlo Ìsusovo.*)

tīrati

tīrati svòje – biti tvrdoglav (*Ne mòreš mu nīš dokàzati, vàjk tīra sàmo svòje.*)

tlàk

dīzati tlàk – uzrujati (*Sīnoč mi je dīga tlàk kad je rèka da mu ràbi jòš šòldi.*)

tòčka

i tòčka – i gotovo (*Tòte nī čà više za rèči, i tòčka!*)

Tòma

nevīrni Tòma – sumnjičav čovjek (*Dīn da ga je puštīla, mà ti si nevīrni Tòma, nīš mi*

ne vèruješ.)

tòp

zaspàti kàko tòp – čvrsto zaspati (*Ma san zâspala kàko tòp, nîsan čùla grmìti.*)

tôteka

tôteka san te čèka – bio sam u pravu (*E, tôteka san te čèka, si vîdija da nî tâko!*)

tovàr

dèlati kàko tovàr – raditi naporno (*Po cìle dâne stâri dèla kàko i tovàr.*)

kàko bõjži tovàr – jako dobra osoba (*Takõvega nî blîzu, on je kàko bõjži tovàr, svì ga vòle.*)

tovàr se na Ůčki sledìja – jako hladno je komu (*Ti je zîma kàko da se tovàr na Ůčki sledìja.*)

tovàr ti glâvu nõsi – glup (*Nîš ne pensâš, tovàr ti glâvu nõsi.*)

trdoglâv kàko tovàr – jako tvrdoglav (*Još se nîsi navàdija tu abecèdu, trdoglâv si kako tovàr!*)

trbùh

bolí trbùh od smîha – glasno se smijati (*Prikučèra me bolíja trbùh od smîha kad je pripovîda pod ladõnjon.*)

imâti trbùh – biti trudna (*Marija ìma trbùh, bi imâla u novèmburu rodìti.*)

põjti z trbùhon za krùhon – otići u svijet u potrazi za poslom (*Svi Puntèrkini sñni su pòšli z trbùhon za krùhon, sâmo Íve je ustâ dõma.*)

z trbùhon do zubî – visoki stupanj trudnoće (*Z trbùhon do zubî je sîla u vitûru i pârtila kjä.*)

třdo

držâti třdo – ne popuštati (*Stâra drží třdo, ôna zapovîda.*)

trentaũno

čapàlo ga je trentaũno – nepredvidivo se promijenio u ponašanju (*Danãska je dõšla kročèrõša pô nj, čapàlo ga je trentaũno, je põša na vrh krõva od hìže.*)

trèpavica

postâviti se na trèpavice – nemoguće je nešto postići (*Nãnke da se postâviš na trèpavice, šòlde ti ne dãn.*)

třnj

bíti na třnji – nestrpljiv je tko (*Dìca su rèkla da te dôjti dõma u õsan ûr, sãd hi još nî i vèro smo na třnji dõk ne rivàju.*)

sidìti kàko na třnji – nervozno čekati (*Sidìn kako na třnji, čekãn da mi se jãve iz špitãla.*)

třnj u òku – velika smetnja (*Sùsed njin je třnj u òku.*)

tròšak

hìtiti se u tròšak – imati velike izdatke (*Z hìžon smo se hìtili u tròšak, ne znân kâko ćemo svè nânke plâtiti.*)

trûbiti

čã trûbiš – gubljenje vremena (*Čã trûbiš, ne grêš čã dèlati?*)

tukâti

kâko tukâ – kako treba (*Lîpo si rëkla, kâko tukâ.*)

ubìti

da me ùbiješ – nikako, ni u kojem slučaju (*Da me ùbiješ ne mòren se domìsliti kako se zvâla učitèljica u Bužaròlovoj škòli. Fòrši Emîlia...*)

ubečânje

pûsta ubečânja – obećanje koje se neće ostvariti (*Tò čã njoj je rëka, ma to su njegòva pûsta ubečânja.*)

ubüčen

na plâho ubüčen – neprimjereno odjeven (*Pûše jâka bûra, a ôna je na plâho ubüčena.*)

učëra

nî od učëra – imati životno iskustvo, ne biti naivan (*Čã parãš, nîsan jâ od učëra?*)

Účka

tovâr se na Účki sledîja – jako hladno (*Ti je zîma kâko da se tovâr na Účki sledîja.*)

v. tovar

Účka ìma kâpu – vrh Učke je u oblacima, bit će kiše (*Ste viðili kakòvu je kâpu učëra Účka imâla?*)

viði se z Účke – jasno je (*Bòga se z Účke viði da je jòpet zbâbna.*)

ùdica

hìtiti ùdicu – pokušati pridobiti koga za sebe (*Je hìtija ùdicu, a njëmu je màlo bìlo potrîba.*)

ufišacijôn

ìma ufišacijôn – opsjednut je (*Od lâni ìma ufišacijôn da će njoj nikî uzëti šòlde.*)

ùho

čùti na svòje ùši – osobno nešto čuti, uvjeriti se u što (*Bòga sãn na svòje ùši čùla da te nâšega pòpa primìstiti iz Râklja u Bârban.*)

dôjti do ušî – doznati (*Nan je dôšlo do ušî da bi zâprli škôlu.*)

gõri uši – uzvik ohrabrenja i poticaja (*Se domîšljate unê pjësme od Frãnci Blãškoviãa, Gõri uši, Vinetû?!*)

imãti klêmpave uši - (*Je rêka da ima klêmpave uši i da ãe põjti na operãciju.*)

jedãn drùgemu do ušî – jedan manji od drugoga, meðu njima je mala razlika po godinama (*U famëji ìmaju ãûda dicê, svê su jedãn drùgemu do ušî.*)

na jêno ùho unûtra, na drùgo vãnka – ne mariti za ono o ãemu se priãa i što se ãuje (*Njõj je svejêno ãa ãe kî rêçi, na jeno ùho unûtra, na drùgo vãnka.*)

napùniti uši – pokušati uvjeriti koga u što (*Mûçi jeno mãlo, si mi uši napùnija.*)

ne vèruje svojìn ušî – ãuti nešto nevjerovatno (*Nîsan mògla vèrovati svojìn ušî da se tâko ubolîja.*)

nî mu se ulovîla ùha – nije mu se svidjela (*Svî smo parãli da ãe je zvãti na kafê, ma mu se nî ulovîla ùha.*)

pasãti krõz uši od ìgle – jedva postîci ili uãiniti što; jedva se izvuçi tko (*Uvî pût san se zvûkla i pasãla kroz uši od ìgle, drùgi pût ne bûde tâko.*)

potèzati za uši – nekoga kazniti (*Nikãd su u škôli ãîcu potèzali za uši, danãs ni tãga.*)

probîti uši – vikati (*Çã toliko viãeš, si mi probîja uši.*)

sidî na ušî – nepažljiv (*Ça si u škôli sidîja na ušî da ne znãš ãa se ìmaš za navãditi!)*

spî na ušî – ne sluša, ne ãuje pozive (*Çã spîš na ušî, ne ãûješ ãa san ti rêkla?!*)

tãnkega ùha – dobro ãuje (*Brêki su tãnkega ùha, sve zãjno ãûju.*)

uprãti uši – ne ãuti (*Upêri si uši pa ãeš drùgi pût svê ãûti.*)

zaãepîti uši – ne željeti ãuti (*Ça si zaãepîja uši, ne želîš ãûti ãa ti ìman za rêçi?!)*

ulãšto

dõjti na ulãšto – živjeti kod žene (*Barba Martìn je põša stãti u Viškõviãe na ulãšto poli ženê.*)

umrîti

nî jõš bîja za umrîti – prerano je umro (*A brîžan je bîja mlãd, nî jõš bîja za umrîti.*)

stãti za umrîti – biti jako bolestan (*San ãûla da ôn stojî za umrîti, jãko mi je žã, smõ skûpa hodîli u Krnîcu u škôlu.*)

uprãti

dõbro uprãti – ukoriti koga (*Ma ga je dõbro õprla, je mòga muããti.*)

ûra

beãta ûra – pravi trenutak (*Beãta ûra da su ustãli dõma, ko nê bi hî bîlo nêvrime na pûtu ãapãlo.*)

dôbra ûra – pun sat, a možda i malo više (*Smo hodili dôbru ûru za zdôlu.*)

jÛšt kâko ûra – točan (*Ma si jÛšt kâko ûra, nisan te râbila čekati.*)

sâda je ûra – sada je prilika (*Sâda je ûra da kûpimo tû zêmľju.*)

stô na ûru – jako brzo (*Ti reoplân leti stô na ûru, to je mâkina, jâ!*)

ûra zapôdne – 13 sati (*Na ûru zapôdne ćemo ũžinati.*)

zâdnja ûra – smrtni čas (*Njôj je dôšla zâdnja ûra.*)

ûrdin

dâti ûrdin – narediti (*Su tâko dâli ûrdin, morâ se dëlati prikovrêmeno.*)

ûsta

da bi pojïla ûsta kolïko ôci vïde – željeti pojesti više nego što se može, usta

(Kokošica je vâjk pensâ da bi mu ûsta mogle pojïsti kolïko ôci vïde.)

držati ûsta na smïh – biti nasmiješen (*Smïron drži ûsta na smïh.*)

hïtiti čâ u ûsta – pojesti u brzini što (*Grên hïtiti čâ u ûsta pâk se vïdimo na ïgralištu.*)

iz tvôjih ustï u bôjže ũši – neka se ostvari ono što kažeš (*Vëro nêka bude iz tvôjih ustï
u bôjže ũši i svi smo kuntëti.*)

na svâ ûsta – bez okolišanja, jako glasno (*Na svâ ûsta je vikala da će ga puštiti.*)

od ustï do ustï – širi se priča (*Od ustï do ustï je pôšlo nâprid da je ôn ukrêja pûliča.*)

otkïdati od svôjih ustï – žrtvovati se, štedjeti na sebi i dati drugom (*Matëre su vâjk
otkïdale o svôjih ustï i dâvale dïci.*)

skočiti si u ûsta – poreći rečeno (*Vrêda, vrêda je sâma sêbi skočila u ûsta i rêkla da nï
bïlo bâš tâko.*)

ûsta bižê na smïh – smije se tko (*Smïron mu ûsta bižê na smïh.*)

ûsta na bôk – nakrivljena usta (*Je imâla parâliš, ûsta su njôj ustâla na bôk.*)

ûsta na mlïko vônjaju – mlad i neiskusn (*Mâla, čâ biš ti stïla, ûsta ti na mlïko
vônjaju.*)

začepiti ûsta – oduzeti riječ, umuknuti (*Zaçëpi ûsta vëč jedân pût!*)

zavêzana ûsta – ne smjeti iz nekog razloga govoriti (*Mëni su zavêzana ûsta,
morân mučâti.*)

uškrtáčati

nâpro uškrtáčati – izvrijedati jako koga (*Vëro ga je nâpro uškrtáčala, svâčesa mu je
zgovôrila.*)

ûzma

nânke da je ûzma ûzela – nestalo je u nepoznatom smjeru (*Ne môren nâjti škâre,
nânke da hi je ûzma ûzela.*)

vâjk

ne bîti za vâjk – ima vijek trajanja (*Nîš ne mòre bîti za vâjk.*)

od vâjka – oduvijek (*Tâ stîna je odvâjka tôte, to je kunfîn.*)

vâjk jêno – jedno te isto (*Poli njèga je smîron vâjk jêno.*)

vâjka pričîžo – jedno te isto (*Nàs je svè štufâ, vâjka pričîžo nân povîda.*)

Vâle

brîžan kako Vâle Marâčin – jadan čovjek bez igdje ikoga (*On će bîti brîžan kako čà je bîja i Vâle Marâčin.*)

Valentîn

bòlest svêtega Valentîna – padavica (*Ti mâli je imâ bòlest svêtega Valentîna, bi bîja pâ dðli i nî znâ za sðbon. Svêti Valentîn, pðd svâkin gîmon pîr.*)

vânka

vânka sèbe – izbezumljen (*Jðš je vâнка sèbe, ne mòre zâbiti tu nesrîču.*)

zâjti vâнка – 1. iziçi u provod (*Večeràs ču zâjti vâнка, mòremo pðjti do Francûza?*);

2. osigurati prihod do kraja mjeseca (*Jùšto vè čèmo uvî mîsec lîpo zâjti vâнка, dôbro da smo prðdali jânjce pa čèmo za te šðlde kûpiti žîcu.*)

večèra

čekati večèru z sèla – nikada (*Sâmo ti čekaj večèru z sèla, češ se načèkati. Bðlje da sâm fini to dèlo nègo da čèka večèru z sèla.*)

vèza

bèz vèze – loše, meprimjereno, glupost (*Vèro stân tî stojî bèz vèze, bðlje ubûçi kòtulu.*)

nèma vèze – svejedno (*Nèma vèze, zapîši i tô, bðlje da je vîše tèga notâno.*)

nîma blâge vèze – ništa ne zna (*Nîma ti òn blâge vèze o tîn zâkonima.*)

vîcija

îma vîciju – mana (*Îma vîciju grîsti nõhte.*)

zâbiti vîciju – odučiti od loše navike (*Vrîme je da zâbi vîciju i da vîše ne stâvlja pîrst u nôs.*)

vîda

nîsu svè vîde u glâvi – neuračunljiv (*Ste ušervâli da mu nîsu sve vîde u glâvi.*)

vîdelo

rivâti za vîdela – stiçi prije noçi (*Sâmo se šperân da će rivâti dðma za vîdela.*)

vîk

svèga vîka – oduvijek (*Ja parân da je ti zîd na sâmen kunfînu, će bîti od svèga vîka, a òni bi tô primirîvali, slîpci jèni!*)

za mõjega vika – dok je živ *tko* (*Za mõjega vika hžža se něče prodāti.*)

za svè vike vikova – zauvijek (*Za svè vike vikova sàñ fínuja navigàti!*)

vīno

vīno na pàlicu – umjetno vino, vino dobiveno dodatkom šećera (*Se domšljaš koliko bi cùkra bìli kùpili u butīgi, kèga vràga bi z tolikin dèlali, ràbilo njin je za vīno na pàlicu.*)

vīra

na vīru i na dūšu – sigurno, potpuno (*Na vīru i na dūšu bin prisègla da je bìlo tâko.*)

pàsja vīra – izraz čuđenja (*Pàsja vīra, hòj dōli z tèga dūba!*)

prèz vīre – nečastan (*To su ljūdi prèz vīre.*)

visīna

na visīni zadàtka – bit odličan (*Dōbro će vodīti brodogrādilište, san sīguran da će bìti na vīsini zadàtka.*)

visòko

držàti se na visòko - praviti se važnim (*Njèza se vājz držàla na visòko.*)

z visòka – uobraženo (*Njèza ga je vājz glédala z visòka.*)

vītar

hītiti u vītar – protratiti (*Je i Mârio hītija u vītar tolika līta na brōdu.*)

kâko vītar puše – mijenjati stavove prema prilikama (*Vèro te manjīne su kâko vītar pūše u polītiki.*)

pūšu dōbri vītri – povoljna je situacija (*U zàdnja dva–tri līta pūšu dōbri vītri ča se turīsti u Ràklju tīče.*)

znân odkùd vītar pūše – znati tko je to pokrenuo, otkriti uzrok čega (*Kàd pōli njèga vīdiš ča svè dèla, zājno znân odkùd vītar pūše, a znâ se kâko će i fīnuti.*)

vōda

nèka te vōda nōsi – pustimo sad to (*Nà ti stō kùn, nèka te vōda nōsi!*)

povèsti žèdnega prīko vodè – napraviti od koga budalu (*Si vīdija da hi je šěj povèja žèdne prīko vodè.*)

svī u jènoj vōdi – jako znojan (*Nočàs nīsan mōgla spàti, svà sàñ bìla u jènoj vōdi.*)

u vōdu su pàle svè šperânce – propalo je sve (*A jà, sīn je pōša stàti u grād, su i njīma u vōdu pàle svè šperânce.*)

vōda je dōšla do gřla – postalo je preopasno (*Čūda je dūžan na svè bānde, sad je vōda dōšla do gřla i me mu bānka uzèti hžžu.*)

znàti kako vōdu pīti – odlično znati (*U škōli vājz svè znâ kâko vōdu pīti.*)

žédnega priko vodê povèsti – prevariti koga (*Marìja je vèč bìla zbàbna kàd su se
uženìli, žédnega ga je priko vodê povèla.*)

vòdovod

žàliti se ùpravi vòdovoda – beskorisno je što (*Vìše nànke kurijèra za Ràkalj ne vòzi,
mòremo se žàliti ùpravi vòdovoda.*)

vòjska

svà vòjska svîta – svi ljudi na svijetu (*Da dôjde svà vòjska svîta, nèçu pòjti kjà.*)

vòlja

bòjža vòlja – tako mora biti (*Čìmbre se nì tornà z bròda, to je bìla Bòjža vòlja.*)

do mìle vòlje – koliko god se želi (*Do mìle vòlje mòreš ìsti tu salátu, ne udebèliš se,
nè.*)

dràge vòlje – vrlo rado (*Dràge vòlje bin ti dàla jàja za pod kòčku, ma nìman pèteha.*)

nìma vòlje za nìš – apatičan (*U zàdnje vrìme nìman vòlje za nìš.*)

pòjti po vòlju u Savičèntu – dobiti poticaj (*Stàri ljùdi su govòrili da trìba pòjti po
vòlju u Savičèntu.*)

priko vòlje – nerado (*Priko vòlje mu je posùdila màkinu za škicàti bràjde.*)

zgubìti vòlju – bezvoljan (*Zasvìn je zgubìja vòlju hodìti pòli svojìh zrmàni.*)

vrâg

a vidiš vrâga, ki bi rëka- tko bi pomislio (*A vidiš vrâga, ki bi rëka da će se njìh dvà
uženìti.*)

bìti vrâgu na pùtu – napušten od svijuju (*Ozdàvna je ta màla vrâgu na pùtu.*)

bižàti kàko od vrâga – izbjegavati koga ili što (*Odkàd je dòbija hàrtu da je krìv, od
svìh bižì kàko od vrâga.*)

bìže od vrâga – jako brzo (*Je ùša sprìd njìh bìže od vrâga.*)

čapàti vrâga – oboljeti (*Bìš vrâga mòga čapàti tôte na vitru ko se ne bùdeš čùva.*)

dòša je vrâg po svòje – stigla je zaslužena kazna (*Ča je parâ da nìkad nèče umrìti, je
dòša vrâg po svòje.*)

hìtiti s vrâgon – ostaviti (*Hìti s vrâgon ti šumprèš, vidiš da ne dèla.*)

hùji od vrâga – vrlo zločest (*Porèdan si, ànke hùji od vrâga!*)

ìma tôte nìkega vrâga – ima u tome istine (*Sàn znàla da ìma tôte nìkega vrâga kàd je
pòkle čùda vrìmena dòšla u Pàpine.*)

iskàti vrâga – izazivati nesreću i neugodnost (*Ìščeš vrâga, ustàni dòma, ne hòj na dèlo
s fèbron.*)

kàko da je vrâg u njèmu – nekontrolirano se ponaša tko (*Nìma mìra, kàko da je vrâg u
njèmu.*)

kàko za vrâga – kao za inat (*Kàko za vrâga ne želî nîš poslûšati.*)

kèga vrâga – zbog čega (*Kèga vrâga Žèljko Zvonârov dèla na krôvu?*)

lîpega vrâga – nebitno, nevažno, zanemarivo (*A bèn, lîpega vrâga njin je donèsa iz Mèrike, rîže kî se u nàlijonu kùhaju!*)

nî vrâg da je tâko – nije valjda (*Nî vrâg da je i mâli pòša š njîma na bârku po uvèn nèvrimenu?!)*

po vrâjžu – slabo (*Kumpâre, kâko si? Po vrâjžu...*)

pojîsti vrâgu ròge – biti pohlepan, puno jesti (*Kokošîci san jedanpût sfrìgala pêt jâji, poîja bi bîja vrâgu ròge.*)

prodâti vrâgu dûšu – loša osoba (*Je porèdna, nânke da je pròdala vrâgu dûšu.*)

puštîti s vrâgon – ostaviti (*Pûšti ga s vrâgon, drùgo ne meritâ!*)

s vrâgon – k vragu (*S vrâgon neka grêdu svî čistî, sàñ hî štùfa.*)

to je îsti vrâg – to je jedno te isto (*Špendâš šòlde danàs èli sùtra, to ti je îsti vrâg.*)

tô vèro nî bez vrâga – to nije bez razloga (*Pòšli su skùpa u Zâgreb, da grêdu kupovâti nîku ròbu, to vèro nî bez vrâga, çâ ôni dvâ ìmaju skùpa kupovâti?)*

vrâg bi (çe) ga znâ(ti) – ne zna se (*Vrâg bi ga znâ zâšto ne mòre dôjti dõma.*)

vrâg je u njêmu – nekontrolirano se ponaša (*Vèro je vâlje vrâg u njêmu da nînega ne poslûša.*)

vrâg lîg – nimalo (*Vrâg lîg njoj ne dâñ, nîš ne meritâ.*)

vrâg me ùza ko nî tâko – kunem se da je tako (*Vrâg me ùza ko nî tâko, çeš vîti da je ùzela dîcu i pârtila kjâ iz Râklja.*)

vrâg nî dâ mîra – nemiran, nešto ga tjera u napast (*Vrâg njoj nî dâ mîra pa ga je pòšla iskâti.*)

vrâg te ùzeja – odnio te vrag (*Vrâg da bi te ùzeja!*)

vrâg ti ùza sùnca kô nâ te svîti – kletva, neka ti bude sve crno i zlo (*Vrâg ti ùza sùnca kô nâ te svîti kâd si tâko nètomaran.*)

vrâgu mîrve – ništa (*Ne dâñ njoj vrâgu mîrve krùha, ne meritâ.*)

vrâgu na pûtu – prepušten nedaćama; vrlo nepovoljna situacija (*Njegòva žena je vrâgu na pûtu.*)

vrâgu z kòtla ûjti – dovitljiv (*Nânke da je vrâgu z kòtla ùšla, çâ se nèçe domîsliti.*)

vrâgu z vrîçe zâjti – vragolast (*Vrâgu je z vrîçe zâša.*)

vrâjža mâla – vragolanka (*Mi ga je fabrikâla, vrâjža mâla!*)

vrâjža prèša – žuriti, biti nestrpljiv (*Vrâjža prèša, počèkaj me jèdan hipâc.*)

vrâjži grúst – biti lijen (*Nèçeš pòjti po dŕva, â? Vrâjži grúst!*)

žîvi vrâg – vragolasta osoba; zloćesta osoba (*Ta mâla je žîvi vrâg.*)

vranič

høj s vrâničon – kletva neodobravanja (*Høj s vrâničon, ma čã to dëlaš?*)

vrât

čapâti za vrât – zaprijetiti nekome (*Ne bøj se, če ga bën otãc čapâti za vrât pa te nëče više tũči.*)

hîtiti se òko vrâta – zagrliti (*Kad ga je viðila, zãjno mu se hîtila òko vrâta.*)

sidîti za vrâton – kontrolirati koga (*Kãpo mu na dëlu smïron sidî za vrâton.*)

skočîti za vrât – napasti koga (*Kad je rëka besïdu, skočîja mu je za vrât i drža ga je da ne ũjde.*)

vîsiti za vrâton – biti opterećen (*To dëlo mu smïron vîsi za vrâton.*)

zavrñûti vrât – obračunati se s kim (*Mãsimo mu je dõbro zavrñûja vrât, sad če ga puštîti na mîru.*)

vrâta

dõjti na vrâta – moliti za pomoć (*Põkle svëga ča njin je ũzela, i hïžu i kampãnju, vëro njin mõre dõjti na njiñhova vrâta!*)

nãjti zãprta vrâta – ne dati pristupa komu (*Nî lãka kad dõjdeš i nãjdeš zãprta vrâta.*)

od vrâti do vrâti pekljãti – prositi (*Ne znãn odkũd su dõšli, ma su pekljãli od vrâti do vrâti krõz cïlo sëlo.*)

poljũbiti vrâta – uzalud doći (*Niki dãn sãn põšla põli zrmãne, ma san poljũbila vrâta.*)

pokãzati vrâta – potjerati iz kuće koga (*Je põšla põli njiñ, ma su njõj pokãzali vrâta.*)

pomësti sprïd svojîh vrâti – baviti se svojim, ne tuđim stvarima (*Nãjprîje pomëti sprïd svojîh vrâti, põkle tëga mi čã mõreš reči.*)

prïd vrâti – gotovo pred ciljem; u dvorištu (*Debõto je bïja prïd vrâti kad je bũsa z vitũron, bõga prïd vrâti si je slomïja nõgu.*)

utvõrena su svã vrâta – biti dobro prihvaćen; može doći kad želi (*Otkãd je põša u polîniku, utvõrena su mu svã vrâta.*)

zaprîti vrâta prïd nõson – ne dati pristupa; zabraniti pristup (*Je põšla poli kunjãde, ma njõj je zãprla vrâta prïd nõson.*)

vřči

vřči se u nikëga – naslijediti čije osobine, sličiti komu (*Šči se vřgla u òca, sîn u mãter.*)

vřzmo da je tâko – pristati na nešto, recimo (*Vřzmo da je tâko pa smo finuli.*)

vřh

na vřh jazïka – ne može se trenutno sjetiti čega tko (*Ne mõren se domïsliti kãko se zvãla njiñhova tëta, na vřh mi je jazïka.*)

od vřha do dnã – od početka do kraja (*Od vřha do dnã su njõj dãni bìli pũni rabõte.*)
na vřh glavê – dojaditi, pretjerati s ponašanjem (*Frmãj se jẽno mãlo, dõša si mi na vřh
glavê!*)

dõjti na vřh glavê – dojaditi (*Dõša njõj je na vřh glavê, ne mõre ga vřše trpiti.*)

vriča

pũna vriča – mnogo (*Nãpro su bogãti, ja parãn da ìmaju pũnu vriču šõldi.*)

vriča prẽz dnã – bez kraja i bez koristi (*Dãju mu svãki mũsec šõldi, to je vriča prẽz
dnã.*)

vrĩme

dõjti na vrĩme – pravovremeno (*Dõjdi na vrĩme dõma da ti se večẽra ne uhlãdi.*)

gnjĩlo vrĩme – južina (*Cĩli mãrač je bìlo nĩko gnjĩlo vrĩme, čapãla me šijãtika.*)

gubiti vrĩme – beskorisno provoditi vrijeme (*Po cĩle dãne sãmo gubĩš vrĩme, nĩš ne
dẽlaš.*)

mẽko vrĩme – južina (*Su rẽkli na televĩziji da če cĩli antõšnjak bìti mẽko vrĩme.*)

svẽ u svõje vrĩme – u pravi trenutak (*Mãla se põčela ženiti, svẽ u svõje vrĩme.*)

ubiti vrĩme – zabavljati se *nečim* u dosadi (*S tĩn sãmo ubija vrĩme.*)

vrĩme če pokãzati – vidjet će se s vremenom (*Vrĩme če pokãzati ki je imã prãvo.*)

vrĩme grê – prolazi (*Vẽč je dõša mãrač, vrĩme grê.*)

vrĩme letĩ – vrijeme prolazi prebrzo (*Pasãlo je lĩto dãn, vrĩme letĩ.*)

z vrĩmenon – postupno, polako (*Z vrĩmenon če ga zãbiti.*)

za pasãti vrĩme – za rasonodu, razbibrigu (*Za pasãti vrĩme ìgramo na hãrte
brĩškulu.*)

vřst

bìti svõja vřst – biti ravan *komu*, jednaki, vršnjaci, slični (*Nĩ strãha da če mu dẽlati
slãbo, õni su si svõja vřst.*)

vũk

vũk sīt i kõze na brõju – svi zadovoljni; svima je po volji (*Fĩnulo je dõbro, sãd je vũk
sīt i kõze na brõju.*)

zadĩti se

zadĩti se nĩdi – dugo se zadržati negdje (*Vãjk se nĩdi zãdiješ i ne dõjdeš na vrĩme
dõma.*)

zãdnji

njegõva je zãdnja – on ima odlučujuću riječ (*Smo znãli da če njegõva bìti zãdnja.*)

zãklan

zaspãti kãko zãklan – čvrsto zaspati (*Sĩnoč san lẽga i san zãspa kãko zãklan.*)

zakòpan

zakòpan u dèlo – udubljen, zadubljen u posao (*Bèpo je zakòpan u dèlo i niš ga drùgo ne interešâ.*) **v. delo**

žìv zakòpan – imati velike teškoće (*Žìv je zakòpan pòkle te nesrìče.*)

žìva zatepèna – imati previše obaveza (*Žìva sàn zatepèna, niš više ne rivàn.*)

zàlogaj

brojiti zàlogaje – paziti koliko tko jede (*Čà te ni srâm, mi brojíš zàlogaje!*)

zbòsti

zbòsti ništo – zaraditi, dobiti, naći (*Hòdi, hòdi na fèštu, češ tàmo zbòsti ništo.*)

zêmlja

bìti na zêmlji – realan u očekivanjima (*Trìba bìti na zêmlji, a ne stìti ništo čà se ne mòre.*)

bižàti od zemljê – ne htjeti obrađivati zemlju (*Mlàdi bižè od zemljê, nête òni kopàti.*)

dòsti te mu bìti dvâ kvadràta zemljê – na to će mu se svesti pohlepa (*Pùn je šòldi, ma te i njèmu bìti dòsti dvâ kvadràta zemljê.*)

držàti se zemljê – držati se onoga što je sigurno (*Bòlje se držàti zemljê, òna će rodìti.*)

nànke da je u zêmlju propà – netragom nestati (*Nànke da je u zêmlju propà da ga više nìderi nì viti.*)

kàko ga sàmo zêmlja držì – slab; onemoćao (*Jâ vèro ne znân kàko ga sàmo zêmlja*

làka mu zêmlja – umro je tko (*Làka mu zêmlja, sàd ga niš ne bolì.*)

ne mòći žìv pod zêmlju – nemogućnost, biti u bezizlaznoj situaciji (*Ne mòre žìva pod zêmlju, morâ živiti i trpiti.*)

ni pèdlja zemljê – bez zemlje; ništa nema (*Nì pèdlja zemljê nì dà bràtu.*)

pijàn kàko zêmlja – potpuno pijan (*Mârijo je bija pijàn kàko zêmlja.*)

pòjti pòd zêmlju – umrijeti (*Je i Mìho pòša pòd zêmlju.*)

propàsti u zêmlju - netragom nestati (*Nànke da je u zêmlju propàla da ne mòremo nâjti tu matìku.*)

zàklela se zêmlja ràju - svaka tajna se otkrije (*Svè će se doznàti, znâš unû stàru kàko se zàklela zêmlja ràju...*)

zèro

to je zèro od čovìka – ništarija (*Nìman niš dobrèga rèči za njèga, to je zèro od čovìka.*)

ustrìči se na zèro – potpuno se ošišati (*Ne znân čà mu je dòšlo u glàvu, ustrìga se na zèro.*)

zìd

kušeljàti zìdu – pravi se da ne čuje (*Ma kèmu jâ kušeljàn, zìdu?*)

měž četira zîda – u kući (*Brížnu, nêčeš je nîderi vîti, sàmo je dõma mêž četira zîda.*)

zîma

nêma zîme – sve je u najboljem redu (*Ču ti tornàti prîkolicu na vrîme, nêma zîme.*)

prîd zîmu – uoči zime (*Tàmo prîd zîmu bìmo pòšli na kakòv dån pòli màle u Dàblin.*)

zîma u dûši – usamljenost (*Je nàpro têško kàd čovîk čùje zîmu u dûši.*)

zlâto

nànke da je od zlâta – precijenjeno je što (*Ča tu kòtulu si plâtila trîsto kùn, nànke da je od zlâta, ja vèro za njû ne bin dâla tolîko.*)

nî zlâto svè ča se svitlî – ne valja se povoditi samo za izgledom (*Brancolèt je od lâte učînjen, se luštrî, ma nî zlâto svè ča se svitlî.*)

za svò zlâto svîta – ni za što na svijetu (*Ne bin dâla moje brêke za svò zlâto svîta.*)

zlô

dâti se na zlô – pogoršati, inficirati (*Pèteh je bàbu štòka u nõgu, njòj se dâlo na zlô.*)

nî za dôbro, nî za zlô – ništa (*Vîše me ne pîtaj nî za dôbro, nî za zlô, smo finuli.*)

pòjti po zlû – krenuti nepovoljno (*Nîsu na vrîme rivàli na funerâ, pòšlo je po zlû, čûda su čekali hârte u konzulâtu.*)

učinîti zlô – nekome naštetiti (*Stâra je štrîga, sàmo da učîni zlô, i bàšta.*)

uzêti za zlô – zamjeriti (*Nemòjte mi uzêti za zlô ča san van tô povîdala.*)

zmîja

hrànjati kàko zmîja nõge – držati u tajnosti (*Nêče ôna nîš povîdati, svè hrànja kàko i zmîja nõge.*)

zâla ljûta zmîja – otrovnica, zla osoba (*Sèkrva je nevîsti zâla ljûta zmîja, odvâjk je tâko.*)

znâti

ki će ga znâti – teško je znati (*Ki će ga znâti kolîko lît îma tâ ùlika.*)

ne dâti na sêbi znâti – da se ne vide nečiji osjećaji; skrivati nešto od koga (*Vâjk su bìli takòvi, nete ôni dâti na sêbi znâti da poli njîh nî dobrêga.*)

ne znâ se kî pîje, ki plâča – nered, zbrka (*Sâd hi je pûna hîža, ne znâ se kî pîje, kî plâča.*)

zrâk

dîgnuti svè četîre u zrâk – ljenčariti (*Njîma dvîma je lîpo, vîdiš kàko su dîgle svè četîre u zrâk.*)

žîviti od zrâka – životariti (*Nîderi ne dèlaju, čà od zrâka žîve.*)

zrno

nîma zřno sòli u glâvi – biti nepametn (Bòga nîma nânke zřna sòli u glâvi kad je to učinija.)

zûb

imâti na zûbu – biti kivan na koga (Več lît ga ìma na zûbu, ne fini tô dôbro.)

kröz zûbe – promrsiti, zaprijetiti komu što (Ste ga vîdili kâko je nîšto rëka kröz zûbe!)

pokâzati zûbe – suprotstaviti se, oduprijeti se (Kâd su mu pokâzali zûbe, frmâ hi je maltretîrati.)

stâviti zûbe na škancïju – gladovati (Dòsti ljûdi je stâvilo zûbe na škancïju, nîmaju nânke za krûh.)

stîsnuti zûbe – podnositi bol (Ga je nâpro bolîla nôga, ma je stîsa zûbe.)

škrîpati zubî – ljutiti se (Stè vîdili mâlega Mâtu kâko je škrîpa zubî.)

zvîzda

upâziti svè zvîzde – osjetiti jaku bol (Mârio je bûsa z glavôn da je vâlje zvîzde upâzija.)

zvonîti

zvonî na òblake – sprečavanje grmljavine (Se çûje da zvonî na òblake, fòrši ne bûde grmîlo.) , v. **oblak**

zvonîti na tånko i debèlo – zvoniti (Zvonî na tånko u çâst Divïce Marïje i debèlo u çâst svètega Antóna.)

zvonîti za mîtvín– crkvenim zvonom objaviti neçiju smrt (Segûtra je zvonîlo za Marïjon Panjòkovicon.)

zvòno

držâti pod stâklenin zvònon – jako çuvati koga; (Ne pûšte mâlu nîkamor, držè je pòd stâklenin zvònon.)

zâdnje zvòno zvonî – netko je umro (Ne dôjden blîzu nânke kad njoj zâdnje zvòno bûde zvonîlo.)

zvonîti na svâ zvòna – razglasati (Ma çâ njin je trîbalo zvonîti na svâ zvòna da su se puštîli.)

žâllost

srîdnja žâllost – prilično slabo, loše (To je srîdnja žâllost, mògla si i bòlje napîsati.)

žbïca

sûh kako žbïca – jako mršav (Da bi se almèno jèno mào podebelija, sûh je kâko žbïca.)

ždřljav

bîti ždřljav – nespretan (Çâ ti pâda iz rukè žlïca, nânke da si ždřljava.)

žělja

umìrati od žělje – silno željeti (*Màla umìre od žělje za pòjti poli òca, a màti je ne pùšti.*)

vùče žělja – jako željeti (*Vàjk ga vùče žělja za dòjti nàzad dòma z Amèrike.*)

žèna

blážen tí měž ženàmi – muškarac okružen ženskim društvom (*Òko tèbe su smìron žènske, blážen tí měž ženàmi.*)

žèna na svojèn mìstu – kako treba (*Uženja je Labìtku, to je žèna na svojèn mìstu.*)

žèp

držàti rùke u žèpu – ništa ne raditi (*Po cìle dâne sàmo držì rùke u žèpu.*)

imati prázne žèpe – biti bez novaca, siromašan (*Poštèni su i ìmaju prázne žèpe.*)

imàti pùne žèpe – imati puno novaca (*Si je dòbro napùnija žèpe odkàd grežèva š njìn u đìr.*)

nì z žèpa nì u žèp – ni štete ni koristi (*Ne màre dòjti pòli nje, a njòj to ne bùde nì z žèpa, nì u žèp.*)

popišàti se u žèp – zamjeriti se (*S tìn mu se sàmo popišàla u žèp i sàd su finuli.*)

posràti se u žèp – uvrijediti nekoga; povrijediti; iznevjeriti (*Kàd mu je rèkla da će ga puštìti, pòsrta mu se u žèp.*)

stàvljati u svòj žèp – prisvajati (*Unì u Zàgrebu glèdaju kàko te stàviti u svòj žèp.*)

udrìti po žèpu – novčano kazniti (*Ta mùnta ga je dòbro udrìla po žèpu.*)

žìca

imàti žìcu – imati nasljedne sposobnosti (*Tòne ìma žìcu za svìriti i kantàti na svòga pokòjnega đìda, ter i stàri je lípo kantèva.*)

žìca na Rečìni – granica (*Na Rečìni, na Sušàku je bila žìca z Itàlijon.*)

žìla

puštìti žìle – predugo se negdje zadržati (*Svì ki su dòšli uzdávna uvàmo, puštìli su žìle uvòde.*)

žìla pòd zemljòn – voda u zemlji, ponornica (*Stàri ljùdi bi bìli povìdali da grè žìla od jàme vàlje do Blàza i da je ponèšlo tàko krepàno govèdo od Golobìncine do vrùtka na Blàzu.*)

žìv

bìti žìv i zdràv – u dobrom stanju, dobro je završilo (*Pòkle svèga, srìča da je žìv i zdràv.*)

jùšto vè da san žìv – izbjeći nevolju, bolest, nesreću (*Jùšto vè da san žìv, debòto san pà vàlje dòli u dràgu.*)

kòmoč žìv – iscrpljen (*Cìli dān san kāla dǎva, sad san kòmoč žìv.*)

nīdan žìv – nitko (*Njèmu vèro nīdan žìv ne dōjde za Svetìcu, ne meritā.*)

žìv se pojìsti – iznervirati se (*Māli je rastūka vitūru, māti i utāc te se žìvi pojìsti.*)

žìvac

hodìti na žìvce – nervirati koga (*Škrìplje zubì, grê mi to na žìvce.*)

imāti debèle žìvce – staložen (*Ōn ima š njōn debèle žìvce, da je kī druḡi, vèč bi
bĳja pārtija.*)

imāti slābe žìvce – gubiti kontrolu nad sobom (*Kāko mi se parā, ōn ìma slābe
žìvce, zājno vīče na svè u famèji.*)

zgubìti žìvce – izgubiti strpljenje, ne moći se suzdržati (*Zgubĳja je žìvce pāk ga je
napā.*)

žìviti

žìviti od danāska do sūtra – razbacivati se (*Vīdiš da ne kapè niš, žìve od danāska do
sūtra.*)

žìviti od pĳvega do pĳvega – skromno živjeti (*Tōte se ne mòre niš zašpārati, se žìvi od
pĳvega do pĳvega.*)

žìvo

sve žìvo i mĳtvo – sve odreda (*Strīna mu je pròkljeta, klĳla mu je svè žìvo i mĳtvo.*)

žìvòt

bolì žìvòt – bole leđa koga (*Kād kōpa vĳta, nāpro ga bolì žìvòt, če morāti puštĳti
matĳku.*)

bòriti se za žìvòt – mukotrpno raditi; egzistencija (*Mūčno je bòriti se za žìvòt.*)

gòli žìvòt – egzistencija (*Nikād su dĳlali na žurnādah sāmō za gòli žìvòt.*)

guštālo ga je žìvòta – dovelo je do smrti koga (*Njèga je mōre guštālo žìvòta.*)

ubrnùti žìvòt – iznevjeriti koga (*Nĳ stĳja š njĳn kušeljāti, ubrnùja mu je žìvòt.*)

žùlj

stāti na žùlj – zamjeriti se komu; dotaknuti koga na osjetljivo mjesto (*Stāla mu je na
žùlj, sād nèka se pĳpa.*)

žùti

nagrabùsiti kako žùti – nastradati (*Su pokrĳli svè čerĳšnje na Paljūhi, sad te od
Mikūlini nagrabùsiti kako žùti.*)

žveljarĳn

jùšt kākō žveljarĳn – točan je tko (*Si ga vīdĳja, ōn ne zakāsni, jùšt je kākō žveljarĳn.*)

5. Zaključak

U ovome su radu u rječniku abecednim redom navedeni frazemi prikupljeni terenskim istraživanjem u Raklju.

Frazeološki rječnik Raklja sadrži 1855 frazemskih natuknica s pripadajućim frazeološkim značenjem i oprimjerenjima navedenima u rečenicama ovjerenima u govoru informanata.

Zapisani frazemi prikaz su rakljanskoga proteka vremena, u njima su zabilježena znanja, vjerovanja, moral, običaji..., sve onoga što je rakljanski čovjek činio ili stekao kao dio zajednice. Veći dio zabilježenih frazema može se naći i u drugim organskim i neorganskim idiomima pa čak i u jezicima drugih naroda, talijanskome ili njemačkome, a s kojima su Rakljanci bili u doticaju. trukturnu i semantičku podudarnost i sa specifičnim jezičnim osobitostima određena idioma ulazi značajan broj frazema, primjerice:

frazem *bīti na vrh jazīka* nalazimo u govoru zaseoka Mrkoči (Runko 2014: 741) kao *na vrh zajika*, u splitskim govorima i radovima Mire Menac–Mihalić i Antice Menac (2011: 76) *navr jezika*, a u hrvatskome standardnom jeziku (A. Menac, Ž. Fink-Arsovski i R. Venturin 2014: 680) *na vrhu jezika*. Navedeni je frazem ovjeren i u rječniku talijanskoga jezika kao *sulla punta della lingua* (M. Simonelli 2006: 205), a u njemačkome frazeološkom rječniku navedeni je frazem *etwas liegt auf der Zunge*. (R. Hansen 1988: 651)

Frazem *zvonīti na svà zvòna* potvrđen je u hrvatskome standardnom jeziku kao *udarati na sva zvona* (A. Menac, Ž. Fink–Arsovski i R. Venturin 2014: 714), u njemačkome kao *etwas an die große Glocke hängen* (R. Hansen 1988: 681), a u talijanskome *strombazzare ai quattro venti*. (M. Deanović i J. Jernej 1988: 1121) U frazeologiji splitskoga govora taj se frazem ostvaruje *na sva (velika) zvona* (M. Menac–Mihalić i A. Menac 2011: 179), a u Runkovu rječniku *dat na sa zvona*. (Runko 2014: 820) Strukturnu i semantičku podudarnost frazema ne narušava njihova fonološka, morfološka i leksička specifičnost.

Neki su od njih motivirani postupcima i životnim stilom stvarnih osoba, pa u sebi čuvaju lokalni kolorit i onomastičku građu, a odnose se na vlastita imena, nadimke, toponime, etnike i dr. Takvi su lokalizmi primjerice: *stančunīvati kako kūma Mīcka, kušeljāti kako Škròko, štūt kako Pâzda, dēlati po Svēti Ivàn, pōjti po vólju u Savičēntu*.

Najveći je broj zabilježenih frazema koji se odnose na čovjeka i njegovo tijelo i to su tzv. somatski frazemi. U njihovoj se pozadinskoj slici najčešće nalazi somatem (glava, ruka, noga, jazik, kost, vrat). To nam govori da je čovjekova prva i najbliža preokupacija njegovo tijelo, a takvim se frazemima opisuju njegove vanjske oznake (način držanja tijela, mršavost,

debljina, ali i pamet, razboritost, fizičko i mentalno zdravlje itd.). Među sakupljenim somatskim frazemima najviše je onih koji u svojoj sastavnici imaju somatem *glâva*, a njih je ukupno 48 te 44 sa sastavnicom *rûka*. Rječnik donosi i veći broj biblizama, što nam govori da su duhovne vrijednosti i religija oduvijek bili dio čovjekova života. Zabilježeno je 55 frazema s nadnatuknicom *Bôg* s jedne strane, a s druge je strane ovoj sastavnici suprotstavljena nadnatuknica *vrâg* s ukupno 37 frazema. Frazemi s glavnim sastavnicama *òblak*, *mîza*, *miljûn*, *mêd*, *kurijêra*, *ljûbav*, *limûn*, *lisîca* po svojoj su učestalosti zabilježeni samo jednom u Rječniku, a to upućuje na to kako čovjek u svom konceptu razmišljanja ima određene životne prioritete ili o nekim pojavama, koje su mu nedostupne i nepoznate, ne govori otvoreno.

Rječnik bilježi i nove frazeološke jedinice, aktualizirane i karakteristične za moderne oblike komunikacije i tehnologije s jedne strane (npr. *žàliti se ùpravi Vòdovoda*, *filmskon brzînon*, *hîtiti u pètu brzînu*, *kàko na màkinu*, *vrâjža hi je kurijêra dovèzla uvàmo*, *se vîdi z avijôna*, *pokvârena plòčca*), a s druge strane, u tako izmijenjenim uvjetima brojnih utjecaja i brisanja granica na svim područjima, u rakljanskome frazeološkom rječniku prisutna je postojanost i dijakronijska konzervativnost, što se potvrđuje govorom i mlađih i starijih informanata.

Tijekom ovoga istraživanja pokazalo se da Upitnik za terensko istraživanje frazema može biti dobro polazište u skupljanju građe, ali da je spontani razgovor s obavjesnicima onaj koji proširuje spoznaje te da je frazeološko blago u svijesti Rakljanaca, od najmlađih do najstarijih, vrlo dobro sačuvano. U tom se smislu ukazuje potreba za nastavkom istraživačkoga rada, prikupljanja, opisivanja i klasificiranja zasad nedovoljnih istraživanja dijalekatske frazeologije u Istri, odnosno rakljanskoga govora.

Literatura

- Balota, Mate. 2016. *Dragi kamen*. Prvo akcentuirano izdanje. Amforapress d.o.o. Pula i Sveučilište Jurja Dobrile u Puli. Pula.
- Barišić, Marija; Vranić, Silvana. 2008. „Frazeologija mjesnoga govora Krčula“: *Libri žminjski. Libar drugi*. Žminj.
- Bogović, Sanja. 1999. „Frazeologija ikavsko-ekavskoga mjesnoga govora Drage“: *Fluminensia*, god. 11., sv. 1-2. Rijeka.
- Brozović, Dalibor; Ivić, Pavle. 1988. *Jezik, srpskohrvatski/hrvatskosrpski, hrvatski ili srpski*. Jugoslavenski leksikografski zavod Miroslav Krleža. Zagreb.
- Chevalier, Jean. Gheerbrant, Alain. 2007. *Rječnik simbola – mitovi, snovi, običaji, geste, oblici, likovi, boje, brojevi*. Naklada Jesenski i Turk – KIC. Zagreb.
- Deanović, Mirko; Jernej, Josip. 1994. *Hrvatsko-talijanski rječnik*. Školska knjiga. Zagreb.
- Fink-Arsovski, Željka. 2002. *Poredbena frazeologija: pogled izvana i iznutra*. Filozofski fakultet u Zagrebu. Zagreb.
- Francetić, Ivan. 2015. *Rječnik boljunskih govora*. Ur. Sandra Tamaro. Sveučilište Jurja Dobrile u Puli. Pula.
- Grah, Elena. 2003. „Frazemi u mjesnom govoru sela Krbavčići“: *Buzetski zbornik*. Buzet.
- Hansen, Renate i dr. 1988. *Hrvatsko-njemački frazeološki rječnik*. Nakladni zavod Matice hrvatske – Zagreb i Verlag Otto Sanger – München. Zagreb - München.
- Hraste, Mate. 1964. *Govori jugozapadne Istre*. Jugoslavenska akademija znanosti i umjetnosti. Zagreb.
- Jernej, Josip. 1992. – 1993. O klasifikaciji frazema. *Filologija*. 20–21. Razred za filološke znanosti, Zagreb. 191–197.

Kalčić, Slavko; Filipi, Goran; Milovan, Valter. 2014. *Rječnik roverskih i okolnih govora*. Matica hrvatska Pazin - Naklada Dominović Zagreb. Znanstvena udruga Mediteran. Pula.

Klarić, Alvišana. 2012. *Govor Gračišća*. Matica hrvatska Pazin. Pazin.

Kovačević, Barbara. 2012. *Hrvatski frazemi od glave do pete*. Institut za hrvatski jezik i jezikoslovlje. Zagreb.

Kovačević, Barbara. 2008. Dugo iščekivan frazeološki dvojezičnik. *Prikazi i osvrti. Raspr. Inst. hrvat. jezikoslovlje* 34. 463-519.

Lakoff, George; Johnson, Mark. 2015. *Metafore koje život znače*. Disput. Zagreb.

Lisac, Josip. 2009. *Hrvatska dijalektologija 2. Čakavsko narječje*. Golden marketing – Tehnička knjiga. Zagreb.

Lukežić, Iva. 1988. Jezična struktura u Balotinim pjesmama: *Susreti na dragom kamenu*. Pula.

Malnar, Marija. 2011. Somatska frazeologija čabarskih govora. *Rasprave Instituta za hrvatski jezik i jezikoslovlje* 37/1. 101–119.

Mandić, David. 2016. Jezik Balotina *Dragog kamena* – lingvistička analiza. *Filologija*, 64. 85-119.

Maresić, Jela; Menac-Mihalić, Mira. 2011. *Frazeologija križevačko-podravskih kajkavskih govora s rječnicima*. Zagreb.

Matešić, Josip. 1995. Frazeologija i dijalektologija. *Hrvatski dijalektološki zbornik*, god. 9, HAZU. Zagreb.

Matešić, Mihaela. 2006. „Frazeologija mjesnoga govora Vrbovskoga“. *Fluminensia* 18, br. 2. Ur. Vranić, Silvana. Filozofski fakultet u Rijeci. Rijeka.

- Matković, Dinko. 2004. *Rječnik frazema i poslovice govora Vrboske na otoku Hvaru*. Ogranak Matice hrvatske Jelsa. Jelsa.
- Menac, Antica. 1978. „Neka pitanja u vezi s klasifikacijom frazeologije“. *Filologija* 8. 219–226.
- Menac, Antica; Fink-Arsovski, Željka; Venturin, Radomir. 2014. *Hrvatski frazeološki rječnik*. Naklada Ljevak. Zagreb.
- Menac-Mihalić, Mira; Menac, Antica. 2005. *Frazeologija novoštokavskih ikavskih govora u Hrvatskoj s rječnikom frazema i značenjskim kazalom s popisom sinonimnih frazema*. Institut za hrvatski jezik i jezikoslovlje – Školska knjiga. Zagreb.
- Menac-Mihalić, Mira; Menac, Antica. 2011. *Frazeologija splitskoga govora s rječnicima*. Institut za hrvatski jezik i jezikoslovlje. Zagreb.
- Moguš, Milan. 1977. *Čakavsko narječje. Fonologija*. Školska knjiga. Zagreb.
- Opašić, Maja; Gregorović, Maja. 2010. „Smrt u hrvatskoj frazeologiji“. *Croatica et Slavica Iadertina* VI. 55–72.
- Peršić, Nada. 2002. *Govor Kršana*. Graftrade. Kršan.
- Peruško, Marija. 2010. *Rječnik medulinskoga govora*. Mendula, Medulin.
- Pliško, Lina. 2003. „Fonološki i morfonološki opis mjesnoga govora Krnice“. *Čakavska rič* 31/1-2. 61-70.
- Pliško, Lina. 2006. „Jezične značajke mjesnoga govora Orbanići“. *Croatica et Slavica Iadertina* 2. 83-93.
- Pliško, Lina. 2007. „Mjesni govor naselja Hreljići – prilog poznavanju govora Općine Marčana“. *Fluminensia. U službi jezika. Zbornik u čast Ivi Lukežić*. Ur. Vranić, Silvana. Knjiga 3. 123-136. Rijeka.

- Pliško, Lina. 2008. „Mjesni govor naselja Peruški – prilog opisu govora Marčanštine“. *Riječki filološki dani* 7. Ur. Srdoč-Konestra, Ines i Vranić, Silvana. Filozofski fakultet. Rijeka.
- Pliško, Lina. 2011. „Mjesni govor Lobarike“. *Tabula* 9. 176–187.
- Pliško, Lina. 2005. „Jugozapadni istarski dijalekt ili štakavsko-čakavski dijalekt“ u: *Istarska enciklopedija*. Leksikografski zavod Miroslav Krleža. Zagreb.
- Pliško, Lina. 2017. „Mjesni govor Kavrana u kontekstu sjeverozapadnih ližnjanskih govora“. *Hrvatski dijalektološki zbornik* 21/2017.
- Pliško, Lina. 2016. „Romanizmi u hreljičkoj spavaćoj sobi“. *Fluminensia*, broj 2/28. Rijeka.
- Pliško, Lina; Mandić, David. 2007. „Dijalektološki povratak Marčani“. *Čakavska rič*.
- Pliško, Lina; Mandić, David. 2011. *Govori općine Ližnjan*. Sveučilište Jurja Dobrile u Puli. Pula.
- Pliško, Lina; Matanović, Katarina. 2016. „Iz fonologije Šegotića“. *Zbornik radova Filozofskog fakulteta u Splitu*. Split.
- Pliško, Lina; Percan Romana. 2017. „Iz rakljanske frazeologije“. *Barbanski zapisi. Zbornik radova znanstvenog skupa „Barban i Barbanština od prapovijesti do danas“*, svezak 5. Ur. Bertoša, Slaven. Barban.
- Pranjaković, Ivo. 2007. *Lingvistički komentari*. Biblioteka Dometi. Rijeka.
- Ribarić, Josip. 1940. „Razmještaj južnoslovenskih dijalekata na poluotoku Istri“. *Srpski dijalektološki zbornik*. Beograd.
- Runko, Radoslav. 2014. *Rječnik govora zaseoka Mrkoči u Istri*. Naklada Kvarner. Rijeka.

- Stanojević, Mateusz-Milan. 2014. *Metafore koje istražujemo, Suvremeni uvidi u konceptualnu metaforu*. Srednja Europa. Zagreb.
- Šimunović, Petar. 1988. „Materinski idiom Mate Balote i jezik *Dragog kamena*“: *Susreti na dragom kamenu* Pula: Studij ekonomije i turizma Dr. Mijo Mirković. Pula.
- Turk, Marija. 1998. „Frazeologija krčkih govora“. *Govori otoka Krka*. Crikvenica.
- Ujčić, Rudolf. 1994. „Osnovne značajke marčanskog lokalnog govora“: *Marčanski zbornik* 1. Ur. Goran Filipi. Koordinacija istarskih ogranaka Matice hrvatske. Pula.
- Ujčić, Rudolf. 2015. *Istarske čakavske dijalektološke teme*. Matica hrvatska. Biblioteka Acta Histrica. Pula.
- Vivoda, Nataša. 2002. „Frazemi u bužetskim govorima“: *Bužetski zbornik*. 2002. Bužet.
- Vranić, Silvana. 2005. Čakavski ekavski dijalekt: sustavi i podsustavi. Biblioteka časopisa *Fluminensia*, knjiga I, Filozofski fakultet u Rijeci. Rijeka.
- Vukušić, Stjepan. 1985. „Prozodija *Dragog kamena*“: *Istra* 3-4. Istarska naklada. Pula.

Summary

The paper brings characteristics of the Rakalj speech, known in literature as southwestern Istrian speech, a part of Chakavian dialect. A phraseological dictionary of this idiom was formed after field research results. The dictionary represents the basis for this paper - it encompasses more than a thousand phrases from Rakalj with examples in sentences.

All phrases and their examples have been accented according to the newer type of the three-accent system. Research results show that a part of the phrases had been verified in other dictionaries, as well. Research results have shown that the people from Rakalj, both young and old, preserve phraseological treasure in their consciousness. We can, thus, conclude that the principle of diachronic conservatism exists.

Key words: field research, Chakavian dialect, southwestern Istrian speech, Rakalj's local speech, phrases, phraseological dictionary, diachronic conservatism